

SIA „Metrum”

Reģ. Nr.40003388748
Elizabetes iela 20, Rīga, LV-1050
Tālr.67609020, fakss 67609044
E-pasts: metrum@metrum.lv
www.metrum.lv

Jaunpils novada dome

Reģ. Nr.90000051932
„Ērģelnieki”, Jaunpils pag.,
Jaunpils nov., LV-3145
Tālr.63107069, fakss 63107068
E-pasts: pasvaldiba@jaunpils.lv
www.jaunpils.lv

JAUNPILS NOVADA TERITORIJAS PLĀNOJUMS 2013.-2024.GADAM

(3 sējumos)

GALĪGĀ REDAKCIJA

I SĒJUMS

PASKAIDROJUMA RAKSTS

Teritorijas plānojuma izstrādes vadītāja,
Jaunpils novada domes Attīstības nodaļas vadītāja
Projekta vadītāja, *MsC.geogr., MsC.soc.sc.*
Vides speciāliste, *BsC.env.sc.*
Kartogrāfs, *BsC.geogr.*

Vija ZĪVERTE

Ilze CIRCENE
Vita JEVDOKIMOVA
Armīns SKUDRA

Eiropas Savienības Eiropas Sociālā Fonda līdzfinansēts projekts
„Attīstības un plānošanas kapacitātes paaugstināšana Jaunpils novadā”,
līguma Nr.1DP/1.5.3.2.0/10/APIA/VRAA/077/030

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Rīga 2012

Jaunpils novada teritorijas plānojuma 2013.-2024.gadam
galīgā redakcija apstiprināta
ar 2012.gada 27.decembra Jaunpils novada domes lēmumu
„Par Jaunpils novada teritorijas plānojuma 2013.-2024.gadam
galīgo redakciju” (protokols Nr.____)

Jaunpils novada domes priekšsēdētāja
z.v.

L.Gintere

Pasūtītājs:

Jaunpils novada dome

Izstrādātājs:

SIA „Metrum” sadarbībā ar Jaunpils novada domi

Projekts: JAUNPILS NOVADA TERITORIJAS PLĀNOJUMS 2013.-2024.GADAM

Stadija: galīgā redakcija

Teritorijas plānojuma sastāvs:

I SĒJUMS. PASKAIDROJUMA RAKSTS

II SĒJUMS. GRAFISKĀ DAĻA

III SĒJUMS. TERITORIJAS IZMANTOŠANAS UN APBŪVES NOTEIKUMI

Citi pievienotie dokumenti un materiāli:

JAUNPILS NOVADA TERITORIJAS PLĀNOJUMA 2013.-2024.GADAM IZSTRĀDES PROCESA MATERIĀLI

Šis „Jaunpils novada teritorijas plānojums 2013.-2024.gadam” ir izstrādāts ar Eiropas Savienības Eiropas Sociālā fonda finansiālu atbalstu projekta „Attīstības un plānošanas kapacitātes paaugstināšana Jaunpils novadā” līguma Nr.1DP/1.5.3.2.0/10/APIA/VRAA/077/030 ietvaros. 100% no Projekta finansē Eiropas Savienība ar Eiropas Sociālā fonda starpniecību. Apakšaktivitāti administrē Valsts reģionālās attīstības aģentūra.

Par „Jaunpils novada teritorijas plānojuma 2013.-2024.gadam” saturu atbild Jaunpils novada dome.

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS	4
I TERITORIJAS PLĀNOJUMA IZSTRĀDES NOSACĪJUMI UN METODIKA	6
1.1. Teritorijas plānojuma izstrādes nosacījumi	7
1.1.1. Tiesiskais satvars	7
1.1.2. Institūciju nosacījumi un prasības	8
1.2. Metodika	9
1.2.1. Izpētes posms	10
1.2.2. Plānošanas posms	12
1.2.3. Īstenošanas posms	13
II LĪDŽŠINĒJĀS NOVADA PLĀNOŠANAS IEZĪMES – VĒSTURISKĀS UN ESOŠĀS	15
2.1. Vēsturiskie teritorijas attīstības plānošanas dokumenti	15
2.2. Spēkā esošie Jaunpils novada teritorijas plānojumi	23
2.3. Spēkā esošie detālplānojumi	26
III JAUNPILS NOVADA PAŠREIZĒJĀ SITUĀCIJA UN TELPISKIE RISINĀJUMI	27
3.1. Jaunpils novads, tā vieta reģionālā mērogā	27
3.2. Novada apdzīvojums	28
3.3. Dabas un kultūrvēsturiskās vērtības	32
3.3.1. Ūdeņu teritorijas	32
3.3.2. Mežu teritorijas	34
3.3.3. Lauksaimniecības zemes	35
3.3.4. Derīgo izrakteņu ieguves teritorijas	36
3.3.5. Zaļumvietas	36
3.3.6. Aizsargājamās dabas teritorijas un objekti	38
3.3.7. Kultūrvēsturiskās teritorijas un objekti	40
3.3.8. Jaunpils novada ainavas	49
3.4. Satiksmes infrastruktūras objekti	50
3.5. Inženiertehniskās apgādes objekti	51
3.6. Apbūves teritorijas	52
3.7. Vides stāvoklis	53
IV KONCEPTUĀLIE TERITORIJAS PLĀNOJUMA RISINĀJUMI	57
4.1. Teritorijas plānojuma atbilstība Jaunpils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijai	58
4.2. Jaunpils novada funkcionālais zonējums	68
4.3. Ainavu plāns un vadlīnijas turpmākajai ainavu aizsardzībai un plānošanai	71
4.4. Aizsargjoslas un tauvas joslas	77
4.5. Norādes turpmākajai novada attīstības plānošanai	78
4.6. Teritorijas plānojuma grozīšana un īstenošana	78

IEVADS

Saistībā ar administratīvi teritoriālo reformu ir paplašinājusies Jaunpils novada administratīvā teritorija, kurai uz doto brīdi nav vienota teritorijas plānojuma, bet ir plānojums, kas sastāv no pārāpstiprinātiem Jaunpils un Viesatu pagasta teritorijas plānojumiem. Līdz ar to esošajā situācijā teritorijas plānojumi neveido vienotu priekšstatu par visu Jaunpils novada administratīvo teritoriju, un pašvaldības darbu regulē atšķirīgi plānošanas dokumenti ar atšķirīgām pieejām un risinājumiem. Lai to novērstu, 2011.gada 31.augustā tika pieņemts Jaunpils novada domes lēmums „Par Jaunpils novada teritorijas plānojuma 2013.–2024.gadam izstrādes uzsākšanu” (protokola Nr.7, 7.), apstiprinot Jaunpils novada teritorijas plānojuma darba uzdevumu un teritorijas plānojuma izstrādes atbildīgo amatpersonu – Jaunpils novada domes Attīstības nodaļas vadītāju Viju Zīverti.

Jaunpils novada teritorijas plānojuma 2013.–2024.gadam (turpmāk tekstā – Jaunpils novada teritorijas plānojums) izstrādes galvenais uzdevums ir izstrādāt efektīvu ilgtermiņa tiesisko pamatu, nodrošinot ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas procesu un telpisko piesaisti Jaunpils novada stratēģisko mērķu un attīstības prioritāšu sasniegšanai, kas definēti Jaunpils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā un attīstības programmā, paredzot teritorijas racionālu izmantošanu un nosakot vietu izmantošanas un būvniecības kārtību visā novada teritorijā.

Jaunpils novada teritorijas plānojums tiek izstrādāts ar perspektīvu uz 12 gadiem un, atbilstoši *Teritorijas attīstības plānošanas likumam* (2011), tajā tiek noteikta novada teritorijas plānotā (aļautā) izmantošana un šīs izmantošanas ierobežojumi. Jaunpils novada teritorijas plānojuma prasības ir saistošas, izstrādājot detālplānojumus, kā arī uzsākot jebkuru zemes vienību (gabalu) sadalīšanu, apvienošanu, būvniecību, teritorijas labiekārtošanu, zemes transformāciju, zemes dzīļu izmantošanu un citu saimniecisko darbību.

Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrāde uzsākta atbilstoši 06.10.2009. MK noteikumiem Nr.1148 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”.

2012.gada 19.oktobrī spēkā stājās 16.10.2012. MK noteikumi Nr.711 „*Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem*”, kur 137.punktā definēts, ka spēku zaudē augstāk minētie MK noteikumi Nr.1148. Tādējādi Jaunpils novada teritorijas plānojums līdz 2012.gada 19.oktobrim izstrādāts atbilstoši 06.10.2009. MK noteikumiem Nr.1148, bet pēc 2012.gada 19.oktobra, atbilstoši 16.10.2012. MK noteikumiem Nr.711.

Viena no būtiskākajām izmaiņām attiecībā uz teritorijas plānojuma izstrādi ir iespēja teritorijas plānojumu izstrādāt ne tikai visai pašvaldības teritorijai, bet atsevišķi novada pagastam, novada pilsētai un ciemam vai lauku teritorijai; tāpat izmainīts teritorijas plānojuma sastāvs, izslēdzot daļu *Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādi*, iepriekšējo četru daļu vietā nosakot, ka teritorijas plānojumu veido trīs savstarpēji saistītas daļas:

- 1.sējums. *Paskaidrojuma raksts*, kurā izvērtēti vēsturiskie plānošanas dokumenti, spēkā esošie novada teritoriālo vienību teritorijas plānojumi un detālplānojumi, kā arī paskaidroti Jaunpils novada teritorijas plānojumā piedāvātie risinājumi un atbilstība ilgtspējīgas attīstības stratēģijai.
- 2.sējums. *Grafiskajā daļā* ietilpst 06.10.2009. Ministru kabineta noteikumu Nr.1148 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” 27.punktā noteiktie kartogrāfiskie materiāli. Lai arī minētie Ministru kabineta noteikumi zaudējuši spēku ar 19.10.2012., ievērojot pēctecības principu un to, ka līdz jauno 16.10.2012. Ministru kabineta noteikumu Nr.711 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” stāšanās spēkā tika izstrādāta Jaunpils novada teritorijas plānojuma 1.redakcija, Jaunpils novada teritorijas plānojuma Grafiskās daļu veido tās kartes, kas sagatavotas atbilstoši šiem noteikumiem.
- 3.sējums. *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi*, kas nosaka obligātās prasības novada teritorijas izmantošanai, nosacījumus turpmākajam plānošanas procesam un noteikumus būvniecības īstenošanai.

16.10.2012. MK noteikumi Nr.711 „*Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem*” nosaka, ka pašvaldība ar teritorijas attīstības plānošanas dokumenta izstrādes procesu saistītos

dokumentus (lēmumi, izsniegtie nosacījumi un atzinumi, sabiedriskās apspriešanas materiāli u.tml.) apkopo atsevišķā sējumā, nodrošinot tā elektronisku glabāšanu un pieejamību pašvaldībā. Lai to nodrošinātu, sagatavots sējums „Jaunpils novada teritorijas plānojuma 2013.–2024.gadam izstrādes procesa materiāli”.

Jaunpils novada teritorijas plānojuma *Grafiskā daļa* un *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi* tiks izdoti kā pašvaldības saistošie noteikumi, bet *Paskaidrojuma raksts*, kas ir Jaunpils novada teritorijas plānojuma nozīmīga daļa, kalpos kā dokuments pašvaldības darbam novada plānošanas jautājumos.

Jaunpils novada teritorijas plānojums būs galvenais novada turpmākās attīstības plānošanas dokuments attiecībā uz zemju izmantošanu līdz 2024.gadam, kas palīdzēs pašvaldībai izvērtēt katru attīstības ieceri, šo ieceru iesniedzējiem saskaņot savu darbību ar novada attīstības kopējām interesēm, bet iedzīvotājiem un uzņēmējiem – iegūt informāciju par novada nākotnes attīstības iespējām un nosacījumiem. Plānojuma izstrādes vadības un pārraudzības funkcijas pilda pašvaldība.

Jaunpils novada teritorijas plānojumā izmantoti 2006.–2012.gadā Jaunpils novada teritorijā uzņemti SIA „Metrum” fotoattēli, kā arī 2005.gadā uzņemti Ilutas un Knuta Rautsepu fotoattēli.

I DAĻA
TERITORIJAS PLĀNOJUMA IZSTRĀDES
NOSACĪJUMI UN METODIKA

1.1. Teritorijas plānojuma izstrādes nosacījumi

1.1.1. Tiesiskais satvars

Latvijas Republikas normatīvie akti pašreiz nosaka, ka galvenie plānošanas dokumenti, uz kuriem jābalstās katras vietējās pašvaldības attīstībai, ir tās ilgtspējīgas attīstības stratēģija, attīstības programma un teritorijas plānojums.

Saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām” 14.panta otrās daļas 1.punktu vietējai pašvaldībai, pildot savas funkcijas, likumā noteiktajā kārtībā ir pienākums izstrādāt pašvaldības attīstības programmu un teritorijas plānojumu, nodrošināt teritorijas attīstības programmas īstenošanu un teritorijas plānojuma administratīvo pārraudzību. Jaunpils novada attīstības programma 2012.–2018.gadam apstiprināta 2012.gada 29.februārī, savukārt, līdz ar jaunā Teritorijas attīstības plānošanas likuma stāšanos spēkā (2011.gada nogalē), kā jauns plānošanas dokuments, kurā risināmi konceptuāli novada attīstības jautājumi, ir noteikta ilgtspējīgas attīstības stratēģija. Ņemot to vērā, Jaunpils novada dome 2012.gada 30.maijā pieņēma lēmumu „Par Jaunpils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādi” (protokola Nr.5, 5.).

Pašvaldības darbību attīstības un telpiskās plānošanas jomā, kā arī plānošanas dokumentu saturu, īpaši, teritorijas plānojuma dokumentu, vistiešākajā veidā ietekmē likumi un citi normatīvie dokumenti. Tās nevar realizēt šo darbību, neievērojot normatīvo aktu prasības.

Plānošanas procesā tiek apskatītas ļoti dažādas konkrētās pašvaldības sfēras un teritorijas, tādējādi teritorijas plānojuma izstrādi un apdzīvotās vietas attīstību nosaka virkne normatīvo aktu.

Latvijas Republikas Satversmes 105.pants nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz īpašumu un ka īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Savukārt Satversmes 115.pants nosaka, ka valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu.

Teritorijas attīstības plānošanas likums (2011) nosaka teritorijas attīstības plānošanas principus, mērķus un uzdevumus, teritorijas attīstību plānu veidus, plānošanas kārtību, valsts institūciju un pašvaldību kompetenci, kā arī sabiedrības līdzdalību plānošanas procesā. Šī likuma 3.pantā ietvertais ilgtspējības princips nosaka, ka teritorijas plānojuma izstrāde nodrošina esošajām un nākamajām paaudzēm kvalitatīvu vidi, līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionālu dabas, cilvēku un materiālo resursu izmantošanu, dabas un kultūras mantojuma attīstību un saglabāšanu. Ilgtspējības principam piemīt izteikta, uz nākotni vērsta darbība – tam jāaizstāv nākamo paaudžu tiesības uz resursu pieejamību. Kā cits būtisks plānošanas princips minams atklātības princips. Vadoties no likuma „Par pašvaldībām” (1994) 3.panta, pašvaldībām jādarbojas, „ievērojot valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju intereses”. Līdz ar to pašvaldībām ir jāuzņemas „vidutāja” loma teritorijas attīstības jautājumos. Normatīvajos aktos noteikts, ka sabiedrības līdzdalība ir obligāta plānošanas procesa sastāvdaļa. Ar sabiedrības līdzdalību Teritorijas attīstības plānošanas likuma 4.panta izpratnē tiek saprasts, ka ikvienai fiziskai un juridiskai personai ir tiesības iepazīties ar spēkā esošajiem un sabiedriskajai apspriešanai nodotajiem teritorijas plānojumiem, kā arī tās var piedalīties plānojumu sabiedriskajā apspriešanā, izteikt un aizstāvēt savu viedokli un iesniegt priekšlikumus. Ikviena fiziskā un juridiskā persona ir tiesīga noteiktā termiņā iesniegt rakstveida priekšlikumus un atsauksmes par teritorijas plānojumiem un saņemt rakstveida atbildi par tiem. Tieši šā principa īstenošana sagādā vislielākās problēmas, jo līdzšinējā prakse liecina, ka parasti sabiedrības viedokļa uzklaušīšanai piemīt vairāk formāla daba.

Būvniecības likuma (1995) 3.pantā noteikts, ka zemes gabalu drīkst apbūvēt, ja tā apbūve tiek veikta saskaņā ar vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu, detālplānojumu (ja tas nepieciešams saskaņā ar normatīvajiem aktiem) un šo plānojumu sastāvā esošajiem apbūves noteikumiem un, noslēdzot līgumu, apbūve ir saskaņota ar zemes gabala īpašnieku (ja apbūvi neveic zemes gabala īpašnieks). Saskaņā ar likuma 2.pata 4.daļu izdoti 01.04.1997. MK noteikumi Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi”. Šie noteikumi nosaka vispārīgas prasības un kārtību visu veidu būvju projektēšanas sagatavošanai, būvprojekta izstrādāšanai un būvdarbu veikšanai, kā arī būves nojaukšanai. Virkne speciālo normu, kā Ministru kabineta noteikumi Nr.102 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 211-08 „Daudzstāvu daudzdzīvokļu dzīvojamie nami” (03.02.2009.), 21.07.2008. MK noteikumi Nr.567 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu

LBN 208-08 „Publiskās ēkas un būves”, 15.06.1999.), 15.06.1999. MK noteikumi Nr.241 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 223-99 „Kanalizācijas ārējie tīkli un būves”, 01.02.2000. MK noteikumi Nr.38 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 222-99 „Ūdensapgādes ārējie tīkli un būves” un citi normatīvi reglamentē ēku un būvju projektēšanu, būvniecību, rekonstrukciju vai renovāciju, ņemot vērā konkrētās pašvaldības teritorijas plānojumu.

Aizsargjoslu likums (1997) nosaka aizsargjoslu veidus, to izveidošanas principus un īpašuma lietošanas tiesību aprobežojumus tajās ap dabas un tehniskās infrastruktūras objektiem. Visu veidu aizsargjoslu konkrētās robežas nosaka teritorijas plānojumos, ievērojot teritorijas plānošanas noteikumus un aizsargjoslu noteikšanas metodiku. Ir pieņemta virkne Ministru kabineta noteikumu, kas reglamentē prasības konkrētu aizsargjoslu noteikšanai. Aizsargjoslu likuma 35.pantā norādīts, ka vispārīgos aprobežojumus aizsargjoslās nosaka likumi un Ministru kabineta noteikumi, kā arī pašvaldību saistošie noteikumi.

Plānošanas procesā savstarpēji mijiedarbojas daudzi citi likumi, – *Meža likums* (2000), *Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām* (1993), *Zvejniecības likums* (1995), *Par autoceļiem* (1992), *Par kultūras pieminekļu aizsardzību* (1992) u.c., tāpat kā Ministru kabineta noteikumi, kas ir izdoti uz šo likumu pamata.

Kopumā vērtējot, plānojuma izstrādes procesu un plānojuma saturu ietekmē apmēram 150 likumi un Ministru kabineta noteikumi. Normatīvo tiesību aktu apjomam pieaugot, plānojuma izstrādes un īstenošanas process kļūst arvien komplicētāks. Tajā pašā laikā jāatzīst, ka likumi un tiem pakārtotie tiesību akti nereti ir pretrunīgi un tādējādi ir apgrūtināta to piemērošana.

Bez normatīvajiem aktiem, kas tieši reglamentē teritorijas attīstības un telpiskās plānošanas principus, mērķus un uzdevumus, ir arī starptautiskie un Latvijas stratēģiskie dokumenti, kuru ieteiktie telpas veidošanas principi Eiropas telpā ir būtiski katras teritorijas telpiskajā plānošanā. Šajos dokumentos par prioritātēm tiek izvirzīts atbalsts ilgtspējīgai un līdzsvarotai attīstībai. Tajā pašā laikā starptautiskie dokumenti tiek izmantoti telpiskajā plānošanā kā vadlīnijas, izstrādājot dokumentus, kas skar dzīves telpas attīstību.

1.1.2. Institūciju nosacījumi un prasības

Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrāde uzsākta atbilstoši 06.10.2009. Ministru kabineta noteikumiem Nr.1148 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”. Saskaņā ar minētajiem noteikumiem un Jaunpils novada domes apstiprināto darba uzdevumu teritorijas plānojuma izstrādei, Jaunpils novada dome pieprasīja nosacījumus šādām institūcijām:

- Valsts Vides dienesta Ventspils reģionālās vides pārvalde;
- Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija;
- VAS „Latvijas Valsts ceļi”;
- Veselības inspekcija;
- Dabas aizsardzības pārvalde;
- AS „Latvenergo”;
- AS „Latvijas Gāze”;
- Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests;
- Rīgas plānošanas reģions;
- VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” (funkcijas pārņemtas no Lauku atbalsta dienesta reģionālās lauksaimniecības pārvaldes);
- Valsts meža dienesta Ziemeļkurzemes virsmežniecība;
- AS „Latvijas Valsts meži”;
- SIA „Lattelecom”;
- VAS „Latvijas Dzelzceļš”;
- VA „Civilās aviācijas aģentūra”;
- SIA „Latvijas Mobilais Telefons”;
- SIA „Tele 2”;
- SIA „Bite Latvija”;

■ SIA „Latvijas Propāna gāze”.

Jaunpils novads robežojas ar Tukuma, Kandavas, Dobeles un Brocēnu novadiem. Lai noskaidrotu kaimiņu pašvaldību viedokli par teritoriju turpmāko attīstību, kas robežojas ar Jaunpils novadu vai ir saistīti ar Jaunpils novada teritoriju un tajā esošajiem objektiem, vietām u.tml., 2011.gada 9.septembrī Jaunpils novada pašvaldība nosūtīja vēstuli visām 4 kaimiņu pašvaldībām, informējot par Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanu un aicinot izteikt savu viedokli par iespējamo kopīgo interešu teritorijām, un to tālāko attīstību.

Atbildot uz Jaunpils novada nosūtīto informāciju, nosacījumus neizvirzīja Borcēnu un Kandavas novada pašvaldība. Tukuma un Dobeles novada pašvaldība norādīja nepieciešamību Jaunpils novada teritorijas plānojumā iekļaut aizsargjoslas objektiem, kuri teritoriāli atrodas Tukuma un Dobeles novadā, bet kuru aizsargjoslas skar arī Jaunpils novada teritoriju.

Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādes laikā tika izskatīti visi kaimiņu pašvaldību teritoriju plānojumi, un gala rezultātā atzīmētas visas tās aizsargjoslas, kas iekļaujas Jaunpils novada teritorijā no kaimiņu pašvaldību teritorijā esošajiem objektiem.

Institūcijām, kas izsniegušas nosacījumus, kā arī kaimiņu pašvaldībām, izstrādātā Jaunpils novada teritorijas plānojuma 1.redakcija tika iesniegta izskatīšanai un atzinuma sniegšanai.

1.2. Metodika

Teritoriju plānošana ir ilgstošs, kopleicēts un pēc būtības nepārtraukts process. Pašreiz Latvijā ir izveidojusies dažāda prakse un arī izpratne par vietējo pašvaldību attīstības plānošanas dokumentu izstrādi. Lai atspoguļotu Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādes procesu, ir sagatavota šī nodaļa, kuras izstrādes mērķis ir iepazīstināt ar plānošanas procesā pielietoto darba metodiku.

Jaunpils novada teritorijas plānojums satur nosacījumus un caur tiem piedāvā iespējas vēlamajai novada telpiskajai attīstībai nākotnē. Tādējādi tas nodrošina bāzi tādu lēmumu sagatavošanai, novērtēšanai un īstenošanai, kam ir telpiska nozīme.

Teritorijas plānojuma saturs ir noteikts normatīvajos aktos – tas sastāv no apraksta daļas, vēlamās telpiskās struktūras daļas un saistošās daļas. Apraksta daļa nodrošina informāciju vēlamās telpiskās struktūras attīstības pamatošanai. Jānorāda, ka, lai nedublētu informāciju, kas atspoguļota citos Jaunpils novada teritorijas attīstības plānošanas dokumentos, Jaunpils novada teritorijas plānojumā attiecībā uz pašreizējās situācijas raksturojumu, norādīta tikai tā informācija, kas ir būtiska attiecīgajā plānošanas stadijā un ir saistīta ar plānojuma piedāvātajiem risinājumiem. Vēlamās telpiskās struktūras daļa ir detalizācija izstrādātajai Jaunpils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijai. Saistošā sadaļa nosaka nepieciešamos pasākumus vēlamās telpiskās struktūras sasniegšanai. Galaproduktu nedrīkst uzskatīt kā konstantu teritorijas plānojumu plānojamajai teritorijai, bet gan drīzāk kā ilgtermiņa vīziju, kas tulkojama ar nepārtrauktu koncepciju virzīšanu un pielāgošanu. Tā ir struktūra, kurā var atpazīt ikdienas darbības, attieksmi pret kvalitāti un ilgtspēju, un kurā tiek saņemti piedāvājumi un tiek uzrādīta ietekme.

Telpiskajai plānošanai ir savstarpēji jāsaista sociālās, ekonomiskās un dabas vides dimensijas, kas saistītas ar izmaiņām teritorijas uzbūvē – veselais ir daudz vērtīgāks par tā daļu summu. Tādēļ ir vajadzīga saikne, kas aptver visas šīs sastāvdaļas, kas atļauj dažādu sektoru bieži pretrunīgās prasības līdzsvarot. Plānošana ir jāizmanto kā saskaņots mehānisms, kas ir viena no telpiskās plānošanas stiprajām pusēm.

Telpiski konflikti regulāri rodas tādās attīstības teritorijās, kas ir pievilcīgas dažādām iedzīvotāju interešu grupām. Ir jāpieņem daudzi svarīgi telpiski lēmumi, kas ir pietiekami sarežģīti daudzo ieinteresēto pušu dēļ, kuras katra vēlas apmierināt savas intereses. Novada telpa piedāvā iespējas jaunu ekonomisko aktivitāšu un nodarbinātības attīstībai. Tā arī palīdz noteikt tās vides kvalitāti, kā arī ir svarīgs elements sociālā un vēsturiskā mantojuma pareizā izmantošanā. Šo iemeslu dēļ visi lēmumi ir jāpieņem, paturot prātā to, kur notiks jauna attīstība un kā tā tiks īstenota. Ņemot vērā potenciālo konfliktējošo pušu interešu apjomu, nav iespējams bez saprātīgas kompromisa pieejas apmierināt visu iedzīvotāju vajadzības, kā arī sasniegt kaut vai nelielu daļu no vēlamās telpiskās struktūras. Šodien pieņemtie politiskie lēmumi nedrīkst sagraut

nākotnes attīstības potenciālu. Telpiskās plānošanas mērķis ir sasniegt funkcionēt spējīgu un saistošu telpisku struktūru, kas nodrošinātu kvalitāti un ilgtspējību.

Lai izstrādātu vēlamu novada attīstības modeli, tika izmantoti visdažādākie darba paņēmieni. Telpiskajai plānošanai piemīt dažas īpatnības – tai ir jālīdzsvaro visbiežāk konfliktējošās dažādu grupu vajadzības, kā, piemēram, pašvaldības, zemes īpašnieku, uzņēmēju, attīstības plānotāju un citu grupu vajadzības jeb uzskatus, izmantojot pārrunu un kompromisu metodi. Tai ir jābūt saskaņotai savā pieejā, kā arī jābūt reālai, stratēģiskai un elastīgai.

Ar ierobežotām zināšanām par iespējamo attīstību un ierobežotu informāciju par tendencēm un prognozēm, ir ļoti sarežģīti izveidot priekšstatu par nākotnes vidi. Nav iespējams ar 100% garantiju zinātniski paredzēt ekonomisko pārmaiņu un migrācijas plūsmu izvērtēšanu, vai arī, kāda līmeņa resursi būs pieejami sociālai, ekonomiskai un telpiskai attīstībai ilgtermiņā – pārsvarā objektīvi paredzamas ir tikai iespējamās tendences jeb attīstības scenāriji. Šo iesaistīto telpiskajiem plāniem ir jābūt pielāgojamiem esošai situācijai. Tādēļ arī telpiskā plānošana nevar piedāvāt pilnīgu risinājumu jebkurai problēmai. Drīzāk tā ir jāskata kā nepārtraukta un visu laiku notiekoša aktivitāte.

Būtiska telpiskās plānošanas sastāvdaļa ir teritorijas konteksta izpratne, kura robežās ir jāizveido telpiskais plānojums. Šis konteksts sevī ietver teritorijas problēmu un iespēju izpēti, kas atspoguļota esošos plānos, pētījumos, dokumentos, iespējamajos ar novadu un reģionu kopumā saistītos attīstības projektos. Pieredzes un zināšanu saistība ir ļoti svarīga plānošanas procesā, tādā veidā nodrošinot tā risinājumu pamatotību, īstenošanas kontrolējamību un demokrātiskumu.

Viens no noteicošajiem faktoriem kvalitatīva teritorijas plānojuma izstrādei ir cilvēkfaktora nozīme jeb konkrētajā projektā iesaistītās komandas pieredze, zināšanas un spēja sadarboties, atsevišķām nozaru problēmām radot vienotu, kompleksu risinājumu jaunā kvalitātes līmenī. Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādes darba izpildes uzdevumi ir saistīti ar dažādām plānošanas sfērām, tāpēc tas tika izstrādāts, strādājot starpdisciplinārā komandā, piesaistot teritorijas attīstības plānošanas speciālistus un sniedzot visiem interesentiem iespēju piedalīties un izteikt viedokli par Jaunpils novada telpisko attīstību.

Teritorijas plānojums ir teritorijas plānošanas procesa gala produkts un paliek spēkā noteiktu laika periodu (līdz 12 gadiem). Tādēļ arī process ir tas, kas veido plānojuma saturu. Tas ir process, kur notiek vēlamās telpiskās struktūras izstrāde, un ko ir iespējams panākt ar sazināšanās, diskusiju, pārrunu un lēmumu pieņemšanas palīdzību.

Plānošanas process sastāv no vairākiem soļiem. Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādes plānošanas principu pamatā ir šī plānošanas procesa, kas iesākts 2011.gada septembrī, sadalīšana trīs posmos: 1) izpētes posms, 2) plānošanas posms un 3) īstenošanas posms.

Izpētes un plānošanas posms nav savstarpēji strikti nodalāms, jo paralēli izpētei nepārtraukti tiek domāts par plānoto situāciju, savukārt, plānošanas posmā izkristalizējas, kādas vēl izpētes un materiāli ir darbam nepieciešami.

1.2.1. Izpētes posms

Jaunpils novada izpētes posms sākās 2011.gada septembrī, apzinot un apkopojot pieejamo informāciju par laiku no lēmuma par teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanas pieņemšanas brīža Jaunpils novada domē līdz SIA „Metrum” darbības uzsākšanai pie Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādes.

Līdz Jaunpils novada teritorijas plānojuma 1.redakcijas izstrādei, paralēli esošo materiālu izpētei, novada domē notika tikšanās ar pašvaldības speciālistiem, kā arī novada teritorijas apsekošana. Būtiski atzīmēt, ka Jaunpils novadā ietilpstošo Jaunpils un Viesatu pagasta detalizēta apsekošana tika veikta spēkā esošo teritorijas plānojumu izstrādes gaitā. Ņemot vērā, ka plānošanas dokumenti izstrādāti un apstiprināti salīdzinoši nesen (attiecīgi 2009. un 2008.gadā), kā arī būtiskas izmaiņas novada teritorijas telpiskajā attīstībā nav notikušas, Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros pašreizējās situācijas izpēte tika veikta galvenokārt ar mērķi veikt pašreizējās situācijas precizēšanu, grafisko materiālu aktualizāciju un novada teritorijas un atsevišķu objektu novērtēšanu, ņemot par pamatu spēkā esošos Jaunpils novada pagastu teritorijas plānojumu grafiskos materiālus.

Par pamatu kartogrāfiskajam materiālam Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādei tika izmantotas topogrāfiskās kartes, ortofotokartes un aktuālā kadastrālā informācija. No attiecīgajām institūcijām (VA „Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra” un Valsts zemes dienesta) tika pieprasīti un pasūtīti Jaunpils novada kartogrāfiskā materiāla dati (topogrāfiskā karte mērogā 1:10 000, ortofotokarte un kadastrālā informācija).

Attiecībā uz Valsts zemes dienesta sniegtajiem datiem, plānošanas procesā tika izmantota zemes vienību robežām piesaistīta kadastrālā informācija par nekustamā īpašuma nosaukumiem, īpašnieka, tiesiskā valdītāja, lietotāja statusu, zemes vienības platību, nekustamā īpašuma lietošanas mērķi u.c. informācija.

1.attēls. Jaunpils novada Viesatu ciems, apsekošana 2011.gada nogalē

Izstrādājot Jaunpils novada teritorijas plānojuma 1.redakciju, tobrīd spēkā esošajos 06.10.2009. MK noteikumos Nr.1148 „Vietējās teritorijas plānošanas noteikumi” netika definēts, kas ar to jāsaprot. Definējot šo jēdzienu Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādei, tika izmantota informācija no teritorijas apsekošanas dabā jeb faktiskā/reālā teritorijas izmantošana, kā arī būvvaldē akceptēts būvprojekts/izsniegta būvatļauja, kas ir spēkā teritorijas plānojuma 1.redakcijas izstrādes laikā (Jaunpils novada pašvaldības dati par izsniegtajām būvatļaujām jaunu ēku būvniecībai, kas izdotas 2010.un 2011.gadā līdz teritorijas plānojuma 1.redakcijas sagatavošanai).

Nemot vērā, ka Jaunpils novada pašvaldības spēkā esošo teritorijas plānojumu grafiskās daļas kartes tika sagatavotas veidojot ģeogrāfiskās informācijas sistēmas datu bāzi, izstrādājot jauno Jaunpils novada teritorijas plānojumu, grafiskie dati tika izmantoti no šiem plānojumiem, precizējot un aktualizējot tos. Spēkā esošie pašvaldības teritoriālo vienību teritorijas plānojumi, ievērojot pēctecības principu, plānošanas procesā tika izmantoti kā ideju „pārnēsātāji”, pārmantojot jaunajā Jaunpils novada teritorijas plānojumā būtiskākos iepriekš pieņemtus risinājumus attiecībā uz zemes īpašniekiem un viņu iespējām zemes transformācijā un attīstībā.

Lai izstrādātu Jaunpils novada teritorijas plānojuma saistošo daļu un pieņemtu vēlamās attīstības risinājumus, tajā izmantoti šādi pamatmateriāli un informācija:

- Pašreiz spēkā esošie normatīvie akti;
- Rīgas plānošanas reģiona teritorijas attīstības plānošanas dokumenti;
- SIA „Metrum” Jaunpils novada teritorijas apsekošanas laikā gūtā informācija;
- Jaunpils pagasta teritorijas plānojums 2009.–2021.gadam;
- Viesatu pagasta teritorijas plānojums 2007.–2019.gadam;
- Jaunpils novada attīstības programma 2012.–2018.gadam;
- Jaunpils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2013.-2037.gadam projekts;
- Jaunpils novada pašvaldībā uzkrātie un apkopotie materiāli;
- Valsts institūciju sniegtā informācija par novada teritoriju;
- Darba grupās, klātienē tiekoties ar novada iedzīvotājiem, pašvaldības speciālistiem gūtā informācija u.c.

Būtisks process plānotās teritorijas izpētē ir vēsturisko materiālu iepazīšana un izvērtēšana. Jaunpils novada pašvaldības un Jaunpils pagasta muzeja rīcībā esošo vēsturisko plānošanas dokumentu un informācijas par novada vēsturisko attīstību izpēte tika veikta spēkā esošo teritorijas plānojumu izstrādes ietvaros, kas saglabāta arī Jaunpils novada teritorijas plānojumā.

1.2.2. Plānošanas posms

Paralēli Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādei, pašvaldībā, sadarbībā ar uzņēmumu SIA „Metrum” noritēja darbs pie Jaunpils novada ilgtermiņa attīstības stratēģijas 2013.–2037.gadam. Atbilstoši normatīvajiem aktiem, tajā atspoguļota Jaunpils novada telpiskā attīstība ar ilgtermiņa perspektīvu uz 25 gadiem, kurā, grafiski piedāvāta novada turpmākā konceptuālā attīstība, parādot ciemu un lauku teritoriju attīstību un to sasaisti ar apkārtējām novada teritorijām – Tukuma, Kandavas, Dobeles un Brocēnu novadu. Jaunpils novada teritorijas plānojums detalizē stratēģijā pieņemtos risinājumus attiecībā uz Jaunpils novada teritorijas perspektīvo attīstību.

Sabiedrības iesaistišana plānošanas procesā. Sākot no Jaunpils novada domes lēmuma par Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanu un 1.redakcijas izstrādes laikā tika pieņemti iedzīvotāju un zemes īpašnieku iesniegumi par priekšlikumiem teritorijas plānojuma izstrādei. No teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanas laika (2011.gada septembrī) līdz teritorijas plānojuma 1.redakcijas izstrādei (2012.gada augustam) netika saņemts neviens iesniegums.

Uzsākot darbu pie Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādes, 2011.gada decembrī – 2012.gada janvārī tika veikta iedzīvotāju aptauja, lai noskaidrotu viņu viedokli par novada vērtībām un teritorijas telpisko attīstību. Aptaujas anketas tika izvietotas Jaunpils novada domē, Viesatu pagasta pārvaldē, Jaunpils bibliotēkā un Viesatu bibliotēkā, nodrošinot iespēju anketas aizpildīt arī elektroniski Jaunpils novada pašvaldības mājas lapā www.jaunpils.lv un SIA „Metrum” mājas lapā www.metrum.lv. Uz aptaujas anketas jautājumiem atbildēja 81 respondents. Kopsavilkums par organizētās aptaujas rezultātiem tika publicēts laikraksta „Jaunpils Vēstis” 2012.gada martā laidienā (kopsavilkumu skatīt sējumā „Jaunpils novada teritorijas plānojuma 2013.–2024.gadam izstrādes procesa materiāli”).

Diskusijas un darba grupas. Teritorijas plānojuma 1.redakcijas izstrādē svarīgas ir apspriedes (pārrunas) ar novada iedzīvotājiem, pašvaldības un institūciju pārstāvjiem. Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādes laikā tika organizētas vairākas tikšanās, kā rezultātā tika iegūta informācija un viedokļi no dažādām interešu grupām par situāciju viņu interešu vai kompetences jomā.

Teritorijas plānojuma 1.redakcijas izstrādāšana. Jaunpils novada teritorijas plānojuma 1.redakcijas projekta piedāvājuma izstrāde (grafiskās un teksta daļas), kas sastāv no I sējuma *Paskaidrojuma raksta*, II sējuma *Grafiskās daļas*, III sējuma *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem* un IV sējuma *Pārskata par teritorijas plānošanas procesu* un lēmuma pieņemšana par sabiedriskās apspriešanas organizēšanu.

Teritorijas plānojuma 1.redakcijas sabiedriskā apspriešana. 2012.gada 29.augustā Jaunpils novada dome pieņēma lēmumu „Par Jaunpils novada ilgtermiņa attīstības stratēģijas 2013.–2037.gadam projekta un Jaunpils novada teritorijas plānojuma 2013.–2024.gadam 1.redakcijas sabiedrisko apspriešanu” (protokola Nr.7, 13.), nosakot Jaunpils novada teritorijas plānojuma 1.redakcijas sabiedriskās apspriešanas termiņu sešas nedēļas, attiecīgi no 10.09.2012. līdz 22.10.2012., publicējot par to paziņojumus laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”, vietējā laikrakstā „Neatkarīgās Tukuma Ziņas” un Jaunpils novada pašvaldības mājas lapā www.jaunpils.lv. Sabiedriskās apspriešanas sanāksmes norisinājās 11.10.2012. plkst.13.00 Viesatu pagasta pārvaldē un 11.10.2012. plkst.17.00 Jaunpils novada domē.

JAUNPILS NOVADA TERITORIJAS PLĀNOJUMS 2013.-2024.GADAM

ESF
Eiropas Savienības
Lauksaimniecības
lauku attīstības
fonds
IEGULĒJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

JAUNPILS NOVADA DOME UN TERITORIJAS PLĀNOŠANAS UZŅĒMUMS SIA „METRUM”
JAUNPILS NOVADA TERITORIJAS PLĀNOJUMA IZSTRĀDES IETVAROS AICINA IEDZĪVOTĀJUS IZTEIKT VIEDOKLI PAR JAUNPILS NOVADA ESOŠO UN PERSPEKTĪVO ATTĪSTĪBU!

Aizpildītās anketas līdz 2012.gada 9.janvārim lūdzam iesniegt Jaunpils novada domē, Viesatu pagasta pārvaldē, Jaunpils bibliotēkā un Viesatu bibliotēkā, anketu iespējams aizpildīt arī elektroniski mājas lapās www.jaunpils.lv un www.metrum.lv. Pēc anketēšanas noslēguma termiņa, attiecīgajās mājas lapās būs iespējams iepazīties ar anketu apkopojumu.

Jautājumu gadījumā lūdzam griezties pie Jaunpils novada domes Attīstības nodaļas vadītājas Viļas Zivertes (tālr.63180960).

Informatīvo paziņojumu sagatavoja METRUM

2.attēls. Informatīvs paziņojums, norādot iespēju izteikt viedokli par Jaunpils novada esošo un perspektīvo attīstību

Ar Jaunpils novada teritorijas plānojuma 1.redakciju bija iespējams iepazīties Jaunpils novada domē un Viesatu pagasta pārvaldē, kā arī mājas lapā www.jaunpils.lv un teritorijas plānojuma izstrādes konsultantu SIA „Metrum” mājas lapā www.metrum.lv visā sabiedriskās apspriešanas laikā.

Rakstiskus komentārus un priekšlikumus bija iespējams iesniegt Jaunpils novada domē („Ērģelnieki”, Jaunpils, Jaunpils pag., Jaunpils nov., LV-3145) un Viesatu pagasta pārvaldē („Viekaļas”, Viesatas, Viesatu pag., Jaunpils nov., LV-3142) vai sūtot pa pastu, vai elektroniski uz e-pastu pasvaldiba@jaunpils.lv. Sabiedriskās apspriešanas laikā tika saņemts 1 rakstisks juridiskas personas iesniegums.

2012.gada 10.septembrī Jaunpils novada pašvaldība, atbilstoši 06.10.2009. Ministru kabineta noteikumiem Nr.1148 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”, nosūtīja vēstules institūcijām un kaimiņu pašvaldībām, ar lūgumu sniegt atzinumus par izstrādāto teritorijas plānojuma 1.redakciju. Atbilstoši tam, tika saņemti 16 institūciju un 4 kaimiņu pašvaldību atzinumi.

Pēc teritorijas plānojuma 1.redakcijas sabiedriskās apspriešanas rezultātu apkopošanas un izvērtēšanas, 2012.gada 24.oktobrī Jaunpils novada dome pieņēma lēmumu „Par Jaunpils novada teritorijas plānojuma 2013.-2024.gadam 1.redakcijas pilnveidošanu” (ar 28.11.2012. grozījumiem).

Teritorijas plānojuma pilnveidotās 1.redakcijas publiskā apspriešana. 2012.gada 28.novembrī tika pieņemts Jaunpils novada domes lēmums „Par Jaunpils novada teritorijas plānojuma 2013.-2024.gadam pilnveidotās 1.redakcijas publisko apspriešanu”, atbilstoši 16.10.2012. MK noteikumiem „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”.

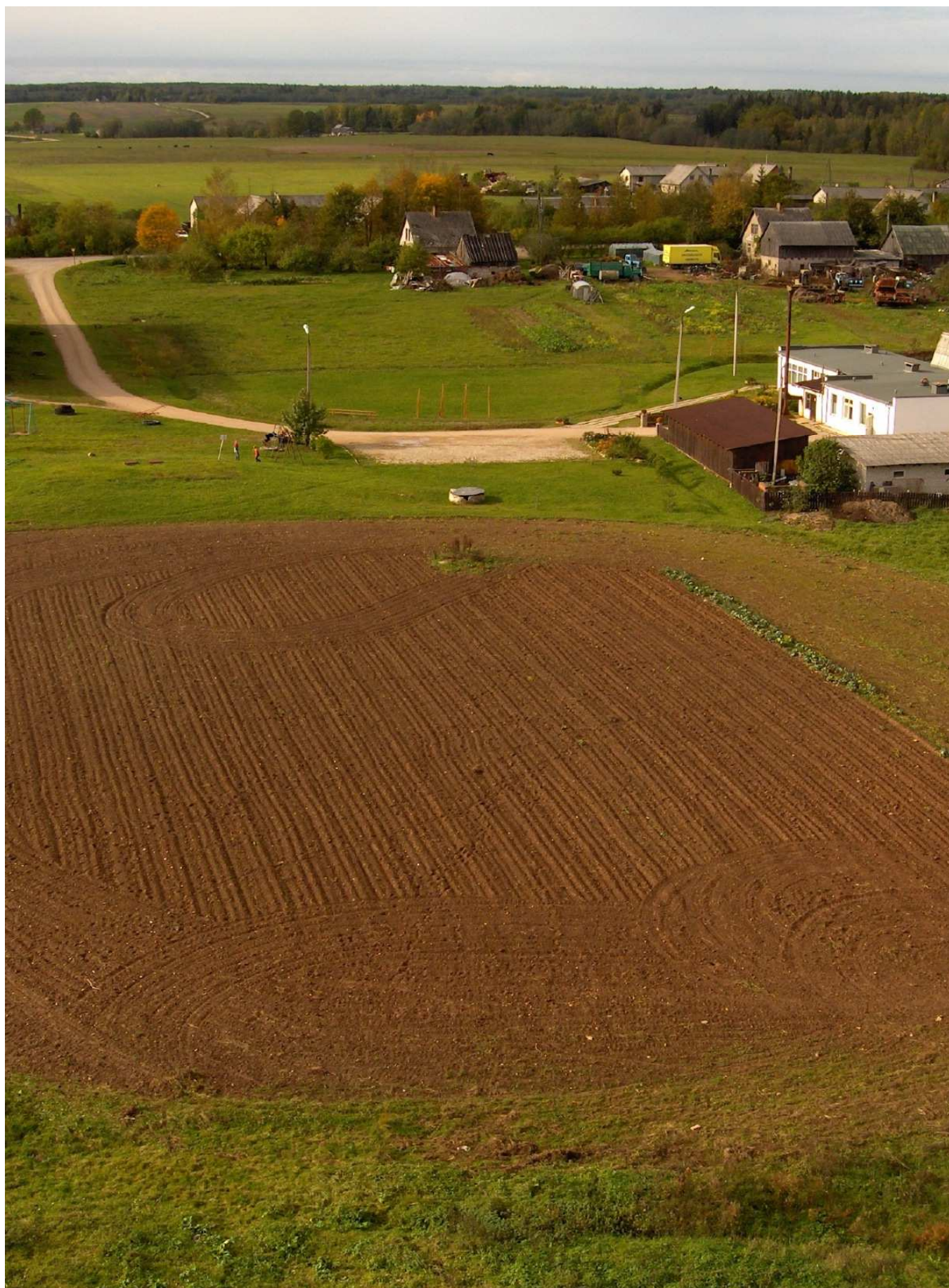
Pamatojoties uz pieņemto lēmumu, tika organizēta teritorijas plānojuma pilnveidotās 1.redakcijas publiskā apspriešana no 04.12.2012. līdz 25.12.2012., publicējot pieņemto lēmumu un paziņojumu Jaunpils novada pašvaldības mājas lapā www.jaunpils.lv.

Teritorijas plānojuma galīgās redakcijas apstiprināšana. Pēc publiskās apspriešanas noslēguma termiņa, tika sagatavots ziņojums par publiskās apspriešanas rezultātiem. Izvērtējot tos, Jaunpils novada dome 2012.gada 27.decembrī pieņēma lēmumu „Par Jaunpils novada teritorijas plānojuma 2013.-2024.gadam galīgo redakciju”, nosakot 3 nedēļu iepazīšanās termiņu (no 07.01.2012. līdz 28.01.2012.), kura laikā sabiedrībai bija iespējams iepazīties ar apstiprināto Jaunpils novada teritorijas plānojuma galīgo redakciju.

1.2.3. Īstenošanas posms

Teritorijas plānojuma *Grafiskā daļa* un *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi* pēc projekta sabiedriskās apspriešanas, institūciju atzinumu apkopošanas un, ja nepieciešams, projekta pilnveidošanas, Jaunpils novada domē tiks izdoti kā pašvaldības saistošie noteikumi. *Paskaidrojuma raksts* kalpos kā informatīvs un rekomendējošs dokuments Jaunpils novada pašvaldības darbā.

Plānojuma īstenošanas galvenie instrumenti ir teritorijas izmantošanas zonējums, tā izmantošanas un apbūves noteikumi, kas ņemami vērā izstrādājot lokālplānojumus, detālplānojumus, zemes ierīcības projektus. Katrai vietai – gan zaļumu, gan apbūves teritorijām – atbilstoši Jaunpils novada teritorijas plānojuma zonējumam ir noteiktas telpiskās iespējas. Novada attīstība telpiskajā aspektā notiek, realizējot šīs iespējas, kas reizē veido novada struktūras pamatu un palīdz saglabāt gan dabas, gan kultūrvēsturiskās vērtības. *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos* tiek konkretizētas gan atsevišķu vietu, gan teritoriju tipu izmantošanas iespējas atbilstoši Jaunpils novada teritorijas plānojuma redzējumam un novada attīstības koncepcijai, kas atspoguļota Jaunpils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā. Tā kā novads līdzīgi dzīvam organismam atrodas nepārtrauktā attīstībā, tad plānojuma īstenošana nav kāda vienreizēja atsevišķa darbība, bet process, kurā teritorijas izmantošanas plāns un noteikumi spēlē ikdienas darbarīku lomu.

II DAĻA
LĪDZŠINĒJĀS NOVADA PLĀNOŠANAS IEZĪMES –
VĒSTURISKĀS UN ESOŠĀS

Katrā agrāk izstrādātajā plānojumā ir risinājumi, kas ir īstenoti teritorijā un/vai kam ir īpaša nozīme pašreizējā telpiskajā struktūrā. Pēctecības princips nodrošina, ka, mainoties spēkā esošajam plānojuma pamatojumam, teritorijas plānojums tiek grozīts, saglabājot tās teritorijas plānojuma daļas, kuru pamatojums nav mainījies. Iekļaujot nepieciešamos papildinājumus un korekcijas, jaunais Jaunpils novada teritorijas plānojums izstrādājams kā loģisks līdz šim spēkā esošā plānojuma turpinājums. Turklāt tam būtu jābūt cieši saistītam ar Rīgas reģiona un kaimiņu pašvaldību teritoriju plānojumiem.

3.attēls. Vēsturiskās muižu teritoriju kartes Jaunpils muzejā

Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādes laikā primāri tika vērtētas spēkā esošajā Jaunpils novada teritorijas plānojumā, kas sastāv no Jaunpils pagasta teritorijas plānojuma 2009.–2021.gadam (apstiprināts ar 2009.gada 25.maija Jaunpils pagasta padomes lēmumu, protokols Nr.5, 20.§) un Viesatu pagasta teritorijas plānojuma 2007.–2019.gadam (apstiprināts ar 2008.gada 29.janvāra Viesatu pagasta padomes lēmumu, protokols Nr.1, 1.§) sniegtās atziņas un idejas. Papildus tam, Jaunpils novada teritorijas plānojumā saglabāts spēkā esošo Jaunpils un Viesatu pagasta teritorijas plānojumu izstrādes laikā veiktās vēsturisko plānošanas dokumentu izpēti apraksts.

2.1. Vēsturiskie teritorijas attīstības plānošanas dokumenti

Pēc SIA „Metrum” rīcībā esošās informācijas¹ Jaunpils novada teritorijā, neskaitot spēkā esošos Jaunpils un Viesatu pagastu teritorijas plānojumus, ir izstrādāti šādi telpiskās plānošanas dokumenti:

- Latvijas PSR Dobeles rajona L/A „Dzirkstele”, L/A „Saule”, L/A „Liesma” un Kurzemes Valsts Vaislas Ērzeļu Novietnes apvienota ciemata Jaunpils vienkāršots plānojuma un apbūves projekts – ģenerālplāns (1960);
- Latvijas PSR Tukuma rajona perspektīvās saimniecības „Viesāti” galvenā ciemata „Viesāti” plānojuma un apbūves zonējuma shēma (1969);
- Latvijas PSR Tukuma rajona perspektīvās saimniecības „Jaunpils” ciemata Jaunpils plānojuma un apbūves projekts (1976);
- Darba projekts individuālās apbūves sektora parcelācijai Jaunpilī (1986);
- Tukuma rajona Viesātu ciema kolhoza „Darba spars” plāns (1988);
- Jaunpils vēsturiskā centra aizsardzības zonas projekts (1991);
- Jaunpils pagasta teritorijas plānojums 2004.-2014.gadam (2002).

Latvijas PSR Dobeles rajona L/A „Dzirkstele”, L/A „Saule”, L/A „Liesma” un Kurzemes Valsts Vaislas Ērzeļu Novietnes apvienota ciemata Jaunpils vienkāršots plānojuma un apbūves projekts” – ģenerālplāns (1960)

1960.gada 30.jūnijā tika apstiprināts Latvijas PSR Celtniecības ministrijas Latvijas Valsts lauku celtniecības projektēšanas institūta „Latgiproselstroj” izstrādātais „Latvijas PSR Dobeles rajona L/A „Dzirkstele”, L/A „Saule”, L/A „Liesma” un Kurzemes Valsts Vaislas Ērzeļu Novietnes apvienots ciemata Jaunpils vienkāršots plānojuma un apbūves projekts” (skatīt 4.attēlu), kas izstrādāts pamatojoties uz plānojuma uzdevumu. Tā pamatideja bija radīt ekonomisku, ērtu un skaistu apvienotu ciematu Dobeles rajona kolhoziem „Dzirkstele”, „Saule”, „Liesma” un Kurzemes Valsts Vaislas ērzeļu novietnei, no kura būtu ērti sasniedzami atsevišķo saimniecību ražošanas centri.

¹ Paskaidrojuma rakstā atspoguļoti Jaunpils novada spēkā esošo pagastu teritorijas plānojumu izstrādes procesā apzinātie (pieejamie) plānošanas dokumenti

Papildus tekstuālajai daļai, grafiskajā daļā ietilpa apvienotā ciemata Jaunpils vienkāršotais plānojuma un apbūves projekts M 1:2000, pamata plāns M 1:2000 (plānojuma uzdevumā noteikts, ka jāparedz apdzīvoto vietu robežas, pastāvošo iestāžu un organizāciju ilggadīgā lietošanā nodotās teritorijas un tās robežas, kā arī atzīmējamas esošās kapitālās sabiedriskās, rūpniecības, dzīvojamās un saimniecības ēkas, esošās elektrības augstsprieguma līnijas, esošās ielas un ceļi, pastāvošie zaļumu masīvi un sarkano tušu parādāms projektējamo ielu tīkls), ūdensvada un kanalizācijas shēma, ielu šķērsprofili un apbūves gabalu plānojumu paraugi. Topogrāfiskajai pamatnei izmantoti 1937., 1938.gada kadastrālās uzmērīšanas plāni M 1:5000, fotogrāfiskā ceļā palielinot līdz M 1:2000. Apdzīvotās vietas teritorijas situācija tika rekognoscēta 1960.gadā, situācijas izmaiņas uznesot uz plāna M 1:2000, horizontāles uzmērot ar griezuma augstumu 1,0 m.

4.attēls. Fragments no Jaunpils vienkāršotā plānojuma un apbūves projekta (1960)

Avots: Jaunpils novada domes arhīva materiāli

Jaunpils ciemats tolaik tika projektēts uz Kurzemes Valsts Vaislas Ērzeļu Novietnes zemes un tā kopējā teritorija aptvēra 303,2 ha ar 1752 iedzīvotājiem. Plānojums norādīja, ka, izbūvējot ciematu, novietnes liellopu un cūku kūti un zirgu staļļi ir jāiznes ārpus ciema tā robežām ar tādu aprēķinu, lai valdošie dienvidrietumu vēji smakas no saimniecības sektora nenestu uz dzīvojamo sektoru.

Lielākā daļa tolaik esošo sabiedrisko ēku bija novietotas ciemata centrālajā daļā, ziemeļos no dzirnavu ezera. No tām projektā tika paredzēts saglabāt ciema padomi, aptieku, sakaru nodaļu un veikalus, vidusskolu ar internātu un Kurzemes Valsts Vaislas ērzeļu novietnes pārvaldes ēku. Savukārt jauno kultūras namu bija paredzēts celt blakus ciema padomei, veco vējdzirnavu vietā, no kurienes būtu ērti sasniedzams esošais parks. Sagraudā biedrības nama vietā plānoja uzcelt jaunu divstāvu ēku, kurā tiktu izvietots universālveikals, ēdnīca, kā arī viesnīca. Dažādās ciema daļās tika paredzēts būvēt tādas sabiedriskās ēkas kā slimnīca (austrumu daļā), bērnudārzu (dienvidu nogāzē starp ciema padomi un dzirnavu ezeru), laivu staciju ar peldētavu u.c. Ciematā tolaik atradās ļoti liels augļu dārzu īpatsvars, turklāt

lielāko augļu dārza masīvu, apmēram 12 ha platībā, saplānoja kā apbūves teritoriju, ko bija paredzēts īstenot ciemata celtniecības pēdējā posmā, kad koki būtu jau novecojuši.

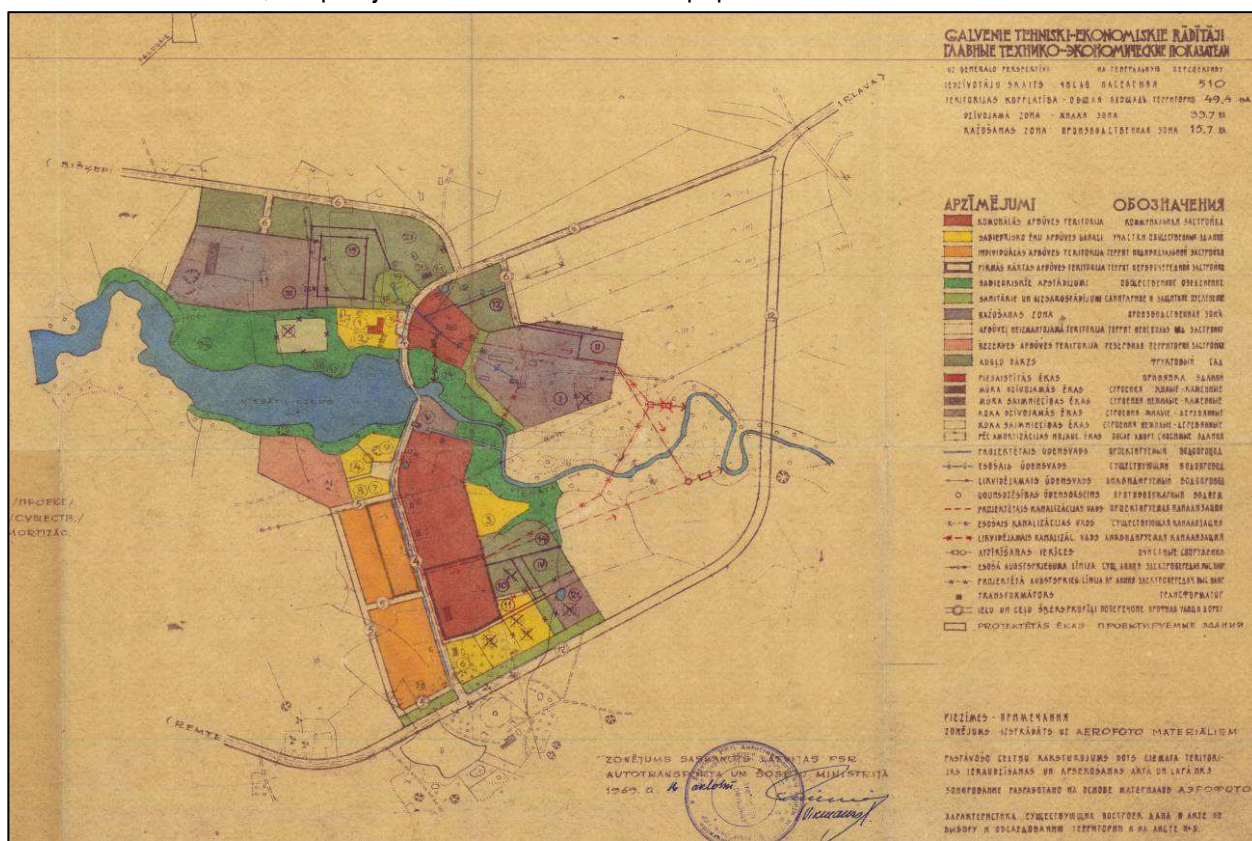
Jaunprojektējamo apbūves gabalu lielums individuālo māju celtniecībai, atkarībā no vietējiem apstākļiem un mājas apmēra, tika noteikts no 700 – 1200 m².

Latvijas PSR Tukuma rajona perspektīvās saimniecības „Viesāti” galvenā ciemata „Viesāti” plānojuma un apbūves zonējuma shēma” (1969)

1969.gadā Latvijas PSR Lauksaimniecības Ministrijas republikāniskās zemes ierīcības projektēšanas institūts „Latgiprozem” izstrādāja ģenerālo plānu „Latvijas PSR Tukuma rajona perspektīvās saimniecības „Viesāti” galvenā ciemata „Viesāti” plānojuma un apbūves zonējuma shēma” (skatīt 5.attēlu).

Šis plānošanas dokuments tika izstrādāts pamatojoties uz instrukciju lauku apdzīvotu vietu plānojuma un apbūves projektu izstrādāšanai un Latvijas PSR Ministru padomes Valsts Celtniecības komitejā 1968.gada 20.martā apstiprinātiem pagaidu norādījumiem Latvijas PSR perspektīvo saimniecību ciematu plānojuma un apbūves zonējuma shēmu projektēšanai.

Tajā laikā ciemats atradās tad pastāvošās 1/a „Darba spars” teritorijā, bijušās Viesatu muižas apkaimē. Uz doto brīdi ciematā dzīvoja 31 cilvēks, kur dzīvojamā platība sastādīja 300 m², no tiem komunālās ēkas 200 m², bet individuālās apbūves ēkas 120 m². Ciemata apbūvei izvēlētajā teritorijā atradās saimniecības kantoris, sakaru nodaļa, veikals un mehāniskās darbnīcas. Tika nolemts, ka veikalu un mehāniskās darbnīcas rekonstruēs, bet pārējo vai nu likvidēs vai tomēr paplašinās.

5.attēls. Grafiskā daļa „Latvijas PSR Tukuma rajona perspektīvās saimniecības „Viesāti” galvenā ciemata „Viesāti” plānojuma un apbūves zonējuma shēma”

Avots: LR Valsts zemes dienesta arhīvs

Projektētājā ciematā 1969.gadā atradās viena 2 stāvu mūra 6 dzīvokļu māja, 1 stāva mūra veikals, viena mūra individuālā dzīvojamā māja un divas koka individuālās dzīvojamās mājas.

Kopumā tika paredzēts, ka iedzīvotāju skaits ciematā palielināsies līdz 510 iedzīvotājiem, savukārt dzīvojamais fonds tiks palielināts līdz 7650 m². Plānojums noteica, ka 80% ciemata iedzīvotājiem dzīvojamā platība tiks iedalīta daudzdzīvokļu ēkās, savukārt pārējiem vienstāvu un divstāvu viengimeņu,

dvīņu un rindu ēkās. No visas komunālās apbūves plānotajā situācijā plānoja 90% izvietot 2 stāvu ēkās, bet 10% trīsstāvu ēkās.

Šī ciemata zonējuma shēmas arhitektoniskās kompozīcijas pamatideja bija organizēt komunālo, individuālo un sabiedrisko ēku būvniecību tā, lai izveidotos vienots ciemats ar funkcionāli labi iekārtotu un arhitektoniski izteismīgu apbūvi, kas atbilst ciemata īpatnējiem dabas apstākļiem: reljefam, zaļuma masīviem, ceļiem un pastāvošai apbūvei. Plānojumā uzsvērts, ka ciemats jau daļēji bija izveidojies un, ka arī turpmāk veidosies pie Viesātu ezera un ap pastāvošo ceļu Remte – Viesāti – Irlava, ko perspektīvā paredzēja izmantot kā ciemata galveno ielu, izmainot ceļa trasi 1,3 km garumā, pārnesot to uz austrumiem no projektētā ciemata.

Latvijas PSR Tukuma rajona perspektīvās saimniecības „Jaunpils” ciemata Jaunpils plānojuma un apbūves projekts” (1976)

Jaunpils plānojuma un apbūves projekts izstrādāts, izvērtējot nepieciešamību koriģēt 1960.gadā izstrādāto ciemata plānojumu un apbūves projektu saistībā ar sabiedrisko ēku izvietojuma pārkātojumumu, procentuālo attiecību maiņu starp komunālo un individuālo apbūvi, kā arī iedzīvotāju skaita izmaiņām. Projekta izstrādei izmantoti projektēšanas institūta „Latgiproseļstroj” 1976.gada topogrāfiskie uzmērīšanas materiāli M 1:5000 un M 1:10 000 ar reljefa griezumuma augstumu 0,5 m un inženierģeoloģiskās izmeklēšanas lietas.

Galvenā Jaunpils ciemata plānojuma un apbūves projekta ideja bija, izmantojot pastāvošo vērtīgo apbūvi, zaļumu masīvus un labi attīstīto iekšējo ceļu tīklu, radīt mūsdienu, labiekārtotu ciematu. Arhitektoniskās kompozīcijas pamatā tika uzsvērtā saistība starp seno pils ansambli ciemata teritorijas austrumu daļā un tolaik jauno apbūvi teritorijas rietumu daļā, jaunprojektējamās sabiedriskās ēkas izvietojot centrālajā daļā un radot vienotu apzaļumojumu sistēmu visā ciemata teritorijā no bijušā pils parka austrumos virzienā uz rietumiem gar uzstādītajiem dīķiem.

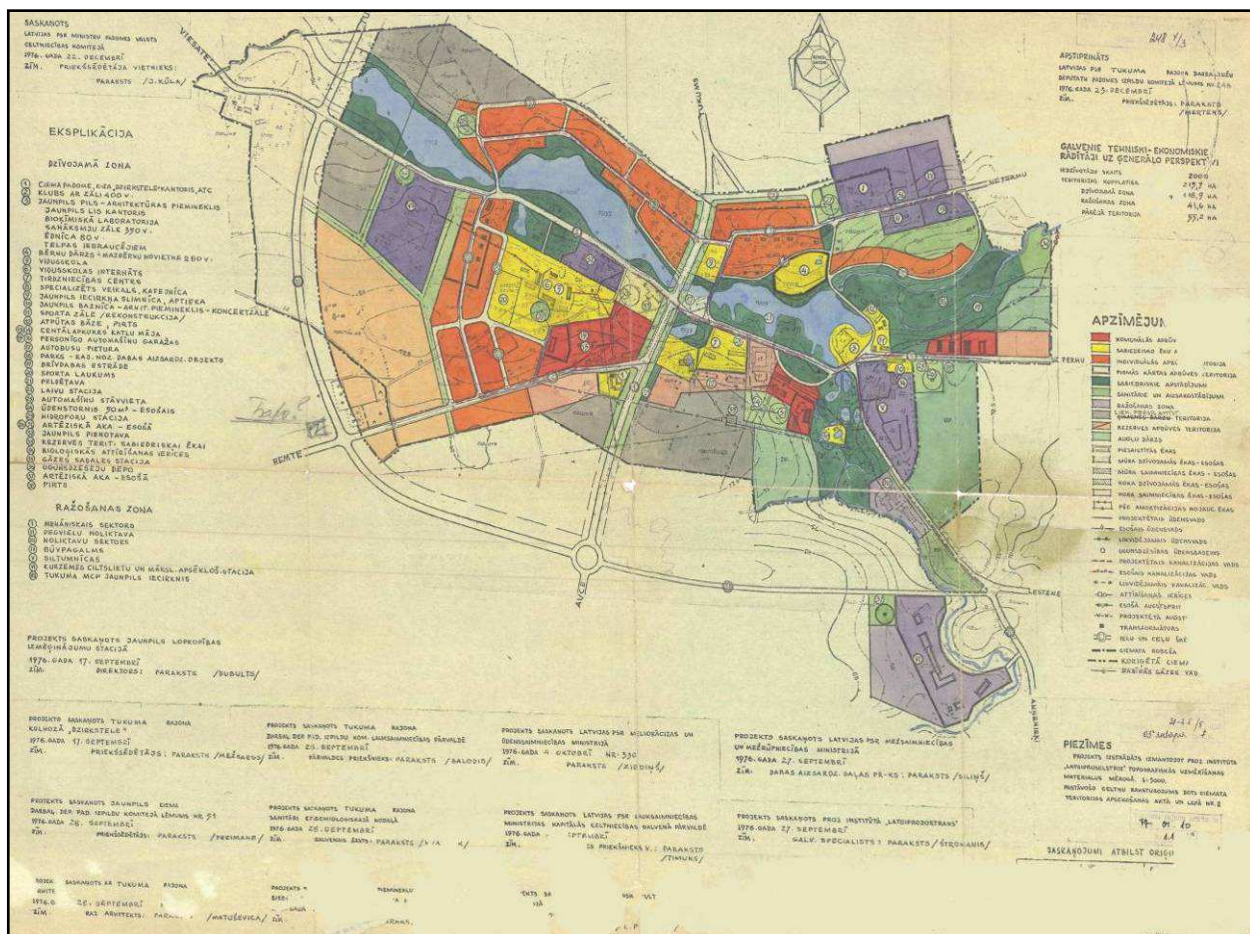
Jaunpils ciemata dzīvojamā zona bija izveidojusies kā viens kompakts masīvs, kā atsevišķus elementus saista pastāvošais, labi izkārtotais ceļu tīkls. Tā kā Jaunpilī tolaik bija astoņi dažādi zemes lietotāji, jaunā komunālā apbūve tika uzsākta vairākās vietās, paredzot iespēju apbūvei attīstīties tālāk. Projekta izstrādes laikā bez pastāvošās sabiedrisko ēku apbūves, tika paredzēts celt ciema padomi ar kantori un ATC (automātisko telefona centrāli), bēnudārzu 280 vietām, tirdzniecības centru, tolaik realizēts ciemata kanalizācijas projekts.

Ražošanas zonā atradās tādi ražošanas kompleksi kā mehāniskais sektors ar mehāniskajām darbnīcām, lauksaimniecības mašīnu slēgtām novietnēm, noliktavu sektorā graudu kalte, būvpagalms ar gateri, degvielas noliktava, siltumnīcas 2000 m² platībā dārzniecības teritorijā pie pils, Kurzemes ciltslietu un mākslīgās apsēklošanas stacija, bez tam blakus degvielas noliktavai projektējās automašīnu garāžas.

Izstrādājot plānojumu, kopumā tika saglabāts pastāvošais ciemata iekšējais ceļu tīkls, paredzot to attiecīgi rekonstruēt un paplašināt, piemērojot ciemata funkcionālajam zonējumam. Projektā pielietoti 1969.gadā Latvijas PSR Autotransporta un šoseju ministrijā saskaņotie ielu un autoceļu šķērsprofili, tos koriģējot atbilstoši vietējiem ceļu šķērsprofiliem, savukārt, lai nodrošinātu piebraukšanu pie dzīvojamām un saimniecības ēkām, kvartālos plānoja iekškvartāla celiņus 2,6 un 3,5 m platumā.

Bez jau pastāvošajiem zaļumiem Jaunpils ciematā tika paredzēti vēl papildus stādījumi gar ceļiem, ielām, pie sabiedriskajām ēkām, dzīvojamās kvartālos un ražošanas zonā. Plānojuma un apbūves projektā parādīti tikai galvenie zaļumu masīvi, atsevišķu ciemata elementu apzaļumošanai tika noteikts, ka ir izstrādājams atsevišķs projekts.

Aktīvs darbs un projektēšana norisinājās pie jaunu inženierkomunikāciju izveides, gan uzbūvējot notekūdeņu mehāniskās un bioloģiskās attīrīšanas ierīces, gan nosakot, ka perspektīvā siltumapgāde orientējama uz automatizētām gāzes kurtuvēm ar ūdens ātrsildītājiem, gan paredzot, ka pieaugot elektroenerģijas patēriņam, būs nepieciešams jauns transformatora punkts. Tika risināts jautājums arī par dzīvnieku apglabāšanu. Plānojums noteica, ka kritušo mājlopu aprakšanas vieta iekārtojama ārpus ciemata, ne tuvāk kā 1 kilometru no ciemata teritorijas.

6.attēls. Jaunpils ciemata plānojums un apbūves projekts (1976)
Avots: Jaunpils novada domes arhīva materiāli

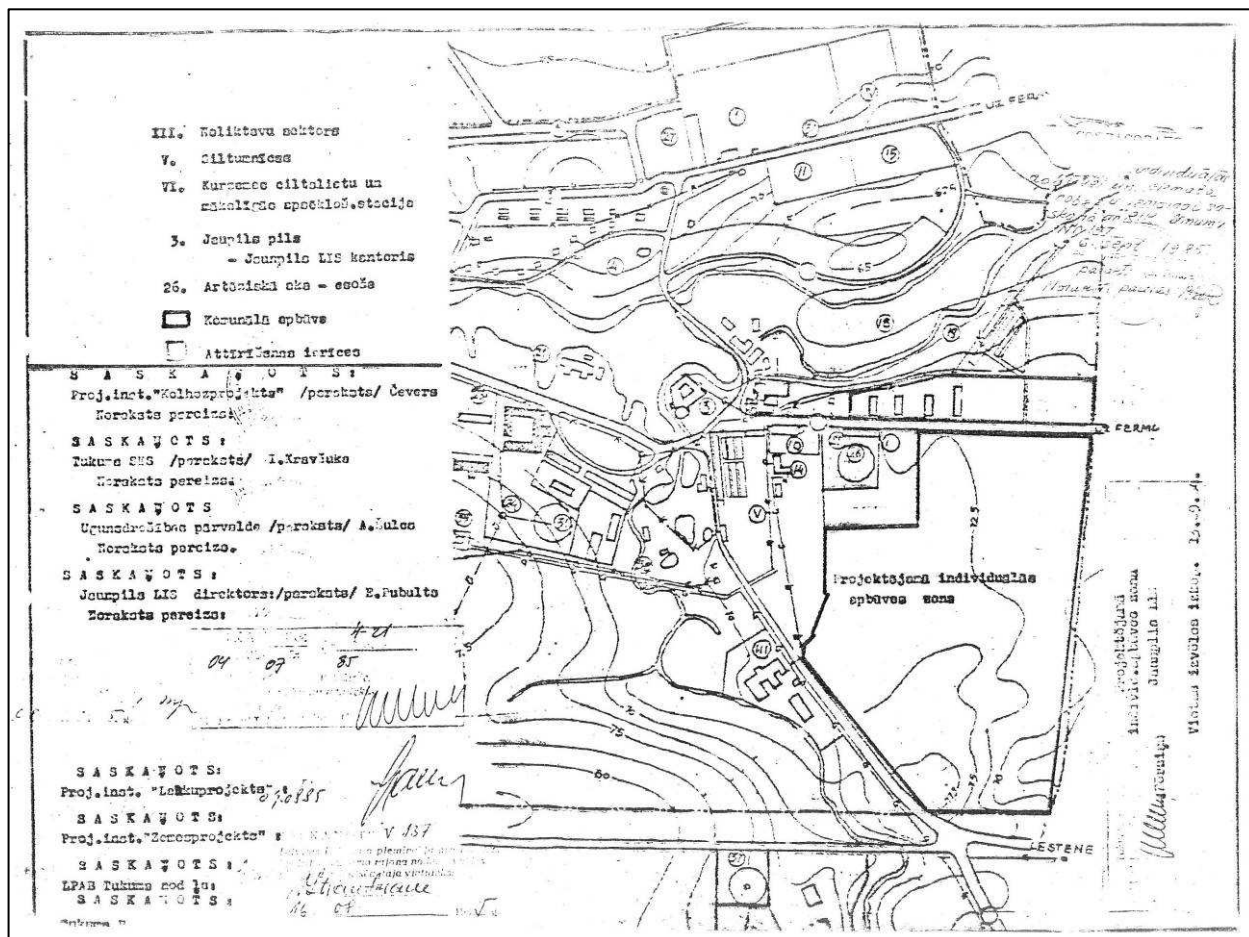
Darba projekts individuālās apbūves sektora parcelācijai Jaunpilī (1986)

Projekts izstrādāts 1986.gadā, ko veica Latvijas Kolhozu projektēšanas institūts (Cēsu projektēšanas nodaļa). Parcelācijas plāns tika izstrādāts pamatojoties uz ciemata zonējumā noteiktajām robežām. Individuālā apbūves sektora tuvumā izvietota esošā komunālā apbūve un Jaunpils vēsturiskā apbūve.

Projekta ietvaros tika izprojektēti ceļu profili un apakšzemes komunikāciju izvietojums dzīvojamā sektorā. Ielu tīklu bija nepieciešams izstrādāt ievērojot loka ceļa principu, akcentējot Jaunpils vēsturisko centru, savukārt starp vēsturisko centru un projektējamo apbūvi nodrošinot zaļo aizsardzības zonu – distanci silueta uztverei. Paredzētā būvlaukuma forma neregulāra un tā kopējā teritorija aizņēma 20,4 ha no Jaunpils Lopkopības izmēģinājumu stacijas zemes platības.

Teritorijas ziemeļu daļā, ceļi jaunprojektētajā parcelācijā ar esošo ceļu uz fermu, krustojoties veidoja taisnu leņķi. Analogs ielu tīkls bija parcelācijas vidusdaļā, savukārt dienvidu daļa atkāpās no Jaunpils – Annenieku ceļa divu apsvērumu dēļ – pirmkārt, radot priekšplānu ar dīķi, otrkārt, neapbūvētajā teritorijā, izvietojot apbūvi, nebija iespējams to pieslēgt ciemata kanalizācijas tīklam bez papildus pārsūkņēšanas. Teritorijas dienvidu daļas apbūve noslēdzās ar pusloku, kas pakāpeniski tuvojās Jaunpils – Annenieku ceļam. Caur jaunprojektēto apbūvi tika izprojektēts ceļš uz tolaik esošo komunālo apbūvi, tādā veidā atslogojot Jaunpils centru no transporta. Galvenie ceļi tika projektēti vadoties pēc koncentriskas shēmas ap Jaunpils vēsturisko centru. Ziemeļu daļā perspektīvā tika paredzēts gājēju celiņš līdz pat baznīcai.

Pavisam parcelācijas projekta ietvaros tika izprojektētas 52 parces ar kopējo platību 99 352 m² (katras parces lielums tika noteikts no 0,15 līdz 0,25 ha, vidēji 0,20 ha). Projekts paredzēja, ka pirmajā būvniecības kārtā jāuzbūvē 10 „Līvānu tipa” mājas, maksimāli saglabājot esošās zaļumu teritorijas, bet, izejot no ainaviskas nepieciešamības, parcelāciju varēja veikt brīvāk, atstājot zonas kolektīvo zaļumu ierīkošanai.

7.attēls. Darba projekta karte individuālās apbūves sektora parcelācijai Jaunpilī (1986)

Avots: Jaunpils novada domes arhīva materiāli

Tukuma rajona Viesātu ciema kolhoza „Darba spars” plāns (1988)

1988.gadā pēc 1987.gada dešifrēšanas materiāliem M 1:10 000, tika sastādīts Tukuma rajona Viesātu ciema kolhoza „Darba spars” plāns. To sastādīja Latvijas PSR Valsts agrorūpnieciskā komitejas Latvijas valsts zemes ierīcības projektēšanas institūts „Zemesprojekts”. Plānā atzīmēts valsts aizsardzības objekts – viena no liepām, republikas nozīmes arheoloģijas piemineklis – Veckuipju pilskalns, tāpat arī ūdenstīlpnes ar ūdens aizsardzības piekrastes joslām (Viesatas upe, strauts).

Minētajā plānā noteikti „Citi zemes lietojumi”:

- 1) Viesātu ciema Tautas deputātu padomes izpildkomiteja – Kluiganu kapsēta;
- 2) Tukuma rajona izpildkomitejas Kultūras nodaļa – Veckuipju pilskalns;
- 3) Viesātu ciema Tautas deputātu padomes izpildkomiteja – Vēžu kapsēta;
- 4) Tukuma piena kombināts – Viesātu piena savākтуve;
- 5) Zemnieku saimniecība „Amatnieki”.

Viesatu pagasta perspektīvā attīstība, tāpat kā citu pagastu, tika attēlota arī augstāka līmeņa plānošanas dokumentos, tā, piemēram, „Latgiprozem” 1978.gada izstrādātajā kartogrāfiskajā materiālā „Tukuma rajona zemes lietošanas vienību robežu karte. Iekšsaimniecības ceļa tīkla izvietojuma shēma” Viesatu pagasts tika iezīmēts kā saimniecības perspektīvais ciemats.

Jaunpils vēsturiskā centra aizsardzības zonas projekts (1991)

Jaunpils vēsturiskā centra pieminekļi, ainavas un vēsturiskā kultūrslāņa aizsardzības zonas noteiktas, lai nodrošinātu republikas nozīmes pieminekļu (aizsardzības Nr.473): Jaunpils ordeņpils (1301.gads), evaņģēliski luteriskās baznīcas (1592.gads), ūdensdzirnavu kompleksa ar parku (1803.gads), kā arī bijušās Jaunpils muižas vēsturiskās apbūves (bijusī augļu dārza teritorija ar laukakmeņa mūra žogu, bijušo Jaunpils īpašnieku kapliča (1864.gads) ar kapu teritoriju, ēkas „Ērgēlnieki” (vecākas par 1832.gadu),

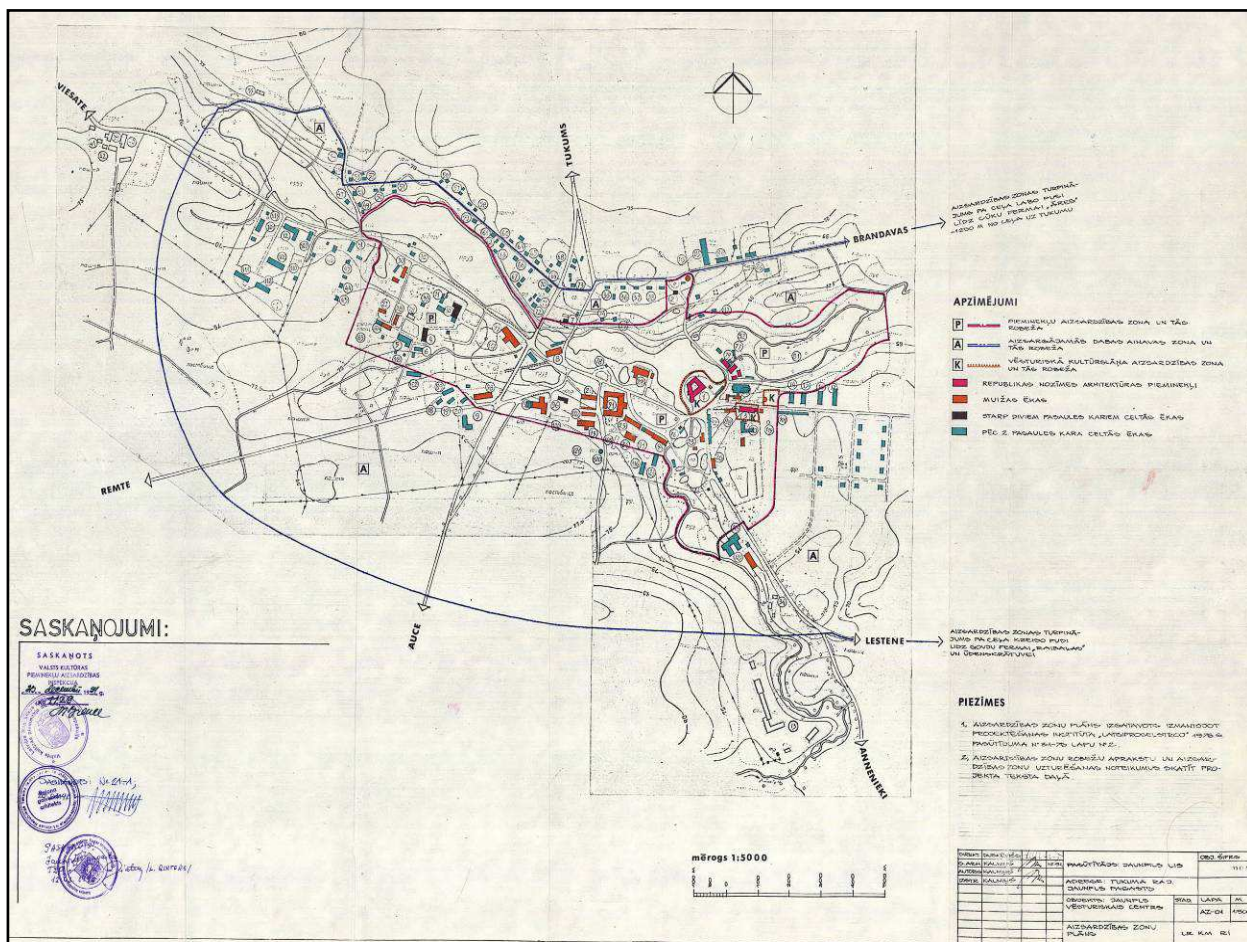
vējdzirnavu paliekas (1837.gads), citas bijušās Jaunpils muižas ēkas – bijusī pagastmāja, Jaunpils vidusskolas un pienotavas ēkas un divi dzirnavu dīķi), apkārtējās vides un vēsturiskā kultūrslāņa saglabāšanu un vizuālo uztveri.

Projekta ietvaros (projekta pasūtītājs bija Jaunpils lopkopības izmēģinājumu stacija) noteiktas trīs vēsturiskā kultūrslāņa aizsardzības zonas – Jaunpils Ordeņpils zona, Baznīcas zona un bijušo Jaunpils Īpašnieku kapu zona. Zonā iekļautas ainaviski augstvērtīgas teritorijas – aramzeme, ganības, pļavas un augšējais dzirnavu dīķis. Mākslīgās ūdenskrātuves daļa, augļu un sakņu dārzi, dzīvojamo un ražošanas ēku teritorijas.

Aizsardzības zonas projektā tika noteikta virkne ierobežojumu:

- Visās aizsardzības zonās, piemēram, jebkuras saimnieciskās darbības ir īstenojamas vienīgi ar Latvijas Republikas Kultūras ministrijas pieminekļu aizsardzības Valsts inspekcijas rakstisku atļauju, ja tas nekaitē pieminekļiem un ainavai, aizliegts veikt meliorācijas, Bikstupes un dzirnavu dīķu regulēšanas darbus, ja tie var izjaukt pieminekļu un parka saglabāšanai nepieciešamo hidroģeoloģisko stāvokli, aizliegts pārveidot esošo reljefu, aizliegts ievadīt ūdensbaseinos neattīrītus notekūdeņus, lietot vidi un ūdensbaseinus piesārņojošas vielas un apkures ierīces, kas izdala kaitīgas dūmgāzes, augļu un sakņu dārzos aizliegts celt vidi kropļojošas dārza būves, kā, piemēram, darbarīku novietnes, laistīšanas ierīces un siltumnīcas, kā arī pakāpeniski likvidēt vidi traucējošas būves, kokus un krūmus.
- Pieminekļa aizsardzības zonā: aizliegts lielas kravnesības transporta līdzekļu un lauksaimniecības tehnikas kustība un darbība pieminekļu tiešā tuvumā, aizliegta visu veidu transporta līdzekļu, izņemot velosipēdu un invalīdu ratiņu kustība pa ceļu baznīcas robežās, aizliegta transporta līdzekļu, izņemot apkalpes transportu, velosipēdu un invalīdu ratiņu iebraukšana Ordeņa pils teritorijā un pagalmā, uguns un sprādziena nedrošu materiālu un vielu uzglabāšana pieminekļos un to tuvumā, parka teritorijā aizliegta atpūtas vietu iekārtošana, transporta līdzekļu un mehānismu kustība un novietošana un cita parkam kaitīga darbība, saglabāt vēsturiski nozīmīgo plānojuma sistēmu (vēlama zudušo vēsturisko ēku atjaunošana – rekonstrukcija), zonai un pieminekļu teritorijai jābūt pieejamai pētniecībai un apmeklēšanai.
- Vēsturiskajā kultūrslāņa aizsardzības zonā – celtniecības un zemes darbi, koku un krūmu stādīšana, likvidējamo koku celmu izņemšana vēsturiskā kultūrslāņa teritorijas veicama ar pieminekļu aizsardzības valsts iestāžu atļauju arheologu uzraudzībā. Atļauts apstrādāt zemes virskārtu līdz 30 centimetru dziļumā, atsegt remontam mūsdienās iebūvētās inženierkomunikācijas vienīgi trasu vietās.

Kā rekomendācijas turpmākajam darbam minēta nepieciešamība turpināt arhīvu bibliogrāfisko un ēku izpēti dabā, noteikt Jaunpils centra vizuālās uztveres zonas uz ceļiem Jaunpils – Tukums, Jaunpils – Viesate (tag. Viesatas), Jaunpils – Remte, Jaunpils – Auce, Jaunpils – Annenieki, kurās nav pieļaujama apbūve, koku stādījumi un salmu krautnes, kā arī būtu nepieciešams veikt koku un krūmu inventarizāciju zonās un izstrādāt priekšlikumus ieaugušo un svarīgās skatu perspektīves aizsedzošo pēc 2.pasaules kara stādīto koku (galvenokārt papeļu) un krūmu likvidēšanai.

8.attēls. Jaunpils vēsturiskā centra aizsardzības zonas projekts (1991)

Avots: Jaunpils novada domes arhīva materiāli

Jaunpils pagasta teritorijas plānojums 2002.–2014.gadam (2002)

Jaunpils pagasta teritorijas plānojums 2002.–2014.gadam tika izstrādāts, pašvaldībai sadarbojoties ar SIA „Reģionālo studiju centrs” laikā, kad pašvaldību teritorijas plānošanas jautājumi kļuva atkal aktuāli pēc Padomju Savienības sabrukšanas un jaunās likumdošanas pieņemšanas.

Plānojums sastāv no teksta daļas un grafiskās daļas. Zīmīgi, ka teksta daļu, izņemot pārskatu par teritorijas plānojuma izstrādi, veido trīs sējumi – paskaidrojuma raksts, teritorijas plānojuma sadaļa „Aizsargjoslas” un saistošie apbūves noteikumi. Pagasta esošās un plānotās (aļautās) teritorijas izmantošanas kartes izstrādātas mērogā 1:25 000, pamatojoties uz tolaik spēkā esošo LR likumu „Teritorijas attīstības plānošanas likums” (1998) un 24.02.1998. MK noteikumiem Nr.62 „Noteikumi par teritorijas plānojumiem”.

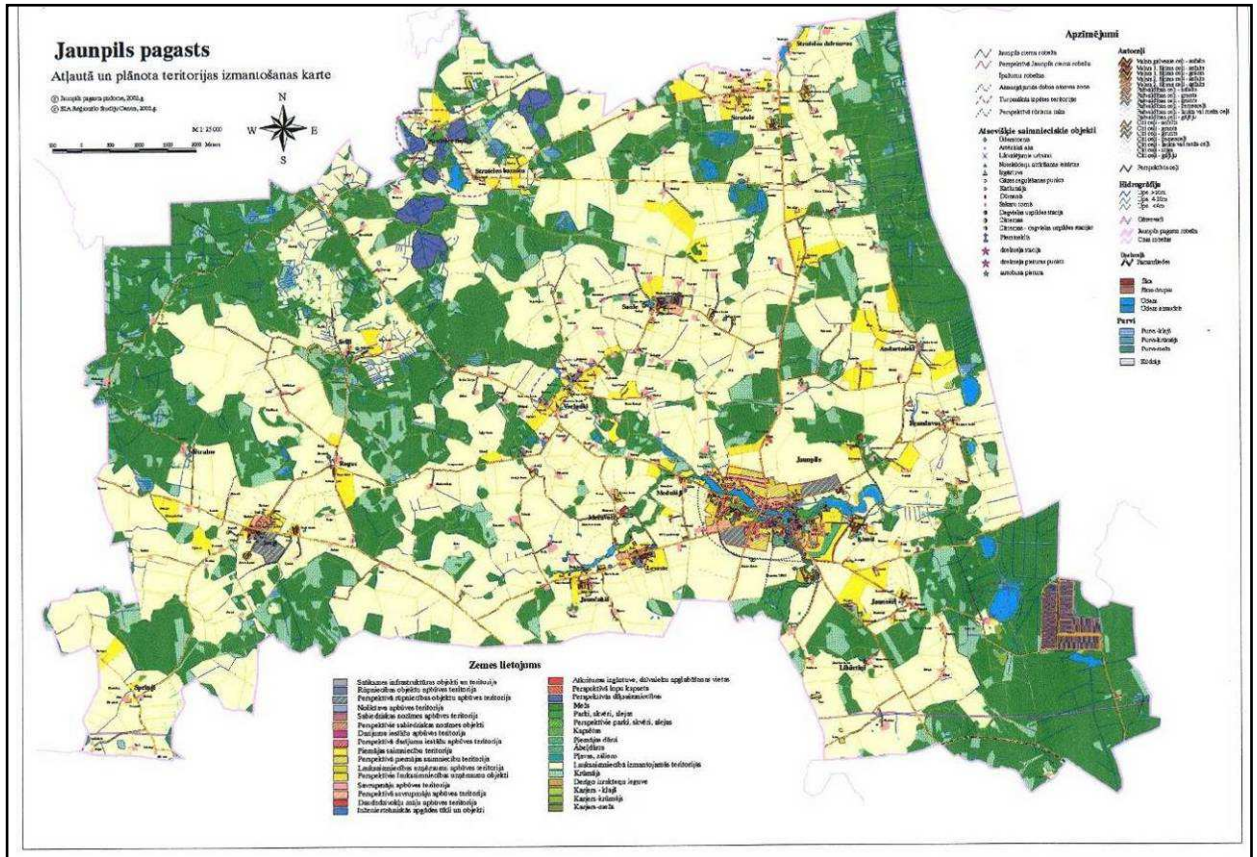
Šis ir pirmais plānošanas dokuments, kas plānoja visu pašreizējo pagasta teritoriju. Teritorijas plānojumā noteikti 9 ciemi (Jaunpils, Leveste, Brandavas, Jūrģi, Saule, Jaunsēži, Skujmuiža, Veclauki un Strutele), taču ciema robežas noteiktas tikai Jaunpils ciemam.

Pozitīvi vērtējams, ka teritorijas plānojuma izstrādes gaitā risināti ainavu aizsardzības un saglabāšanas jautājumi, t.i., teritorijas plānojuma izstrādes gaitā izvērtēti un identificēti nozīmīgie un vizuāli pievilcīgie ainavu areāli, kā arī pievilcīgie ceļu posmi un skatu vietas ar mērķi veidot dažādus tūrisma maršrūtus. Tomēr tā īstenošanā novērojams, ka detalizēti nav tālāk pētītas un plānotas šīs identificētās, īpašās ainavu teritorijas, lai plānotu saimniecisko darbību, kas veicinātu šo teritoriju ainavisko vērtību sagabāšanu un uzturēšanu. Minētā plānojuma īstenošanu apgrūtināja arī tā sarežģītais un daudzveidīgais zemes izmantošanas veidu iedalījums tā grafiskajās daļās, kas nav konsekventi atspoguļots teritorijas izmantošanas prasībās.

Teritorijas plānojumā attēlotas rajona nozīmes augstvērtīgās teritorijas, kur no jauna veidojamā zemes minimālā platība noteikta 20 ha, pārējā teritorijā – 2 ha.

Ņemot vērā, ka Jaunpils pagasta teritorijas plānojums tika izstrādāts saskaņā ar tobrīd spēkā esošajiem 24.02.1998. MK noteikumiem Nr.62 „Noteikumi par teritorijas plānojumiem”, atšķirībā no šobrīd spēkā esošās likumdošanas, teritorijas plānojums nosaka, ka plānošanas dokumentā iespējama grozījumu veikšana, izstrādājot detālplānojumu, ievērojot publiskās izskatīšanas procedūru (jāatzīmē, ka īpašos gadījumos teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi pieļauj to grozīšanu ar pašvaldības lēmumu, veicot apspriešanu). Perspektīvā šāda iespēja, līdz ar izmaiņām likumdošanā, tiks paredzēta izstrādājot lokālpānojumus.

Papildus tam, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos izdalīts teritorijas izmantošanas veids – Savrupmāju apbūves teritorijas, kur zemes minimālā platība noteikta 1200 m² taču paskaidrojuma rakstā noteiktas un grafiskā daļā attēlotas perspektīvās savrupmāju apbūves teritorijas, kur no jauna veidojamā minimālā zemes platība noteikta 2500 m².

9.attēls. Jaunpils pagasta teritorijas plānojuma 2002.-2014.gadam Grafiskā daļa „Jaunpils pagasta atļautā un plānotā teritorijas izmantošanas karte” (2002)
Avots: Jaunpils novada domes arhīvs

2.2. Spēkā esošie Jaunpils novada teritorijas plānojumi

Pēc administratīvi teritoriālās reformas, 2009.gada 27.augustā Jaunpils novada dome pieņēma lēmumu (Jaunpils novada domes lēmums „Par Jaunpils novada teritoriālo vienību teritorijas plānojumu apstiprināšanu” (protokola Nr.5,17.§)), nosakot, ka Jaunpils novada teritorijas plānojums sastāv no spēkā esošajiem Jaunpils un Viesatu pagasta teritorijas plānojumiem. Šajā sadaļā sniegts šo spēkā esošo teritorijas plānojumu izvērtējums atbilstoši Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādes uzdevumam, – izvērtēt Jaunpils novada teritorijā ietilpstošo (Jaunpils un Viesatu pagasta) administratīvo vienību teritorijas plānojumus (*Grafiskās daļas* un *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikums*), paredzot vienotu teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu un apbūves kārtību visā novada teritorijā.

Jāatzīmē, ka spēkā esošie Jaunpils un Viesatu pagasta teritorijas plānojumi ir izstrādāti pēdējo piecu gadu laikā (attieciņi apstiprināti 2009. un 2008.gadā), kad pašvaldībām, kā arī teritorijas plānotājiem, jau bija uzkrāta vērā ņemama pieredze teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādē, tādējādi kopumā minētie dokumenti tika izstrādāti atbilstoši mūsdienīgai plānošanas praksei (aktīvi iesaistot sabiedrību,

izveidojot ģeogrāfiskās informācijas sistēmas datu bāzi, pielietojot indeksācijas sistēmu (teritorijas, kuras noteiktas kā vietas ar īpašiem noteikumiem), un ievērojot valstī pieņemtos plānošanas principus un risinājumus – kompaktuma principa ievērošana apdzīvoto vietu plānošanā, pilsēttipa/lauku teritoriju atšķirību respektēšana u.c.). Analizējot spēkā esošos teritorijas plānojumus, un ievērojot pēctecības principu, jaunajā Jaunpils novada teritorijas plānojumā saglabāti tie risinājumi, kuri ir joprojām aktuāli, pamatoti un atbilst šī brīža plānošanas un normatīvo aktu prasībām.

Viesatu pagasta teritorijas plānojums 2007.–2019.gadam (2008)

Viesatu pagasta teritorijas plānojums izstrādāts 2006.-2008.gadā (apstiprināts ar Viesatu pagasta padomes 29.01.2008. lēmumu „Par Viesatu pagasta Teritorijas plānojuma 2007.–2019.gadam apstiprināšanu un saistošo noteikumu izdošanu” (protokola Nr.1, 1.§)), ko veica SIA „Metrum” sadarbībā ar Viesatu pagasta padomi. Teritorijas plānojums izstrādāts ar perspektīvu uz 12 gadiem – līdz 2019.gadam.

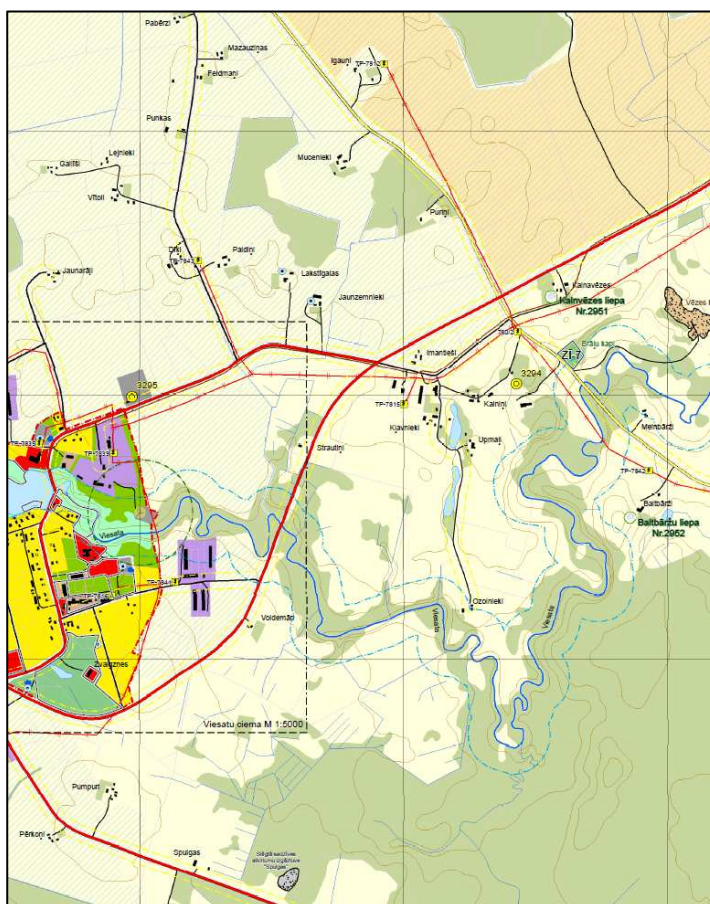
Teritorijas plānojumā atspoguļota pagasta esošā situācija, pieejamie attīstības resursi un noteikta teritorijas perspektīvā izmantošana.

Teritorijas plānojumā ciema statuss un attiecīgi ciema robežas noteiktas vienai apdzīvotajai vietai – Viesatām, kur dzīvo lielākā daļa pagasta iedzīvotāju, un kurā raksturīgs blīvs ielu un ceļu tīkls, daļējs teritorijas labiekārtojums, daļējs tehniskās infrastruktūras nodrošinājums un dažādi sociālās un ekonomiskās infrastruktūras elementi. Kopumā Viesatu pagasta apdzīvojuma struktūru, kas atspoguļota 2008.gada Viesatu pagasta teritorijas plānojumā, veido Viesatu ciems un lauku telpa ar viensētām. No jauna veidojamo zemes gabalu minimālā platība savrupmāju apbūves teritorijās noteikta 1200 m².

Jāatzīmē ka, saskaņā ar piedāvātajiem Viesatu pagasta teritorijas plānojuma risinājumiem, plānojums neparedz mežu zemju transformāciju, tādējādi perspektīvā plānojot saglabāt Viesatu pagastam raksturīgo telpisko – kompozicionālo struktūru un mežus kā atjaunojamo dabas resursu.

Teritorijas plānojumā kā pietiekoši nozīmīgs elements ievērtēts Viesatas upes ainavu koridors kā viena no Viesatu pagasta telpiskās struktūras centrālajām asīm, taču teritorijas plānojuma grafiskajā daļā tas nav attēlots, nav noteiktas arī īpašas prasības ainavas aizsardzībai un saglabāšanai.

Izvērtējot teritorijas plānojumā iekļautos attīstības risinājumus Viesatu pagasta teritorijai, galvenokārt tos, kas attiecas uz teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu, secināms, ka teritorijas plānojumā iekļautie risinājumi kopumā vērtējami kā pamatoti, nepieļaujot haotisku un nestrukturizētu pagasta attīstību.

10.attēls. Izkopējums no Viesatu pagasta teritorijas plānojuma 2007.-2019.gadam Grafiskās daļas kartes „Viesatu pagasta teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana”

Avots: Viesatu pagasta teritorijas plānojums 2007.-2019.gadam, 2008

Kopsavilkums

Teritorijas plānojumā noteiktie būtiskākie raksturlielumi – no jauna veidojamo zemes gabalu minimālās platības	<ul style="list-style-type: none"> ■ Lauku zemes – 2 ha, augstvērtīgās lauksaimniecības zemes bez apbūves – 10 ha. ■ Savrupmāju apbūves teritorijas – 1200 m².
Apdzīvotā vieta, kurai noteikts ciema statuss	Viesatas
Pozitīvi atzīmējamais teritorijas plānojuma risinājumā	<ul style="list-style-type: none"> ■ Izvērtēta novada apdzīvojuma attīstība. ■ Risināti jautājumi saistībā ar vērtīgo lauksaimniecības zemju saglabāšanu. ■ Risināti jautājumi saistībā ar lopkopības fermu un kūšu izvietojumu pagastā, nosakot minimālos attālumus no dzīvojamās apbūves.
Pārdomājamais, uzlabojamais, strādājot pie jaunā Jaunpils novada teritorijas plānojuma risinājumiem	<ul style="list-style-type: none"> ■ Pielāgot teritorijas plānotās (atļautās) izmantošanas veidu klasifikāciju vienotam funkcionālā zonējuma klasifikatoram, kas vienots visam Jaunpils novada teritorijas plānojumam. ■ Pārskatīt Viesatu ciema noteiktās ciemu robežas un ciema teritorijās noteiktos plānotās (atļautās) izmantošanas veidus. ■ Ieteicams saglabāt ideju par vērtīgo lauksaimniecības teritoriju noteikšanu jaunajā Jaunpils novada teritorijas plānojumā.

Jaunpils pagasta teritorijas plānojums 2009.–2021.gadam (2009)

Jaunpils pagasta teritorijas plānojums izstrādāts 2008.–2009.gadā. Tā izstrādi veica SIA „Metrum” sadarbībā ar Jaunpils pagasta padomi (apstiprināts ar Jaunpils pagasta padomes 25.05.2009. lēmumu „Par Jaunpils pagasta teritorijas plānojuma 2009.–2021.gadam apstiprināšanu un saistošo noteikumu izdošanu” (protokola Nr.5, 20.§)). Teritorijas plānojums izstrādāts saskaņā ar 09.10.2004. MK noteikumiem Nr.883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”.

Plānojuma izstrādē ņemtas vērā normatīvo aktu prasības, aplūkots nacionālo, reģionālo, rajona un kaimiņu pašvaldību plānošanas dokumentu konteksts, savukārt informatīvo sanāksmju ietvaros un, organizējot anketēšanu teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros, uzklusīts sabiedrības viedoklis par pagasta vērtībām, iespējamiem telpiskās attīstības virzieniem un teritorijas izmantošanas alternatīvām.

Pozitīvi vērtējams, ka, ņemot vērā iepriekš izstrādāto teritorijas plānojumu un tās izstrādē veikto ainavu inventarizāciju, kā rezultātā izstrādātas kartes „Jaunpils pagasta ainavu plāns” un „Jaunpils ciema ainavu plāns”, ar teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos noteiktajām prasībām un vadlīnijām ainavu aizsardzībai, risināti jautājumi par pagasta īpaši nozīmīgu ainavu saglabāšanu.

11.attēls. Izkopējums no Jaunpils pagasta teritorijas plānojuma 2009.-2021.gadam Grafiskās daļas kartes „Jaunpils pagasta ciemu teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana” (Levestes ciems)
Avots: Jaunpils pagasta teritorijas plānojums 2009.-2021.gadam, 2009

Atzinīgi novērtējams arī pašvaldības mērķis nepieļaut reģionālas nozīmes lauksaimniecības zemju sadalīšanu mazākos zemes gabalos kā 20 ha.

Izvērtējot pagasta apdzīvājuma vēsturisko attīstību un attīstības tendences, ciema statuss un līdz ar to arī ciema robežas teritorijas plānojuma grafiskajā daļā noteiktas trīs apdzīvotām vietām – Jaunpils, Jurģu un Levestes apdzīvotai vietai. Ciemu robežas noteiktas piedāvājot attīstīt kompaktu apdzīvājuma sistēmu.

Kopsavilkums

Teritorijas plānojumā noteiktie būtiskākie raksturlielumi – no jauna veidojamo zemes gabalu minimālās platības	<ul style="list-style-type: none"> ■ Lauku zemes – 1 ha, reģionālas nozīmes augstvērtīgās lauksaimniecības zemes – 20 ha. ■ Mežu teritorijas – 2 ha. ■ Savrupmāju apbūves teritorijas – 2500 m².
Apdzīvotā vieta, kurai noteikts ciema statuss	Jaunpils, Jurģi un Leveste
Pozitīvi atzīmējamais teritorijas plānojuma risinājumā	<ul style="list-style-type: none"> ■ Apkopota un analizēta plaša informācija par esošo situāciju Jaunpils pagasta teritorijā. ■ Izvērtēta novada apdzīvājuma attīstība, vēsturiskie plānošanas dokumenti un noteikti pašvaldības nozīmes dabas un kultūrvēsturiskie objekti. ■ Risināti jautājumi saistībā ar vērtīgo lauksaimniecības zemju un īpaši vērtīgo ainavu saglabāšanu.
Pārdomājamais, uzlabojamais, strādājot pie jaunā Jaunpils novada teritorijas plānojuma risinājumiem	<ul style="list-style-type: none"> ■ Pielāgot teritorijas plānotās (aļļautās) izmantošanas veidu klasifikāciju vienotam funkcionālā zonējuma klasifikatoram, kas vienots visam novada teritorijas plānojumam. ■ Ieteicams saglabāt ideju par vērtīgo lauksaimniecības teritoriju noteikšanu jaunajā novada teritorijas plānojumā. Tā kā saskaņā ar normatīvo regulējumu, Jaunpils pagastā vairs netiks noteiktas „Nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijas”, jaunajā Jaunpils novada teritorijas plānojumā ieteicams pārskatīt iespēju šīs teritorijas izdalīt kā vērtīgas lauksaimniecības teritorijas ar specifiskākām prasībām kā pārējām lauksaimniecības jeb lauku zemēm. ■ Pārskatīt ciemu noteiktās ciemu robežas un ciema teritorijās noteiktos plānotās (aļļautās) izmantošanas veidus. ■ Ieteicams saglabāt risinājumus attiecībā uz Jaunpils pagasta un Jaunpils ciema ainavu saglabāšanu un aizsardzību. ■ Teritorijas plānojumu padarīt vispārīgāku attiecībā uz aļļauto izmantošanu.

2.3. Spēkā esošie detālplānojumi

Laika posmā no 2008.gada līdz 2012.gada novembrim, kopš spēkā ir Jaunpils novada teritoriālo vienību – Jaunpils un Viesatu pagasta, teritorijas plānojumi, Jaunpils novadā ir izstrādāts un apstiprināts tikai 1 detālplānojums.

Detālplānojums zemes gabalam „Aizkalna lauks” (kadastra Nr.90560300009) apstiprināts 2007.gadā ar Jaunpils pagasta padomes 28.15.2007. sēdes lēmumu Nr.5, 1§. Detālplānojums paredz attīstīt savrupmāju apbūves teritoriju, sadalot kopējo ekstensīvo teritoriju 28 zemes gabalos. Jānorāda, ka uz šo brīdi detālplānojums nav realizēts.

Līdz Jaunpils novada teritorijas plānojuma galīgās redakcijas izstrādei (15.11.2012.) nav uzsākta neviena jauna detālplānojuma izstrāde.

III DAĻA

**JAUNPILS NOVADA PAŠREIZĒJĀ SITUĀCIJA
UN TELPISKIE RISINĀJUMI**

3.1. Jaunpils novads, tā vieta reģionālā mērogā

Jaunpils novads atrodas starp trim reģioniem – Rīgas, Kurzemes un Zemgales reģionu. Pēc administratīvā iedalījuma tas atrodas Rīgas plānošanas reģionā un ir viens no Rīgas plānošanas reģiona vietējas nozīmes attīstības centriem. Jaunpils ir vieglās un pārtikas rūpniecības, kā arī lauksaimniecības pakalpojumu centrs. Lielākā daļa komercstruktūru koncentrējas Jaunpilī un Viesatās, pārējā novada daļā izteiktāka ir lauksaimnieciska un mežsaimnieciska darbība.

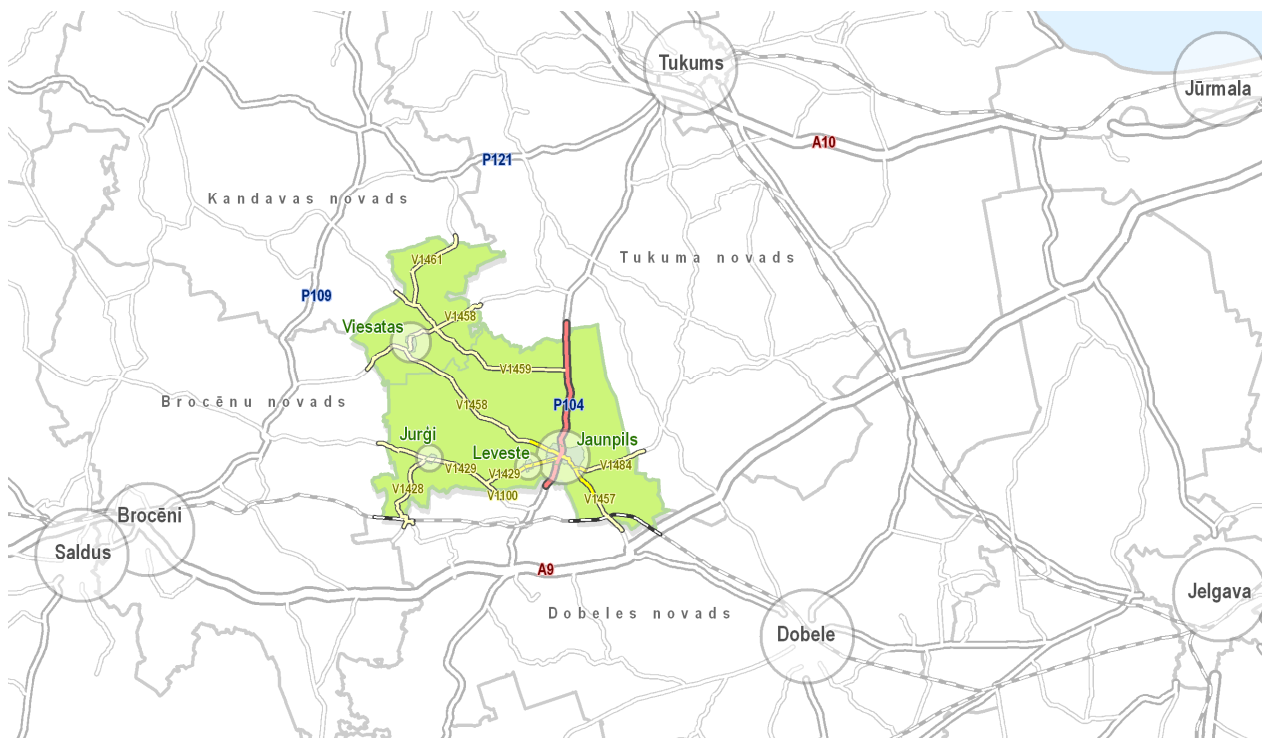
Ģeogrāfiski novads ir novietots apmēram 80 km attālumā no Rīgas, 30 km attālumā no Tukuma un 20 km attālumā no Dobeles, kas nodrošina teritorijas sasniedzamību un kalpo kā svarīgs priekšnosacījums uzņēmējdarbības attīstībai. Galvenos satiksmes virzienus nosaka valsts autoceļi. Jaunpils novadu šķērso viens valsts reģionālas nozīmes autoceļš P104 Tukums – Auce – Lietuvas robeža (Vītiņi). Tuvākais valsts galvenais autoceļš, kas savieno novadu ar galvaspilsētu, ir autoceļš A10 Rīga – Ventspils, kā arī 8 km attālumā esošais autoceļš A9 Rīga (Skulte) – Liepāja.

Ņemot vērā administratīvo Jaunpils novada piederību Rīgas plānošanas reģionam, Jaunpils novada teritorijas plānojums ir izstrādāts saskaņā ar Rīgas plānošanas reģionā izstrādātajiem teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem.

Ar 2007.gada 02.februāra Rīgas plānošanas reģiona attīstības padomes lēmumu Nr.9 apstiprināts Rīgas plānošanas reģiona telpiskais (teritorijas) plānojums 2005.–2025.gadam. Izvērtējot un pieņemot dažādus teritorijas plānojuma risinājumus, Jaunpils novada teritorijas plānojumā ir ņemtas vērā Rīgas plānošanas reģionā izstrādātās vadlīnijas.

Rīgas plānošanas reģiona telpiskā (teritorijas) plānojuma 2005.–2025.gadam kopējais mērķis ir veicināt reģiona stabilitu, sabalansētu un ilgtspējīgu attīstību, paaugstinot katra iedzīvotāja dzīves kvalitāti un nodrošinot reģiona konkurentspēju starptautiskā mērogā. Atbilstoši tam, Jaunpils novada teritorijas plānojuma risinājumi lokalizē Rīgas plānošanas reģiona kopējo ilgtermiņa vīziju, parādot Jaunpils novada lomu un artavu Rīgas plānošanas reģiona kopējās attīstības sekmēšanā.

Jaunpils novads robežojas ar Kandavas, Brocēnu, Dobeles un Tukuma novadiem, līdz ar to teritorijas plānojuma izstrādē ir vērtēta šo novadu telpiskā attīstība, it īpaši kas attiecas uz kopēji risināmiem jautājumiem – kopējām aizsargjoslām u.tml.

12.attēls. Jaunpils novada ģeogrāfiskais novietojums
Avots: SIA „Metrum”, 2012

3.2. Novada apdzīvojums

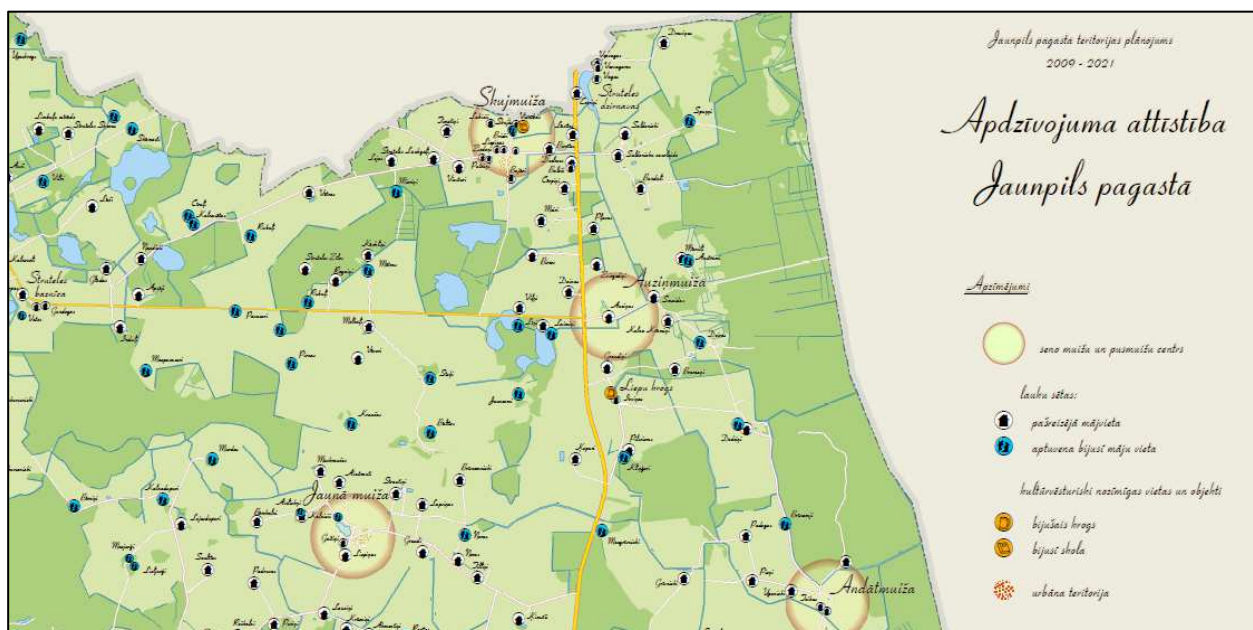
Novada vēsturiskā apdzīvojuma attīstība

Jaunpils novada apdzīvojuma attīstības analīze ir būtiska, jo:

- 1) pieejamās informācijas satvarā atspoguļo cilvēku dzīvi laika gaitā, ainavas pārmaiņu un attīstības procesu dažādos laikos, tā teritoriālo izpausmi, jo ainava jau sākotnēji veidojās kā *apdzīvota telpa*;
- 2) dod pamatu spriedumiem par pašreizējā apdzīvojuma nozīmi turpmākajos attīstības procesos, gan attiecībā uz cilvēku dzīvi (to ietekmē dzīvesveida izmaiņas urbanizācijas procesa ietekmē, lauksaimniecības kā nodarbošanās veida un saimniecības nozares nozīmes samazināšanās u.c. faktori), gan sagaidāmajām ainavas pārvērtībām.

Tātad, apdzīvojuma attīstības vēsture kalpo ne tikai izziņas vai novadpētnieciskiem mērķiem (izmantojama kā tūristiem piedāvājamā informācija dažādu maršrutu aprakstos), bet arī turpmākās attīstības perspektīvu iezīmēšanai un teritorijas plānošanas lēmumu pieņemšanai.

Jaunpils novadā ietilpstošo Jaunpils un Viesatu pagasta apdzīvojuma attīstība ir izvērtēta spēkā esošo teritorijas plānojumu izstrādes ietvaros, kā rezultātā, uzskatāmībai par apdzīvojuma attīstību tika sagatavotas arī kartoshēmas, kurās atspoguļotā informācija ņemta vērā izstrādājot arī jauno Jaunpils novada teritorijas plānojumu. Turpmākajās rindkopās atspoguļots īss Jaunpils novada vēsturiskā apdzīvojuma attīstības apraksts.

13.attēls. Izkopējums no kartes „Apdzīvojuma attīstība Jaunpils pagastā”

Avots: Jaunpils pagasta teritorijas plānojums 2009.-2021.gadam, 2009

Kā viens no būtiskākajiem apdzīvojuma veidošanās un attīstības elementiem Jaunpils novadā bija muižas (*Jaunpils muiža, Lauku muiža Pļavu muiža, Jurģu muiža* u.c. Jaunpils pagastā, *Viesatu pagastā – Viesatu muiža, Rāvu muiža* u.c.), kas bija ne tikai vēsturiski centri, bet savā veidā ietekmēja turpmāko zemnieku sētu izvietojumu, tajā skaitā, pēc 20.gs. 20-to gadu zemes reformas. Muižas bija saimnieciskas vienības, kas izmantoja zemnieku darba spēku. Līdz 15.gs. vidum preču ražošana vēl nebija spēcīgi izteikta, bet tad sāka veidoties pusmuižas, lopu muižas u.c. ražošanas un ienākumus nodrošinošie objekti.

Pēc senajām kartēm var spriest arī par baznīcu, skolu un krogu esamību un izvietojumu. Senatnē krogi bija vietas, kas pildīja arī dažādas sabiedriskās funkcijas. Tur satikās cilvēki, apmainījās jaunumiem, tur notika strādnieku un kalpu līgšana, kā arī pagastu sanāksmes. Pašreiz uzskati par krogiem ir stipri vienkāršojušies, un bieži to vērtējumi ir emocionāli negatīvi. Šodienas ainavā redzamas vairākas labāk vai sliktāk saglabājušās kādreizējo krogu ēkas, kas tiek izmantotas citiem mērķiem, vai arī bijušo krogu vietas (*Apšukrogs, Liepu krogs, Vārnu krogs*).

13.attēls. Kunga māja Struteles muižā

14.attēls. Apšukroga vieta

Agrākajos laikos lielākie ražošanas objekti bija muižu centros un pusmuižās (arī – lopu muižās). Par to liecina iespaidīgās ēkas, kas labāk saglabājušās pie kunga un muižas dzīvojamām ēkām.

Lauku sētas ir visdaudzskaitlīgākie apdzīvojuma elementi. Jāpiezīmē, ka lietojot jēdzienu *lauku sēta*, pievērsta uzmanība reālai lauku sētai kā lauku apdzīvojuma pamatelementam (ēkas, koku puduri, dārzi, alejas u.c.), kas ir izteikta ainavas vizuālas struktūras iezīme. Savukārt ar vārdu *mājvieta* saprotam lauku sētas jeb mājas vietu, konkrētajā laikā to nesaistot ar ēku esamību un reālo apdzīvotību. Šodienas ainavā daudzas senās mājvietas Jaunpils novadā ir iespējams identificēt tikai pēc kādām īpašām pazīmēm (mūru paliekas, koku puduri, aleju fragmenti u.c.), kas saglabājušās neraugoties uz laiku pārmaiņām.

Pēc Latvijas valstiskās neatkarības iegūšanas notikusi zemes reforma būtiski ietekmēja vēlāko lauku attīstību, tajā skaitā – lauku apdzīvojuma attīstību novadā. Jaunais apdzīvojuma elements – *jaunsaimniecības*, kas tika izveidotas uz sadalītajam muižas zemēm vai arī – kādreizējo rentes saimniecību zemēm. Savukārt par *vecsaimniecībām* kļuva bijušās rentes saimniecības (lielākoties ar izpirktām zemēm un ēkām). Praktiski tās ir gandrīz visas senās mājvietas, ko iespējams identificēt pašreiz.

Pakāpeniski jaunsaimniecību zemēs tika būvētas ēkas, gan pastāvot būvniecības noteikumiem, un tās ierakstījās lauku ainavas struktūrā. Jaunsaimniecības vizuāli atšķiras no vecsaimniecībām ar būvju apjomiem un stilu, jaunākiem dārziem un koku stādījumiem u.c. pazīmēm, kam var būt reģionāls vai izteikti lokāls raksturs.

Padomju varas gados notikusi zemju un ēku nacionalizācija, kolhozu un sovhozu veidošana, lauku iedzīvotāju deportācijas un citi šim laikam raksturīgie politiski motivētie procesi noveda pie tā, ka pazuda zemes saimnieka atbildība par zemi un savu lauku sētu (kas nebija vairs *sava*). Vairākumā gadījumu lauku sētā nozīmi saglabāja tikai dzīvojamā ēka vai nelielas saimniecības ēkas, bet lauku sētai vēsturiski raksturīgās saimniecības ēkas kļuva it kā nevajadzīgas un pakāpeniski sabruka, vai arī tajās ierīkoja nelielās kolhozu lopu fermas. Aktīvākajā ciematu veidošanas laikā tika aizliegts veikt remontus ārpus ciematiem esošajās ēkās. Šo procesu pēcietekme jūtama vēl joprojām, un daudzas senās mājvietas Jaunpils novadā ir ar izteiktām degradācijas pazīmēm (attiecībā pret sākotnējo veidolu), kas uztveramas vizuāli. Var teikt, ka tās ir ainavas *vizuālā piesārņojuma* vietas. Taču cilvēku attieksme pret to var būt visai atšķirīga.

Būtiskas lauku apdzīvojuma izmaiņas saistās ar zemju vienlaidus meliorāciju un ciematu veidošanu laukos, kas arī bija politiski motivēti procesi. Meliorācijas gaitā daudzas lauku sētas tika fiziski iznīcinātas, jo par mērķi uzskatīja iedzīvotāju koncentrēšanu ciematos, lai nodrošinātu labākus dzīves apstākļus (tā laika lozungs – tuvināt laukus pilsētai).

Kā raksturīgie lauku ciemi pašreizējā Jaunpils pagastā veidojušies Jaunpils, Leveste, Jurģi un Saule (bijusī Jaunā muiža), bet Viesatu pagastā – Viesatas, pilsētvidei raksturīgu un kompaktu apbūvi to centrālajās daļās – daudzdzīvokļu ēkas, blīvi novietotas individuālās dzīvojamās mājas, ielas, netālu/tuvu novietotie lielie ražošanas objekti u.c. Diemžēl visos šajās apdzīvotajās vietās neizmantotas ir ēkas, kas agrāk

kolhozu „ziedu laikos” kalpoja kā sociālās un kultūras infrastruktūras objekti – ēdnīcas, kultūras iestādes u.c.

Nozīmīgs notikums 20.gs. sākumā bija Latvijas valstiskās neatkarības iegūšana, un tai sekojošā zemes reforma, kas pamatvilcienos izveidoja to lauku apdzīvojumu, kas pastāv vēl šodien, bet ar tām izmaiņām, ko nesa 2.pasaules karš un 50 padomju varas gadi (kolektivizācija, lauku ciematu veidošana, zemju meliorācija, lielo ražošanas objektu būve u.c.).

Apdzīvojuma attīstība Jaunpils novadā pēc Latvijas valsts neatkarības atgūšanas un zemes reformas veicināja zemes īpašnieku vēlmi būvēt jaunas dzīvojamās mājas, kas īpaši tika novērots 20.gs. beigās – 21.gs. sākumā, tomēr būtiska dzīvojamo apbūves teritoriju attīstība pašvaldībā nav notikusi. Pēc Administratīvi teritoriālās reformas, kas īstenota 2009.gadā, būtiskas izmaiņas apdzīvojuma attīstībā nav vērojamas, tuvākajos gados netiek paredzēta arī tāda iedzīvotāju skaita palielināšanas, kas radītu nepieciešamību pēc jauniem mājokļiem.

Novada apdzīvojuma attīstības risinājumi

Apvienojoties Jaunpils un Viesatu pagastiem, Jaunpils novads izveidots 2009.gada 1.jūlijā. Tā kopējā platība ir 209,5 km², t.sk. Jaunpils pagasts – 151,1 km² un Viesatu pagasts – 52,4 km².

Iedzīvotāju skaita dinamika ir viens no būtiskākajiem rādītājiem, kas atspoguļo apdzīvojuma struktūras attīstību. Pēc Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes 2012.gada 1.janvāra datiem, Jaunpils novadā dzīvo 2743 iedzīvotāji, no tiem 1364 vīrieši un 1379 sievietes. Jānorāda, ka attiecīgie dati visticamāk neatspoguļo patieso situāciju, jo saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes 2011.gadā veiktās Tautas skaitīšanas datiem, Jaunpils novadā 2011.gadā dzīvoja 2448 iedzīvotāji. Jaunpils novada iedzīvotāju nacionālais sastāvs ir viendabīgs – no visiem novada iedzīvotājiem 2534 jeb 92,4% ir latvieši. Pēdējo piecu gadu laikā Jaunpils novadā ir vērojama tendence iedzīvotāju skaitam samazināties. Kopš 2006.gada iedzīvotāju skaits novada teritorijā samazinājies par ~170 cilvēkiem.

Saskaņā ar LR Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes 2012.gada sākuma datiem, no Jaunpils novada iedzīvotāju kopsummas, lielākā daļa iedzīvotāju dzīvo Jaunpils pagastā (2319 iedzīvotāji) un vairāk kā piecas reizes mazāk Viesatu pagastā (424 iedzīvotāji).

Iedzīvotāju blīvums kā rādītājs ir netieši saistīts ar pagasta sociālekonomisko attīstību. Jo lielāks iedzīvotāju blīvums, jo vieglāk nodrošināt satiksmes un citu pakalpojumu infrastruktūru. Iedzīvotāju blīvumu ietekmē apdzīvotās vietas struktūra. 2012.gada sākumā Jaunpils novada vidējais iedzīvotāju blīvums ir 13,09 iedz./km², Jaunpils pagastā – 15,35 iedz./km², savukārt Viesatu pagastā tikai 8,09 iedz./km² (Latvijā – 34,3 iedz./km²), kas ir salīdzinoši neliels un trešais mazākais rādītājs salīdzinājumā ar kaimiņu pašvaldībām.

Kopumā Jaunpils novada apdzīvojums telpiski veidojies pēc 4 galvenajiem nosacījumiem: dabas veidojumi, vēsturiski apdzīvotas teritorijas, infrastruktūra un apbūvei piemērotas apbūves zemes, veidojot dažādu ciemu iekšējo struktūru.

Vērtējot kopējo apdzīvojuma raksturu novada teritorijā, atzīmējams, ka to raksturo salīdzinoši rets atsevišķo apdzīvoto vietu izvietojums. Jaunpils novada teritorijā kā lielākais apdzīvojuma centrs vēsturiski veidojies Jaunpils un Viesatu ciems. Mazāki apdzīvojuma centri ir Leveste, Veclauki, Jaunsēži, Jurgji, Saule, Strutele, Brandavas, Strutele un Rāvi. Lielākā daļa no šīm apdzīvotajām vietām ir vēsturiski veidojušās ēku koncentrācijas grupas bez mūsdienu izpratnē ciemam atbilstošām pazīmēm (blīva apbūve, zemes parcelāciju ~2000 m² lielos gabalos u.tml.). Šīs vietas arī perspektīvā būtu saglabājamās, izceļot šo vietu ainavisko un vēsturisko vērtību, mākslīgi „neuzspiežot” mūsdienu ciema attīstības raksturlielumus (zemes gabalu lielumus, būvlaižu u.tml.). Pārējie iedzīvotāji par savām dzīvesvietām izvēlējušies viensētas.

Saskaņā ar 18.12.2008. likumu „Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums” Latvijas Republikā ir šādas apdzīvotās vietas: (1) pilsētas; (2) ciemi un (3) viensētas.

1991.gada 6.jūnija likuma „Par Latvijas Republikas administratīvo teritoriju izveidošanu un apdzīvoto vietu statusa noteikšanu” 11.pants nosaka, ka ciemu kategorijā var ieskaitīt lauku apdzīvotās vietas, kurās ir

vēsturiski radusies vai tiek plānota koncentrēta apbūve un kurās dzīvo pastāvīgie iedzīvotāji. Ciemu robežas nosaka vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā.

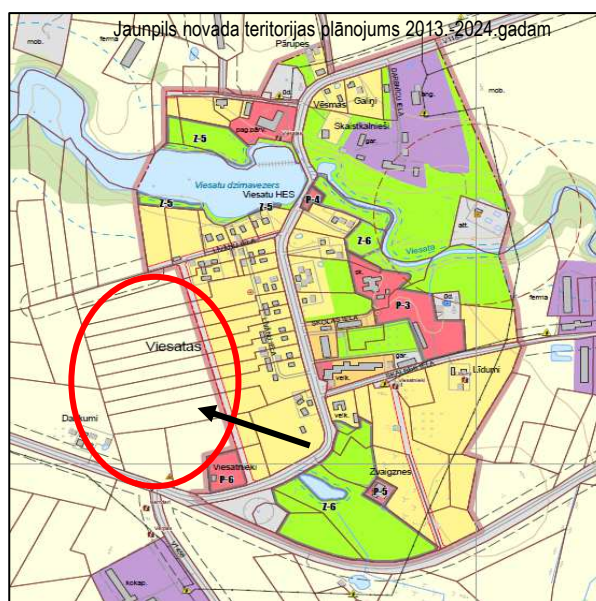
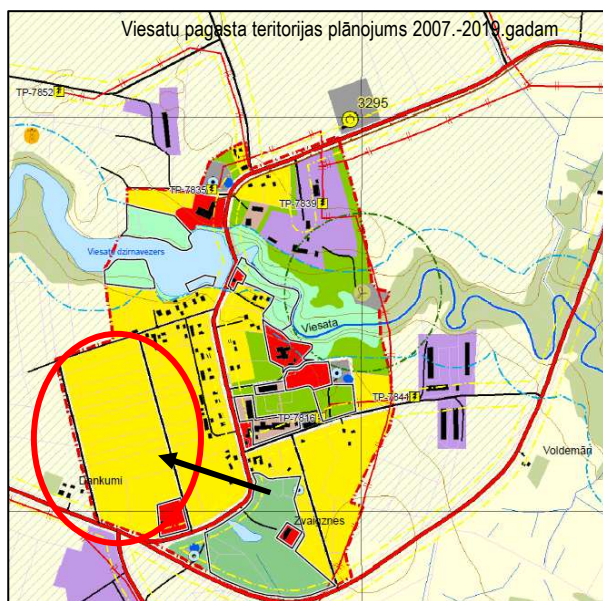
Jaunpils novada spēkā esošajos Jaunpils un Viesatu pagastu teritorijas plānojumos, ciema statuss noteikts četrām apdzīvotām vietām, attiecīgi Jaunpils, Jurgū, Levestes un Viesatu apdzīvotai vietai.

Saskaņā ar likuma „Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā” (2008), Jaunpils novada teritorijas plānojumā, ievērojot Jaunpils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2013.–2037.gadam noteikto apdzīvojuma struktūru novadā, ciema statuss saglabāts un precīzas ciema robežas noteiktas jau spēkā esošajos pagastu teritorijas plānojumos noteiktajiem ciemiem, ņemot vērā šādus kritērijus:

- tie vēsturiski attīstījušies bijušo muižu vietās;
- šajās vietās dzīvo lielākā daļa pastāvīgie iedzīvotāji;
- to centrālajā daļā raksturīga koncentrēta un blīva apbūve, tajā skaitā ar pilsētvidei raksturīgām vairākstāvu un mazstāvu dzīvojamām ēkām;
- šajās vietās ir izveidots ceļu un ielu tīkls, kā labiekārtojuma elementi un inženiertehniskās infrastruktūras nodrošinājums;
- ņemot vērā to nozīmību novadā, kā arī esošo sociālo un ekonomisko potenciālu, šīs vietas perspektīvā var nodrošināt dažādas saimnieciskās, sabiedriskās, kultūras dzīves un citas funkcijas;
- to teritorijās zemes reformas rezultātā izveidota īpašumu zemes vienību struktūra ar platībā mazākām vienībām, kas raksturīgas urbānām teritorijām.

Cienu perspektīvās robežas noteiktas, vadoties no esošajām blīvi apdzīvotajām apbūves teritorijām un nepieciešamības apdzīvoto vietu robežas pēc iespējas noteikt pa īpašumu robežām vai pa dabas vai cilvēku darbības iezīmētām robežšķirtnēm (gadījumā, ja robeža tiek noteikta pa ceļu, ceļš tiek iezīmēts ciema teritorijā tā sarkano līniju ietvaros).

Noteikto ciemu administratīvajās robežās ir pietiekoši daudz iekšējo resursu teritoriju turpmākai attīstībai blīvas apbūves kontekstā. Pieņemtie risinājumi Jaunpils novada teritorijas plānojumā izvēlēti pēc principa plānot kompakto dzīvojamo apbūvi, paredzot jaunas apbūves teritorijas vietās, kuras robežojas ar esošajām apbūves teritorijām (attiecīgi ir izveidotas jau ielas un iespējams labāk nodrošināt komunikācijas), vai arī vietās, kur vēsturiski tikusi plānota apbūve. Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros tika pārskatītas spēkā esošajos Jaunpils un Viesatu pagasta teritorijas plānojumos noteiktās ciemu robežas. Ņemot vērā, ka novadā esošie ciemi jau tobrīd tika plānoti kompakti, Jaunpils, Levestes un Jurgū ciemu robežas nav būtiski grozītas, Viesatu ciemam tās nedaudz samazinātas, no ciema izslēdzot plānotās savrupmāju apbūves teritorijas ciema dienvidaustrumu daļā, kur plānotā apbūve pašlaik vēl nav realizēta (skatīt 15.attēlu).

15.attēls. Izkopējums no spēkā esošā Viesatu pagasta teritorijas plānojuma un jaunā Jaunpils novada teritorijas plānojuma grafiskās daļas teritorijas plānotās (aļautās) izmantošanas kartēm
Avots: SIA „Metrum”, 2012

☑ RISINĀJUMI

- Novadu spēcina aktīva, spēcīgu apdzīvojuma centru sistēma, kas spēj papildināt Jaunpils novada potenciālu un aktivizēt attīstību pieguļošajās lauku teritorijās.
- Jaunpils ciems kā novada centrs nodrošina nepieciešamos pakalpojumus iedzīvotājiem, ir novada administratīvais centrs, kultūras, izglītības un dzīvojamās apbūves centrs.
- Līdz ar Jaunpils novada teritorijas plānojumu ciema statuss noteikts Jaunpils, Viesatu, Jurģu un Levestes apdzīvotai vietai.
- Novada ciemos ir izveidotas centralizētas komunikācijas.
- Izstrādājot Jaunpils novada teritorijas plānojumu, ciemu robežas ir pārskatītas, piedāvājot attīstīt kompaktu apdzīvojuma sistēmu.
- Lauku teritorijās ir attīstīti priekšnosacījumi tradicionālā dispersā apdzīvojuma veida – viensēta un viensētu grupu – pastāvēšanai kā teritorijas relatīvi vienmērīgas apdzīvotības garantam.
- Lauku teritoriju atdzīvināšana notiek, piedāvājot pietiekami liberālus *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus* lauku teritoriju turpmākajai attīstībai.

3.3. Dabas un kultūrvēsturiskās vērtības

3.3.1. Ūdeņu teritorijas

Jaunpils novads ietilpst gan Ventas, gan Lielupes upju baseina apgabalā. Jaunpils novadā ūdensteču un ūdenstīlņu izvietojumam ir neaizvietoājama ainaviskā vērtība, kā arī tie ir būtisks rekreācijas resurss. Jaunpils novadam cauri tek vairākas lielākas un mazākas upes, novada teritorijā ir arī nelieli ezeri un dažādas mākslīgās ūdenskrātuves.

Jaunpils novada garākā upe ir Abava, kas ir Ventas labā krasta lielākā pieteka. Cauri novadam tek arī Abavas kreisā krasta pieteka Viesata un tās pietekas Aleslauku strauts, Ķīpa, Ķuņķurupe, Prūsene, Isvintes strauts un Vārnu grāvis, Bērzes kreisā krasta pieteka Bikstupe, Rūšu strauts un citas mazākas upītes. Abavas un mazo upīšu (piemēram, Rūšu strauts, Padruvju strauts, Bikstupe) gultnes gandrīz visā novada teritorijā ir mākslīgi iztaisnotas.

Jaunpils novadā atrodas šādi ezeri: Apsauju (Lielapsauja) ezers 20 ha platībā, Brandavu ezers (12,3), Mellizeris (Mellezers) 6,5 ha platībā, Bautēlis (2,2 ha), Brencis (28), Dambjakroga ezers (5,8 ha), Glūdainis (31,2 ha), Ķimšu ezers (18,6 ha), Skolas dīķis (8,3 ha), Viesatu dzirnavezers, kur vēsturiski atradušās Viesatu ūdensdzirnavas. Jaunpils ciema centrā atrodas Jaunpils dzirnavezers (11,3 ha) u.c. Apsauju ezeram ir izstrādāti zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi un Jaunpils dzirnavezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumi.

Kā publiskais ezers Jaunpils novadā saskaņā ar Civillikumu noteikts Apsauju (Lielapsaujas) ezers, bet kā publiskā upe noteikta Abava.

Saskaņā ar 12.03.2002. Ministru kabineta noteikumiem Nr.118 „Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti”, Latvijā noteikti prioritārie lašveidīgo un karpveidīgo zivju ūdeņi. Jaunpils novadā nav upju vai upju posmu (Abava noteikta kā prioritārie karpveidīgo zivju ūdeņi noteikta upes posmā no Pūres līdz Rendai), kā arī ezeru, kas būtu noteikti par prioritārajiem zivju ūdeņiem.

Novadā gan zemnieku saimniecībās, gan atsevišķi pie viensētām un pārējā novada teritorijā atrodas neskaitāmi dīķi, kuri tiek izmantoti lielākoties kā ūdens ņemšanas vietas. Arī

16.attēls. Dīķis pie „Krastmaļiem” Jaunpils ciemā

perspektīvā novada iedzīvotāji plāno rakt dīķus saimnieciskajām vajadzībām. Saimnieciskā darbība norisinās pie Apsaujas ezera un zivju dīķos Struteles pusē, kur aktīvu atpūtu makšķerējot piedāvā vietējo saimniecību īpašnieki. Jaunpils pagastā ir senas dīķsaimniecības tradīcijas, par ko liecina arī lielais dīķu skaits pagasta ziemeļrietumu daļā. Tie ir dēvētie Struteles dīķi, kas tika uzstādīnāti vēl 19., 20.gs. un veido noteci uz Viesatas upi. No tiem lielākie – Glūdainis (31,2ha), Brencs, Skolas, Mežzinis, Lācis u.c. Diemžēl liela daļa no kādreiz esošajiem 99 dīķiem pašlaik jau ir izzuduši, daļa joprojām turpina aizaugt.

Jaunpils novadā pašlaik nav oficiālu peldvietu. Ja to pieļauj ezeru ūdens kvalitāte, pie atsevišķām Jaunpils novada ūdenskrātuvēm būtu ierīkojamas labiekārtotas peldvietas. Saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu, peldvietas ir jānodrošina ar ģērbtuvēm, tualetēm un atkritumu konteineriem, atkritumi peldvietā ir jāsavāc un jāizved. Peldētāji pastāvīgi ir jāinformē par ūdens kvalitāti un citiem jautājumiem, ierīkojot peldvietā informatīvus standus, kas ir peldvietas īpašnieka pienākums. Jaunpils novada teritorijas plānojumā kā plānotā publiskā peldvieta noteikta Jaunpils dzirnavezera labajā krastā uz rietumiem no Jaunpils centrālās daļas (skatīt teritorijas plānojuma II sējumu *Grafiskā daļa*).

Jaunpils novadā atrodas divas mazās darbojošās hidroelektrostacijas (HES) – Bikstupes HES Jaunpils pagastā un Viesatu HES Viesatu pagastā.

Nemot vērā, ka saskaņā ar Ministru kabineta 15.01.2002. noteikumiem Nr.27 „Noteikumi par upēm (upju posmiem), uz kurām zivju resursu aizsardzības nolūkā aizliegts būvēt un atjaunot hidroelektrostaciju aizsprostus un veidot jebkādas mehāniskus šķēršļus”, Jaunpils novadā esošā Abava un Viesata posmā no grīvas līdz Viesatas HES aizsprostam ir iekļauta to upju sarakstā, uz kurām jaunu hidroelektrostaciju būvniecība ir aizliegta. Jaunas mazās HES Jaunpils novadā netiek plānotas.

17.attēls. Viesatu HES slūžas

Saskaņā ar 31.05.2011. Ministru kabineta noteikumiem Nr.418 „Par riska objektiem”, Jaunpils novadā atrodas virszemes ūdensobjekti, kuros pastāv risks nesasniegt 12.09.2002. likumā „Ūdens apsaimniekošanas likums” noteikto labu virszemes ūdeņu stāvokli minētajā likumā paredzētajā termiņā. Tās ir: Bērze no iztekas līdz Sesavai, Bikstupe no iztekas līdz ietekai Bērzē un Viesata no iztekas līdz ietekai Abavā.

Jaunpils novada teritorija atrodas Baltijas artēziskā baseinā. Hidroģeoloģisko griezumumu veido ūdeni saturošu un vāji caurlaidīgu slāņu mija, kurus arī izmanto ūdensapgādē. Gruntsūdeņus novada teritorijā izmanto tikai individuālajai ūdensapgādei, pārsvarā privātajā sektorā, ierīkojot grodu akas.

Jaunpils novadā pazemes ūdeņus vistiešāk ietekmē potenciāli piesārņotās vietas, kas izveidojušās ap emisijas avotiem, piemēram, degvielas uzpildes stacijas, bijušās sadzīves atkritumu izgāztuves, dzelzceļa teritorija, kā arī lielāki lauksaimnieciskās un rūpnieciskās ražošanas uzņēmumi, taču visvairāk ietekmē notekūdeņu novadīšana (gan centralizēti savākti, gan no viensētām un atsevišķām ēkām). Arī neizmantoti un neapsaimniekoti ūdensapgādes urbumi ir viens no potenciāli bīstamākajiem pazemes ūdens piesārņošanas avotiem.

Lai sekmētu virszemes un pazemes ūdeņu kvalitātes uzlabošanu, tai skaitā arī Jaunpils novada teritorijā, 2009.gadā ir izstrādāts Ventas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns 2010.–2015.gadam un Lielupes upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns 2010.–2015.gadam. Tas sniedz ieskatu vides problēmu cēloņos un sniedz risinājumus labas vides kvalitātes sasniegšanai. Upju baseinu apgabalu plānā izvirzītie mērķi sasniedzami, veicot pasākumus arī Jaunpils novadā.

☑ RISINĀJUMI

- Teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos, kā arī grafiskās daļas kartē „Jaunpils novada teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana” ar mērogu 1:20 000”, noteiktas upju un ezeru aizsargjoslas atbilstoši Aizsargjoslu likumam (1997).
- Plānojot attīstību turpmākam 12 gadu periodam, jaunajā Jaunpils novada teritorijas plānojumā tiek atzīmēta 1 plānotā peldvieta – pie Jaunpils dzirnavezera.

3.3.2. Mežu teritorijas

Jaunpils novadā meži aizņem ~40% no kopējās teritorijas, mežu masīvi ir salīdzinoši lieli. Jaunpils novada teritorijā mežus galvenokārt apsaimnieko divu veida apsaimniekotāji: valsts un privātpašnieki, neliela daļa pieder arī Jaunpils novada pašvaldībai.

Jaunpils novada valsts mežu zemju galvenais apsaimniekotājs ir AS „Latvijas Valsts meži”. Apsaimniekošanu nodrošina minētā uzņēmuma Zemgales mežsaimniecība, tās Dobeles un Kandavas meža iecirknis (valdījumā ir aptuveni 4845 ha esošās mežu zemes²). Šādu salīdzinoši lielu platību apsaimniekošana ir vērtējama pozitīvi, jo ļauj apsaimniekošanā iekļaut svarīgo ilgtspējības principu, ļaut organizēt meža infrastruktūras objektu plānveidīgu būvniecību, uzturēšanu un pilnveidošanu. Uzņēmums savu saimniecisko darbību koncentrē uz kvalitatīvas koksnes ieguvī. Kā valsts institūcija, tā seko līdz arī dabas aizsardzības prasību meža apsaimniekošanā ievērošanai.

Valsts meži tiek iedalīti trīs zonās pēc apsaimniekošanas mērķiem:

- *Dabas zonas meži* 432 ha (8,9% no kopējās novada valsts meža platības) – galvenais apsaimniekošanas mērķis ir dabas daudzveidības saglabāšana;
- *Rekreācijas zonas meži* 88 ha (1,8%) – galvenais apsaimniekošanas mērķis ir rekreācija, vides izziņa un ainavu aizsardzība;
- *Mežsaimnieciskie meži* 4325 ha (89,3%) – galvenais apsaimniekošanas mērķis ir augstvērtīgas koksnes audzēšana.

Uzņēmums iegulda līdzekļus meža satiksmes infrastruktūras pilnveidošanā, tādējādi veidojas sazarotāks ceļu tīkls. Saskaņā ar AS „Latvijas Valsts meži” sniegto informāciju, Jaunpils novada teritorijā atrodas 24 meža ceļi 44,713 km garumā. Laika posmā no 2011.gada līdz 2016.gadam plānots rekonstruēt 7 un uzbūvēt jaunus ceļus.

Lielākajā daļā Jaunpils novada teritorijas mežs tiek izmantots saimnieciskām vajadzībām. Mežsaimniecībā izmantojamās teritorijas izmantojamās koksnes resursu izmantošanai un aizsardzībai, gan rekreācijai, gan dabas vērtību aizsardzībai, gan meža infrastruktūras izveidošanai un uzturēšanai, lai nodrošinātu ilgtspējīgu meža resursu izmantošanu un saglabāšanu. Mežu sastāvu galvenokārt veido skuju koki (priedes, egles) un lapu koki kā bērzs.

Novada meža zemju teritorijā ir noteikti četri mikroliegumi. Valsts meža dienests neiesaka šos mikroliegumus iekļaut tūrisma maršrutos vai kā citādi plaši popularizēt, lai netraucētu tur mītošos aizsargājamus putnus.

18.attēls. Meža teritorija Viesatu pagastā

² AS „Latvijas Valsts meži” 10.10.2011. sniegtā informācija Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādei

Jaunpils novada teritorijā pēc Valsts zemes dienesta datiem tikai ~1% platības aizņem purvi. Lielākais un nozīmīgākais purva masīvs ir Lestenes – Ēnavas purvs (daļa atrodas Tukuma novada Lestenes pagastā), kura daļā – Ēnavas purvā (atrodas novada DA daļā) aktīvi norit kūdras ražotne. Purva teritorija aizņem aptuveni 127 hektāru lielu platību, savukārt kūdras ieguve noris ~89 ha lielā platībā. Pārējās purvu

☑ RISINĀJUMI

- Jaunpils novada teritorijas plānojumā iekļautie risinājumi paredz mežos no jauna veidojamas zemes vienības minimālo platību 2 hektāri.

teritorijas ir salīdzinoši nelielas un jāatzīmē, ka šie purvi nav pietiekami pētīti.

3.3.3. Lauksaimniecības zemes

Jaunpils novads, īpaši Jaunpils pagasts, jau izsenis ir bijis lauksaimniecības centrs, ko noteica atbilstoši priekšnoteikumi – auglīgās velēnu podzolētās augsnes, labvēlīgie klimatiskie faktori, attīstīta ražošanas infrastruktūra un kvalificēti darbinieki.

Lauksaimniecības zemes sastāda ~55% no kopējās Jaunpils novada teritorijas. Gandrīz visa Jaunpils novada teritorija ir meliorēta, tikai atsevišķi nelieli lauksaimniecības zemju areāli (piemēram, Jaunpils pagasta ziemeļrietumos augšpus „Sviljiem”, rietumu daļā „Mežniekos”, kā arī Struteles muižas apkaimē un uz Dienvidiem no Austrumiem) nav meliorēti. Pēc VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” Kurzemes reģiona meliorācijas nodaļas sniegtās informācijas Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādei (2011.gada 23.septembrī), Jaunpils novada teritorijā 9441 ha ir meliorētas lauksaimniecībā izmantojamas zemes un 81,62 km valsts nozīmes regulētas ūdensnotekas. Lai novērtētu meliorācijas sistēmu stāvokli, nepieciešams veikt meliorācijas sistēmu inventarizāciju.

19.attēls. Lauksaimniecības zemes Jaunpils novadā

Jaunpils novada teritorijā, saskaņā ar 12.10.2010. MK noteikumiem Nr.977 „Noteikumi par nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijām”, neatrodas nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijas. Lai saglabātu vērtīgās lauksaimniecības zemes novada teritorijā, ņemot vērā apkopotus datus un Jaunpils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2013.–2037.gadam noteikto, Jaunpils novada teritorijas plānojumā noteiktas vietējās nozīmes augstvērtīgas lauksaimniecības teritorijas.

Kopumā tās noteiktas, balstoties uz:

- Datim par tām lauksaimniecības zemēm, kas tika noteiktas kā nacionālas nozīmes augstvērtīgās lauksaimniecības zemes iepriekš izstrādātajā Jaunpils pagasta teritorijas plānojumā (Viesatu pagasta teritorijā esošās lauksaimniecības zemes neatbilda nacionālas nozīmes augstvērtīgo lauksaimniecības zemju statusam);
- Valsts zemes dienesta datim par zemes vienību valdošo lauksaimniecībā izmantojamo zemju kvalitātes novērtējumu ballēs.

☑ RISINĀJUMI

- Jaunpils novada teritorijas plānojuma *Grafiskās daļas* kartēs, kurās tiek attēlota teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana, un kuras tiek noteiktas kā „Lauku zemes”, perspektīvā pieļaujama daudzfunkcionāla izmantošana, un šajās vietās no jauna veidojamas zemes vienības minimālais lielums noteikts 2 ha.

- Jaunpils novada teritorijas plānojuma *Grafiskās daļas* kartēs izdalītas vietējās nozīmes augstvērtīgās lauksaimniecības zemes, un Jaunpils teritorijas plānojuma *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos* noteikts, ka no jauna veidojamā minimālā zemes vienības platība šajās teritorijās ir 10 hektāri un šajās teritorijās nav atļauta apmežošana.

3.3.4. Derīgie izrakteņu ieguves teritorijas

Detalizēta informācija par ģeoloģisko uzbūvi pieejama attiecībā uz Jaunpils pagasta teritoriju, kurai 2002.gadā Valsts ģeoloģijas dienests (pašlaik VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”) sagatavoja ziņojumu par Jaunpils pagastā izvietotajām derīgo izrakteņu atradnēm un prognozēto krājumu laukumiem. Diemžēl detalizēta informācija nav pieejama par Viesatu pagastu.

Kopumā Jaunpils novada teritorija nav izteikti bagāta ar derīgajiem izrakteņiem. Jaunpils novadā, saskaņā ar VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” (LVĢMC) datiem, ir konstatēti šādu veidu derīgie izrakteņi: smilts, smilts-grants, smilšmāla, māla un kūdras atradnes. Jaunpils novadā neatrodas valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradnes.

Jaunpils novadā derīgo izrakteņu atradnes pase ir izsniegta 13 būvmateriālu izejvielu atradnēm (tikai vienai Viesatu pagasta teritorijā) un 1 kūdras atradnei, 3 no tām tiek izmantotas – Miltiņkalna smilts, Libārīņu smilts – grants un Lestenes – Ēnavas purva kūdras atradne.³ LVĢMC ikgadējā bilancē par derīgo izrakteņu krājumiem 2011.gadā iekļautas 2 derīgo izrakteņu atradnes – „Libārīņi” un „Lestenes – Ēnavas purvs”.

20.attēls. Lestenes – Ēnavas purva kūdras atradne

Jaunpils novadā savulaik ir izpētītas arī sapropeļa atradnes – Jaunpils novadā tās ir divas – Apsauju un Dambjakroga. Nozīmīgāka no tām ir Apsauju atradne. Sapropeļa iegulas platība ir lielāka par 10 hektāriem, taču pelnainības dēļ to var izmantot tikai kā mēslojumu. Kādreiz veikti sapropeļa izpētes darbi arī Brandavu ezerā, taču augstās pelnainības dēļ, praktiski nevar izmantot. Arī Dambjakroga sapropeļa iegulas nav izmantojamas lielā dzelzs oksīda satura dēļ.

☑ RISINĀJUMI

- Jaunpils novada teritorijas plānojums atļauj veidot karjerus un derīgos izrakteņus novada teritorijā saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, nenosakot speciālus ierobežojumus Jaunpils novada teritorijas plānojuma *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos*, izņemot spēkā esošajā likumdošanā noteiktos gadījumus, ciemu teritorijas, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (vai to tiešā tuvumā), mikroiegumus, kultūras pieminekļu un to aizsargjoslu (aizsardzības zonu) teritorijas, kā arī teritorijas, ceļu, dzelzceļu un ūdensobjektu aizsargjoslu teritorijas, kā arī teritorijas, kas atrodas tuvāk par 100 metriem no esošas dzīvojamās apbūves, kur derīgo izrakteņu ieguve netiek atļauta.

3.3.5. Zaļumvietas

Būtiska novada sastāvdaļa, kas veido novada ainavu un kalpo rekreācijas vajadzībām, ir zilās teritorijas – upes, ezeri, dīķi un ūdenskrātuves, kā arī zaļās teritorijas – nogāzes, kraujas, apstādījumi, parki.

³ VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” datu bāze „Būvmateriālu izejvielu atradnes” un „Kūdras atradnes”
Jaunpils novada dome

Jaunpils novada teritorijas plānojuma funkcionālajā zonējumā šīs zaļās teritorijas noteiktas kā zaļumvietas. Tās ietver stādījumus ar īpašu kultūrvēsturisku nozīmi un specifiskām funkcijām, kā arī ar lielu ekoloģisko, estētisko un rekreācijas nozīmi, kas kalpo arī reprezentācijai kā apdzīvotās vietas seja, ietver parkus un citus īpašas nozīmes zaļumus, kā arī koptas zaļumu platības, kas var būt gan publiskas, gan privātas, un kurām vairāk ir ekoloģiska (vides kvalitātes) nevis kultūrvēsturiska vai estētiska nozīme. Tās ir teritorijas, kurās atrodas sakņu dārzi, vizuāli un funkcionāli nepieciešamie aizsargstādījumi – sanitārās aizsargjoslas, vēja aizsargstādījumi, trokšņa aizsargstādījumi, maskējošie stādījumi u.tml.

Visas zaļumvietas, īpaši lauku apdzīvotās vietās, pilda noteiktas funkcijas, kas kalpo vides kvalitātes uzlabošanai/uzturēšanai, un tās pēc nozīmes var būt ekoloģiskas vai vizuālas, taču visbiežāk konkrēta zaļumvieta pilda vairākas funkcijas vienlaikus. Nozīmīgākās zaļumvietu funkcijas ir šādas:

- noteces regulēšana,
- gaisa attīrīšana,
- aizvēja nodrošināšana,
- trokšņa slāpēšana,
- insolācijas regulēšana,
- atpūtas vides veidošana/uzturēšana,
- estētiskā pārdzīvojuma veicināšana,
- vizuālā fona radīšana (ēkām, objektiem),
- norobežošana (skatu barjeru veidošana),
- maskēšana,
- dekoratīvā funkcija,
- orientēšana,
- dabas un kultūras mantojuma saglabāšana.

No ekoloģiskās un bioloģiskās daudzveidības viedokļa Jaunpils novadā nozīmīgu vietu ieņem dabas teritorijas kā: Jaunpils pils parks, Struteles muižas parks, Lauku muižas (Veclauku) parks, Jaunpils dzirnavezers un novadā esošās upes ar krasta zonu, skvēri, alejas, kapsētas, kā arī lauku sētu, ceļu un ielu stādījumi.

21.attēls. Estrāde Jaunpils muižas parkā

22.attēls. Apstādījumi „Krastrmaļos”, Jaunpils ciemā

Jaunpils novada teritorijā atrodas vienpadsmit joprojām darbojošās kapsētas – Rubuļu, Sveikuļu, Lauku, Vītiņu, Sprīņu, Meža, Sparvu, Vēžu, Rāvu, Kluiganu un Dzērves kapi. Kapsētas ir ļoti nozīmīgs vēsturisks liecinieks – tajos saglabājies milzīgs skaits pieminekļu, kuru vecums skaitāms pat vairākos gadsimtos. Kapsētu teritorijas ir pietiekošas apbedījumu veikšanai Jaunpils novada teritorijas plānojuma darbības laikā, tādēļ to platību nav nepieciešams paplašināt.

Novada teritorijā atrodas vēsturiskas kapsētas (Brāļu kapi u.c.), kurās apbedījumi veikti pirms vairāk nekā 25 gadiem, tāpēc sanitārās aizsargjoslas atbilstoši 29.12.1998. MK noteikumu Nr.502 „Aizsargjoslu ap kapsētām noteikšanas metodika” 5.punktam, Jaunpils novada teritorijas plānojumā šīm kapsētām netiek noteiktas. Dzīvnieku kapsētas Jaunpils novadā pašlaik nav.

✓ RISINĀJUMI

- Ap kapsētām Jaunpils novada teritorijas plānojuma *Grafiskās daļas* kartēs, kurās tiek noteikta plānotā (atļautā) izmantošana, tiek noteikta 300 metru sanitārā aizsargjosla atbilstoši 29.12.1998. MK noteikumu Nr.502 „Aizsargjoslu ap kapsētām noteikšanas metodika” 2.punktam.

3.3.6. Aizsargājamās dabas teritorijas un objekti

Latvijā saskaņā ar likumu „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (1993) ir noteiktas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju kategorijas: dabas rezervāti, nacionālie parki, biosfēras rezervāti, dabas liegumi, dabas parki, dabas pieminekļi (dižkoki, alejas, dižakmeņi, ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie objekti) un aizsargājamo ainavu apvidi.

Jaunpils novada teritorijā atrodas 1 īpaši aizsargājamā dabas teritorija – dabas piemineklis – aizsargājamā aleja „Kartavkalna aleja” (robežas noteiktas 22.11.2005. MK noteikumu Nr.888 „Noteikumi par aizsargājamām alejām” 1.40. apakšpunktā un 40.pielikumā”), kas ir lapegļu aleja pie Sparvu kapiem. Atrodas Jaunpils pagastā valsts nozīmes kultūras pieminekļa Kartavkalna pilskalna teritorijā.

Dabas piemineklim nav izstrādāts dabas aizsardzības plāns un individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, līdz ar to īpaši aizsargājamās dabas teritorijas izmantošanu un aizsardzību nosaka 16.03.2010. MK noteikumi Nr.264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”.

Jaunpils novada ar Valsts meža dienesta rīkojumu ir izveidoti 4 mikroliegumi, kas ir ornitoloģiskie mikroliegumi, lai aizsargātu retas un aizsargājamās putnu sugas un to ligzdošanas vietas, t.i., mikroliegums melnajam stārķim – *Ciconia nigra*, ar kopējo platību 25,3 ha, mikroliegums jūras ērglim – *Haliaeetus albicilla* ar kopējo platību 117,3 ha (buferjoslas platība 3,9 ha platībā), mikroliegums mazajam ērglim – *Aquila pomarina*, ar kopējo platību 13,2 ha un zivērglim – *Pandion llietus*, ar kopējo platību 25,3 ha (buferzonas platība 18,4 ha).

Mikroliegumu veidošanu nosaka *Sugu un biotopu aizsardzības likums* (2000), *Meža likums* (2000) un tiem pakārtotie normatīvie akti. Nozīmīgākie no tiem ir 09.09.2001. MK noteikumi Nr.45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi” un 05.12.2000. MK noteikumi Nr.241 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu”.

Pēc dabas datu pārvaldības datu bāzē „Ozols” pieejamās informācijas par aizsargājamiem kokiem Jaunpils novada teritorijā, Jaunpils novada teritorijā atrodas trīs kategoriju īpaši aizsargājami koki – 15 dižkoki, 21 potenciālais dižkoks un 2 retas svešzemju sugas koki (skatīt 1.tabulu).

23.attēls. Aizsargājamā aleja „Kartavkalna aleja” Jaunpils pagastā

24.attēls. Parastā liepa Viesatu pagasta „Kalnavēzēs”

1.tabula. Aizsargājami koki Jaunpils novadā⁴

Nr.p.k.	ID	Nosaukums	Statuss
1.	24209	Parastā liepa (<i>Tilia cordata</i> Mill.)	dižkoks
2.	24211	Parastais ozols (<i>Quercus robur</i> L.)	dižkoks
3.	24218	Parastais ozols (<i>Quercus robur</i> L.)	potenciāls dižkoks
4.	24219	Parastais ozols (<i>Quercus robur</i> L.)	dižkoks
5.	24220	Parastais ozols (<i>Quercus robur</i> L.)	dižkoks
6.	24221	Parastā egle (<i>Picea abies</i> (L.) H.Karst.)	dižkoks
7.	24243	Baltais vītols (<i>Salix alba</i> L.)	dižkoks, šķirne „Sericea”
8.	24249	Parastā liepa (<i>Tilia cordata</i> Mill.)	potenciāls dižkoks
9.	24250	Parastā liepa (<i>Tilia cordata</i> Mill.)	dižkoks
10.	24251	Parastais osis (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	potenciāls dižkoks
11.	24256	Parastā egle (<i>Picea abies</i> (L.) H.Karst.)	dižkoks
12.	24257	Parastais dižskābardis (<i>Fagus sylvatica</i> (L))	retas svešzemju sugas koks
13.	24258	Parastā egle (<i>Picea abies</i> (L.) H.Karst.)	potenciāls dižkoks
14.	24259	Parastā egle (<i>Picea abies</i> (L.) H.Karst.)	potenciāls dižkoks
15.	24260	Vīksna (<i>Ulmus laevis</i> Pall.)	dižkoks
16.	24261	Parastā egle (<i>Picea abies</i> (L.) H.Karst.)	potenciāls dižkoks
17.	24262	Parastā priede (<i>Pinus sylvestris</i>)	dižkoks
18.	24263	Eiropas lapegle (<i>Larix x europaea</i>)	retas svešzemju sugas koks
19.	24264	Parastā egle (<i>Picea abies</i> (L.) H.Karst.)	potenciāls dižkoks
20.	24265	Parastā egle (<i>Picea abies</i> (L.) H.Karst.)	potenciāls dižkoks
21.	24266	Parastais ozols (<i>Quercus robur</i> L.)	dižkoks
22.	24267	Vīksna (<i>Ulmus laevis</i> Pall.)	potenciāls dižkoks
23.	24268	Parastā kļava (<i>Acer platanoides</i> L.)	potenciāls dižkoks
24.	24269	Parastais ozols (<i>Quercus robur</i> L.)	potenciāls dižkoks
25.	24270	Parastais osis (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	potenciāls dižkoks
26.	24271	Āra bērzs (<i>Betula pendula</i> Roth)	potenciāls dižkoks
27.	24272	Vīksna (<i>Ulmus laevis</i> Pall.)	potenciāls dižkoks
28.	24273	Parastais ozols (<i>Quercus robur</i> L.)	potenciāls dižkoks
29.	24274	Vīksna (<i>Ulmus laevis</i> Pall.)	dižkoks
30.	24275	Vīksna (<i>Ulmus laevis</i> Pall.)	dižkoks
31.	24276	Parastais ozols (<i>Quercus robur</i> L.)	dižkoks
32.	24279	Parastais ozols (<i>Quercus robur</i> L.)	potenciāls dižkoks
33.	24284	Parastā liepa (<i>Tilia cordata</i> Mill.)	dižkoks
34.	24289	Parastais ozols (<i>Quercus robur</i> L.)	potenciāls dižkoks
35.	24293	Parastais ozols (<i>Quercus robur</i> L.)	potenciāls dižkoks
36.	24294	Parastais ozols (<i>Quercus robur</i> L.)	potenciāls dižkoks
37.	24296	Vīksna (<i>Ulmus laevis</i> Pall.)	potenciāls dižkoks
38.	24297	Parastais osis (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	potenciāls dižkoks

RISINĀJUMI

- Jaunpils novada teritorijas plānojuma *Grafiskās daļas* kartēs tiek attēlotas aizsargājamās dabas teritorijas un objekti saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto. Aizsargājami koki attēloti lielāko apdzīvoto vietu teritorijās. Pārējie Jaunpils novadā esošie dižkoki precizējami pēc 1.tabulā iekļautā saraksta, jo pieejamais vispārīgais apraksts liedz precīzi noteikt to atrašanās vietu.

⁴ VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” mājas lapā sniegtā informācija, 2012

3.3.7. Kultūrvēsturiskās teritorijas un objekti

Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā, kuru apstiprinājusi LR Kultūras ministrija ar 29.10.1998. rīkojumu Nr.128, iekļauti 15 novadā esoši valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi – 11 valsts nozīmes (t.sk. 3 mākslas) un 4 vietējas nozīmes (skatīt 2.tabulu).

2.tabula. Valsts aizsardzībā esoš⁵ kultūras pieminekļi Jaunpils novadā

Nr.	Aizs. Nr.	Pieminekļa nosaukums, datējums	Atrašanās vieta	Pieminekļa veids, attēls
1.	4409	Kancele, 1648.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils luterāņu baznīca	Māksla
2.	6812	Jaunpils luterāņu baznīca, 1592.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils	Arhitektūra
3.	4408	Altāris, 1648.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils luterāņu baznīcā	Māksla
4.	6813	Parks, 19.gs.v.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils	Arhitektūra

⁵ Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas dati, 2011

5.	4411	Cilnis „Madonna ar bērnu”, 19.gs.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils pils	Māksla
6.	2292	Karātavu kalns – pilskalns	Jaunpils nov., Jaunpils pag., pie Sparvām	Arheoloģija
7.	6811	Jaunpils ūdensdzirnavas, 1803.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils, Jaunpils ūdensdzirnavu apbūvē	Arhitektūra
8.	6810	Jaunpils pils, 1301., 16.-20.gs.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils	Arhitektūra
9.	2330	Veckuipju pilskalns	Jaunpils nov., Viesatu pag., pie Dreimaņiem un Salmiņiem	Arheoloģija
10.	2331	Dieva kalns – kulta vieta	Jaunpils nov., Viesatu pag., pie Struteles skolas	Arheoloģija

				
11.	2290	Jaunpils Elles kalns – kulta vieta	Jaunpils nov., Jaunpils pag., pie Liepām	Arheoloģija
12.	2291	Mazkursenieku senkapi	Jaunpils nov., Jaunpils pag., pie Mazkurseniekiem	Arheoloģija
13.	2293	Sveikuļu senkapi	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Sveikuļu kapsētā	Arheoloģija
14.	6809	Jaunpils pils apbūve, 1301.g., 16.-20.gs.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils	Arhitektūra
15.	2294	Jaunpils viduslaiku pils	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils	Arheoloģija

Jaunpils pils celta 1301.gadā un tā ir viena no retajām Livonijas ordeņa laika pilīm Latvijā, kas lieliski saglabājusies līdz mūsu dienām, maz mainot savu sākotnējo ārējo izskatu. Pili cēlis Livonijas ordeņa mestrs Gotfrīds fon Roga, kura dzimta pili valdījusi vairāk nekā 350 gadus. Pilij ir daudz interesantas detaļas, kas piesaista uzmanību – velna figūra notekcaurules galā, mazās vītņu kāpnītes, viduslaiku pils tualetes balkons (Latvijā ļoti reti saglabāties), kafejnīcas telpas, kas pilnībā saglabājušas savu sākotnējo – ordeņbrāļu ēdnīcas izskatu. Pašlaik pilī darbojas muzejs, kultūras nams, bibliotēka, viesnīcas, ekskursiju, banketu un pasākumu organizēšanu pilī organizē SIA „Jaunpils”.

Jaunpils evaņģēliski luteriskā baznīca ir ne vien svarīgs akcents Jaunpils vēsturiskā centra ainavā, bet arī 16.-17.gs. mijas arhitektūras paraugs, kurā daļēji saglabājusies 1648.gadā darinātā iekārta. Par tagadējās baznīcas celtniecības laiku uzskata laika posmu no 1592.gada līdz 1938.gadam, savukārt tornis celts 1750.gadā. Jaunpils baznīcas altāris un kancele (1648) ir viens no greznākajiem baznīcu iekārtojuma ansambļiem Kurzemes luterāņu baznīcās. Baznīcas zvans (1760) ir unikāls ar vienu no saviem rotājumiem – kailas sievietes figūru, kas atspiedusies pret mironģalvu. Tas ir vienīgais tāda veida rotājums visā pieejamajā informācijā par zvaniem. Blakus baznīcai, aiz zviedru gūstekņu celtā mūra vaļņa, pašlaik vasarās tiek organizētas dažādas viduslaiku izklaides – šaušana ar loku arbaletu, kaujas cirvju un šķēpa mešana, kā arī bruņinieku cīņas.

Jaunpils ūdensdzirnavas celtas 1802.gadā, kurās gandrīz pilnībā saglabājušās visas iekārtas. Tās nav speciāli veidotas kā muzejs, bet reālas darboties spējīgas, tikai darbību pārtraukušas.

Karātavu kalns – pilskalns atrodas Bikstupītes krastu ielokā. Kartavu kalnos bijis pils parks, tagad tas ir 47 ha liels valsts mežu nogrieznis ar tam pieguļošām agroainavām Jaunpils pagasta dienvidu daļā. Minētā teritorija ir bagāta ar vērtīgām dabas ainavām Bikstupes ielejā, augu valsts dažādību, dižkokiem, maz izplatītām koku sugām – lapeglēm un dižskābaržiem. Pa aleju var aiziet līdz pilskalnam, no kura kādreiz, kad vēl nav bijuši saauguši meži, varēja redzēt Jaunpils baznīcas un pils torņus, turpat lejā Bikstupīte ar bebru darbiem.

25.attēls. Karātavu kalna – pilskalna labiekārtojums

Jaunpils parks teritorijā izveidots barona fon der Rekes valdīšanas laikā. Parkā atrodas interesanti apskates objekti – akmenī darināts tiltiņš, kurā iegravēts gada skaitlis un monogramma G.A. v. d. R. – 1905., romantiska taciņa gar upes malu aizved uz mīlestības akmeni (kādreiz iecienītu jaunpilnieku tikšanās vietu), parka teritorijā atrodas arī vairāki dižkoki.

Veckuipju pilskalns (Kuipju kalns) atrodas „Dreimaņu” un „Veckuipju” māju tuvumā un ir ap 28 m augsts, ar slīpu plakumu, kura ZA malā izveidots 4 m augsts valnis. Pret DA pusi izveidots kalns ir lēzenāks. Tas ir noaudzis ar mežu, bez īpašām pilskalna pazīmēm, tomēr labi saskatāms. Kalns, kara laikā rokot tranšejas, ir bojāts, bet tā ziemeļu puses nogāze izpostīta ar senām grantsbedrēm, kas kalnu padara vēl stāvāku.

Dievkalns atrodas Viesatu – Jaunpils autoceļa malā, pie Viesatu un Jaunpils pagastu robežas Struteles skolas tuvumā. Sena kulta vieta, par ko liecina kalna tuvumā atrastais upurakmens. Kalns noaudzis ar mežu, pēc izskata atgādina kāpu. Dievkalnu potenciāli varētu iekļaut kādā tūrisma maršrutā, veidot tūrisma taku, seno kulta vietu, apvijot ar nostāstiem un leģendām. Iespējama arī pagasta svinību vietas izveide šajā teritorijā. Vai arī gluži pretēji – svētvietas – izveide, pamatojoties uz senajiem nostāstiem.

Elles kalnā (kulta vieta) izbūvēta mākslīgā ala, kurā Jaunpils baroni turējuši divus dzimtcilvēkus, kam bijis jātēlo „velnus”. Iespējams, ka tas ir vienīgais šāda veida objekts Latvijā. Elles kalns atrodas mežā kādus 6-7 kilometrus no Jaunpils ceļā uz Viesatu. Elles kalnā ir izraktas un izmūrētas ar akmeņiem divas ejas, kas katra no sava kalna sāna ved līdz nelielai telpai paugura vidū.

Mazursenieku senkapi atrodas pie Mazkurseniekiem, Jaunpils pagastā. Kultūras pieminekļa atrašanās vieta Jaunpils novada teritorijas plānojuma *Grafiskajā daļā* attēlota atbilstoši Valsts kultūras pieminekļu

inspekcijas sniegtajai informācijai. Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādes laikā pašvaldībai, iedzīvotājiem, kā arī Jaunpils muzeja darbiniekiem nebija precīzas informācijas par precīzu senkapu atrašanās vietu.

Sveikuļu senkapi atrodas Sveikuļu kapu teritorijas daļā. Jaunpils pašvaldības speciālistiem un iedzīvotājiem Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādes laikā nebija precīzas informācijas par senkapu atrašanās vietu, līdz ar to Jaunpils novada teritorijas plānojuma *Grafiskajā daļā* to robežas noteiktas atbilstoši Valsts kultūras pieminekļu inspekcijas sniegtajai informācijai.

Bez atsevišķiem valsts aizsardzībā esošiem pieminekļiem, no apbūves teritorijām vērtīgas ir tās, kas veidojušās vēsturiski pirmās, Jaunpils novadā tās ir bijušās muižas un to apbūve.

Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādes laikā tika noteiktas pašvaldības nozīmes kultūrvēsturiskās un dabas vērtības. Tās ir teritorijas un objekti, kuriem nav piešķirta valsts nozīme apstiprinot tos ar likumdošanas aktiem, bet ir svarīga nozīme novada mērogā (skatīt 3.tabulu).

3.tabula. Pašvaldības nozīmes dabas un kultūrvēsturiskie objekti

Nr.	Nosaukums	Atrašanās vieta	Pieminekļa datējums, veids
1.	Jaunpils pienotava, 1940.g.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils	Arhitektūra
2.	Jaunpils vidusskolas ēka, 1938.g.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils	Arhitektūra
3.	Lauku muižas apbūve (laidars, saimniecības ēka, vešūzis, kalpu māja), 18.gs.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., „Pļavnieki”	Arhitektūra
4.	Vagara māja, 18.gs. beigas	Jaunpils nov., Jaunpils pag., „Kalējiņi”	Arhitektūra
5.	Lauku muižas parks, 19.gs. sāk. – 20.gs. sāk.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., „Lauku skujas”	Vēsture, arhitektūra
6.	Jaunpils mācītājmuižas mācītājmāja, 1825.g.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., „Medulāji”	Arhitektūra
7.	Lauku skola, 1878.g.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., „Lauku skujas”	Arhitektūra
8.	Skujumuižas apbūve, 18.gs. v.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Strutele („Skujumuiža”)	Arhitektūra
9.	Jaunpils pagastnams, 1899.g.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., „Ozoli”	Arhitektūra
10.	Tiltiņš Jaunpils pilsmuižā, 1905.g.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils muižas parkā	Arhitektūra
11.	Baronu dzimtas kapliča Jaunpils pilsmuižā, 1856.g.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils	Arhitektūra

			
12.	Jaunpils pilsmuižas kalpu māja, 19.gs. v.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., „Zemdegas”	Arhitektūra
13.	Jaunpils pilsmuižas kūts, 19.gs. v.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils	Arhitektūra
14.	Jaunpils pilsmuižas šķūnis, 19.gs. v.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils, pie krustojuma	Arhitektūra
15.	Jaunpils ūdensdzirnavu apbūve, 1802.-1803.g.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils	
16.	Pļavu muižas apbūve, 18.gs. b.-20.gs. (kungu māja 19.gs. b.-20.gs., muižas klēts, 18.gs. b.)	Jaunpils nov., Jaunpils pag., „Rogas”	Arhitektūra
17.	Struteles luterāņu baznīca, 1644.g.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., pie „Kalējiem”	
18.	Struteles muižas magazīna, 1867.g.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., pie “Gundegām”	
19.	Parks Struteles muižā, 19.gs. 80.g.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Struteles muiža	Vēsture, Arhitektūra

			
20.	Struteles muižas apbūve (kungu un kalpu māja), 15.gs. – muiža; 19.gs. 2.p.-20.gs. 30.g.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Struteles muiža	Arhitektūra
21.	Saulīšu kalns (t.sk. Leģionāru piemiņas vieta)	Jaunpils nov., Jaunpils pag.	Vēsture, Arheoloģija
22.	Meža kapi	Jaunpils nov., Jaunpils pag., ceļa otrā pusē pie „Priedniekiem”	Vēsture
23.	Sparvu kapi	Jaunpils nov., Jaunpils pag., pie „Sparvām”, Kartavkalna DA daļā	Vēsture
24.	Vītiņu kapi	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils pagasta R daļā, uz D no „Mežniekiem”	Vēsture
25.	Springu kapi	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils pagasta DR daļā, uz ZR no „Kalējiem”	Vēsture

			
26.	Lauku kapi	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils pagasta centrālajā daļā, uz Z no „Liepām”	Vēsture
27.	Rubuļu kapi	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils pagasta Z daļā, uz ZA no Skaras diķa	Vēsture
28.	Sveikuļu senkapi	Jaunpils nov., Jaunpils pag.	Vēsture
29.	Manteļu skurstenis	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Skujumuiža	Arhitektūra
30.	„Kļavas” (dzīvojamā ēka), 1808.g.	Jaunpils nov., Jaunpils pag.	Arhitektūra
31.	„Leviņas” (Liepu krogs), 19.gs.	Jaunpils nov., Jaunpils pag.	Arhitektūra
32.	„Vītiņi”	Jaunpils nov., Jaunpils pag.	Arhitektūra
33.	„Trīdiķi”, 1883.g.	Jaunpils nov., Jaunpils pag.	Arhitektūra
34.	„Mežavoti” (Meža blusas), 1874.g.	Jaunpils nov., Jaunpils pag.	Arhitektūra
35.	„Sudrabiņi”, 19.gs. 30.g.	Jaunpils nov., Jaunpils pag.	Arhitektūra
36.	Saimniecības ēka Jaunpils pilsmuižā	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils	Arhitektūra
37.	Skola Skujumuižā, 19.gs. v.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Vienības, skola bija no 1945.-1959.	Arhitektūra
38.	Dzīvojamā ēka Skujumuižā, 19.gs. v.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Skujumuiža	Arhitektūra

			
39.	Jaunpils skolas apbūve, 19.gs.-20.gs.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils	Arhitektūra
40.	Jaunpils luterāņu baznīcas zvans	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils, Jaunpils luterāņu baznīca	Māksla
41.	Jaunpils vējdzirnavu drupas	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils ciema Z daļā	Arhitektūra
42.	Laukakmens Jaunpilī	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils ciema Z daļā	Ģeoloģisks piemineklis
43.	Vēja rādītājs, 1646.g.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils pils	Māksla Vētras laikā nolūzis, nepieciešama tā atjaunošana pils tornī
44.	Mēra kalns, 18.gs.	Jaunpils nov., Viesatu pag., 1 km no Veckuipju pilskalna	Vēsture
45.	Dabas parks „Kuņķuri”	Jaunpils nov., Viesatu pag.	Vēsture
46.	Vēžu kapi	Jaunpils nov., Viesatu pag., aiz „Vēžu” mājām	Vēsture
47.	Kluiganu kapi	Jaunpils nov., Viesatu pag.,	Vēsture

		aiz „Stūrīšu” mājām	
48.	Vīnšņķu muižas magazīnas klēts, 18.gs.	Jaunpils nov., Viesatu pag., pie „Kļavnieku” mājām	Vēsture
49.	Viesatu ūdensdzirnavu mūris - drupas	Jaunpils nov., Viesatu pag., Viesatu ciema centrā	Vēsture
50.	Zviedru mūris	Jaunpils nov., Jaunpils pag., Jaunpils ciema centrā	Vēsture
51.	Jaunkalni, 20.gs. 30.gadi	Jaunpils nov., Jaunpils pag., „Jaunkalni”	Vēsture
52.	Sudrabiņi	Jaunpils nov., Jaunpils pag., „Sudrabiņi”	Vēsture
53.	„Aleslauki”	Jaunpils nov., Viesatu pag., Viesatu - Jaunpils ceļa kreisajā malā	Vēsture
54.	Bijusī Rāvu skola, 1937.g.	Jaunpils nov., Viesatu pag., Rāvu „Rūšu” māja	Vēsture
55.	Pasta ēka, patērētāju biedrības ēka, 20.gs. sāk.	Jaunpils nov., Jaunpils pag., „Jāņakrogs”	Arhitektūra
56.	Liepu aleja uz Lauku kapiem	Jaunpils nov., Jaunpils pag., aiz „Liepām”	Dabas piemineklis
57.	Aleja pie Struteles muižas	Jaunpils nov., Jaunpils pag., aiz „Liepām”	Dabas piemineklis
58.	Ozolu aleja pie Dačku mājasvietas	Jaunpils nov., Jaunpils pag.	Dabas piemineklis

RISINĀJUMI

- Jaunpils novadā esošajiem valsts aizsardzībā esošiem kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem Jaunpils novada teritorijas plānojumā noteiktas aizsargjoslas (aizsardzības zonas), kā to nosaka 15.07.2003. Ministru kabineta noteikumi Nr.392 „Kultūras pieminekļu aizsargjoslas (aizsardzības zonas) noteikšanas metodika”.
- Jaunpils novada teritorijas plānojumā noteikti 58 novada nozīmes kultūrvēsturiskie pieminekļi, kuriem saskaņā ar *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem* noteiktas vispārējās prasības to izmantošanai un aizsardzībai. Aizsargjoslas (aizsardzības zonas) tiem netiek noteiktas.

3.3.8. Jaunpils novada ainavas

Detalizēta ainavu inventarizācija Jaunpils novadā tika veikta Jaunpils pagasta teritorijai, kas veikta Jaunpils pagasta teritorijas plānojuma 2002.–2014.gadam izstrādes ietvaros. Rezultātā tika izstrādāts Jaunpils pagasta un Jaunpils ciema ainavu plāns, kura galvenais mērķis ir raksturīgās ainavas un pašreizējās bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, veicot pakāpenisku teritorijas sakopšanu, lai radītu vizuāli pievilcīgākas ainavas un piesaistītu tūristus.

Minētajos ainavu plānos noteiktas Jaunpils pagasta vizuāli pievilcīgās vietas (skatu punkti un pievilcīgākie ceļu posmi), ezeru ainavu zonas un upju ainavu koridori, kā arī tālākās izpētes teritorijas: Struteles muižas areāls, Lauku muižas areāls, Jaunpils centrs ar kultūrvēsturisko apbūvi, Elles kalns, Apsaujas ezera apkārtnē.

Detalizēta informācija par ainavu attīstības etapiem un to veidojošiem elementiem iekļauts arī spēkā esošajā Jaunpils pagasta teritorijas plānojumā 2009.–2021.gadam. Izvērtējot ainavu nozīmību Jaunpils pagasta teritorijā, ainavu aizsardzības un saglabāšanas jautājumi integrēti arī jaunajā Jaunpils novada teritorijas plānojumā (skatīt arī 4.2.sadaļu „Ainavu plāns un vadlīnijas turpmākajai ainavu aizsardzībai un plānošanai”).

Viesatu pagasta teritorijas daļai ainavu inventarizācija nav veikta, līdz ar to Jaunpils novada teritorijas plānojumā, attiecībā uz to noteiktas vispārīgās prasības ainavu saglabāšanai.

☑ RISINĀJUMI

- Jaunpils novada teritorijas plānojuma *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos* noteiktas vispārīgās prasības ainavu aizsardzībai un saglabāšanai, kā arī iekļautas kartes „Jaunpils pagasta ainavu plāns” un „Jaunpils ciema ainavu plāns”, kurās noteikti vizuāli pievilcīgās vietas (skatu punkti un pievilcīgākie ceļu posmi), ezeru ainavu zonas un upju ainavu koridori, kā arī tālākās izpētes teritorijas Jaunpils pagasta teritorijā. Šajās teritorijās noteikti īpaši noteikumi šo īpaši vērtīgo ainavu saglabāšanai.

3.4. Satiksmes infrastruktūra

Jaunpils novada teritoriju šķērso šādi valsts autoceļi:

- Valsts reģionālais autoceļš P104 Tukums – Auce – Lietuvas robeža;
- Valsts vietējie autoceļi: V1428 Jurģi – Jostu stacija – Upenieki, V1429 Jaunpils – Ošenieki, V1457 Annenieki – Jaunpils, V1459 Aizupe – Alkšņi – Strutele – Auzuņas, V1484 Jaunpils – Mazbites, V1153 Doktorāts – Viesati – Irlava, V1458 Jaunpils – Viesati, V1461 Grenči – Skārdi.

Esošais ceļu tīkls pilnīgi nodrošina nepieciešamās saites starp ciemiem un novada centru un jaunu pašvaldības ceļu ierīkošana novada teritorijā nav nepieciešama, taču tāpat kā visā valstī kopumā, arī Jaunpils novadā nepieciešama autoceļu rekonstrukcijas un sakārtošanas darbi.

Jaunpils novadā ir izvietots stratēģiskās nozīmes II kategorijas dzelzceļa sliežu iecirknis Jelgava – Liepāja. 4 kilometru attālumā no Jaunpils ciema atrodas Bikstu dzelzceļa stacija.

Viens no Jaunpils teritorijas plānojuma izstrādes uzdevumiem bija noteikt ielu sarkanās līnijas⁶. Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros ir noteiktas sarkanās līnijas ciemu teritorijās (skatīt *Grafiskās daļas* kartes, kurās attēlota ciemu plānotā (atļautā) izmantošana). Sarkanās līnijas noteiktas saskaņā ar noteikto Teritorijas attīstības plānošanas likumā (2011), Aizsargjoslu likumā (1997) un saskaņā ar 06.10.2009. MK noteikumiem Nr.1148 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”, ņemot vērā plānojuma mērogu. Mēroga dēļ ielu sarkanās līnijas ir precizējamas zemāka līmeņa

26.attēls. Valsts vietējais autoceļš Viesatu pagastā

⁶ **Sarkanā līnija** – pašvaldības apstiprinātajā teritorijas plānojumā noteiktā līnija, kas norobežo ceļa, ielas vai piebrauktuves (arī inženierkomunikāciju koridoru) izbūvei nepieciešamo teritoriju, kurā nekustamā īpašuma lietošanas tiesības aprobežotas saskaņā ar likumiem, no apbūvējamās vai citādā veidā izmantojamās teritorijas

plānojumos un projektos. Pēc saistošo noteikumu izdošanas arī plānojumā noteiktās ielu sarkanās līnijas iegūst likuma spēku, tāpēc tās ir jāņem vērā pat gadījumā, ja tās nav ierakstītas zemesgrāmatā. Jaunpils novadā esošās ielu sarakstu skatīt *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu* 6.pielikumā.

✓ RISINĀJUMI

- Jaunpils novada teritorijas plānojuma *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos* un *Grafiskajā daļā* noteiktas autoceļu un dzelzceļa aizsargjoslas atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.
- Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros ir noteiktas sarkanās līnijas ciemu teritorijās.

3.5. Inženiertehniskās apgāde

Par ūdensapgādi un kanalizāciju, siltumapgādi, notekūdeņu attīrīšanu, sadzīves atkritumu savākšanu un izvešanu rūpējas pašvaldības uzņēmums SIA „Jaunpils KS”.

Jaunpils novadā centralizētā dzeramā ūdens apgāde tiek nodrošināta, izmantojot pazemes ūdeni, kas tiek iegūts no artēziskajiem urbumiem. Jaunpils novada Jaunpils pagasta teritorijā darbojas 15 urbumi, 3 ir rezervē, 7 netiek izmantoti, 3 jātamponē, bet 12 urbumi ir likvidēti. Viesatu pagasta teritorijā ūdens tiek iegūts no 2 urbumiem, savukārt 5 artēziskie urbumi netiek izmantoti. Par prioritāti uzskatāma esošo ūdensapgādes urbumu apsekošana, to iespējamā darbības atjaunošana vai normatīviem neatbilstoša slēgšana.

27.attēls. Ūdensapgādes urbums Viesatu ciemā

Jaunpils novada teritorijā atrodas piecas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas – Centra NAI (BIO-450), Levestes NAI (BIO-100), Saules NAI (BIO-50), Jurgu NAI (BIO-50) un Viesatu NAI (BIO-100).

Jaunpils novadā kanalizācijas tīkli (centralizēta kanalizācijas sistēma ir pieejama Jaunpilī un Viesatās) nodrošina pakalpojumus aptuveni 54,1% mājsaimniecību. Centralizētajai kanalizācijas sistēmai pieslēgti visi ciemu infrastruktūras objekti un lielākā daļa dzīvojamo ēku, visi notekūdeņi tiek novadīti notekūdeņu kanalizācijas tīklā, kuri tiek novadīti uz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām. Mājsaimniecības, kas nav pieslēgtas pie centralizētās kanalizācijas tīkliem, izmanto septiņus/nosēdakas un paši organizē to iztukšošanu.

Centralizētā siltumapgāde ir pieejama tikai Jaunpils pagastā – Jaunpilī to nodrošina katlu māja „Zītari”, kur kā kurināmais tiek izmantota gāze, un katlu māja Levestē, kur kurināmais ir malka. „Centrā” un „Jurgos” ir autonomās katlu mājas. Viesatu pagastā, un pārējās apdzīvotajās vietās, kā arī viensētās tiek izmantota lokālā vai individuālā apkure. Jaunpils novadu šķērso maģistrālais gāzes vads, līdz ar to apkurē un siltā ūdens nodrošināšanai tiek izmantota arī dabas gāze.

Jaunpils novada teritorijā elektroapgādes līnijas apkalpo AS „Sadales tīkls” Dienvidu reģions, kura pāziņā ir vidējā sprieguma (20 KV) un zemsprieguma (0,4 kV) elektrolīnijas un 20/0,4 kV transformatoru apakšstacijas. Šiem objektiem jānodrošina iespēja brīvai piekļuvei esošo inženierkomunikāciju apkalpei un rekonstrukcijai.

Teritorijas plānojuma *Grafiskās daļas* kartēs, kurās noteikta teritorijas plānotā (aļautā) izmantošana, ir attēlotas elektrolīnijas, kuru spriegums ir 20 kV un 110 kV. Gaisvadu līnijām ar nominālo spriegumu 110 kV novada teritorijas plānotās (aļautās) izmantošanas kartēs, saskaņā ar Aizsargjoslu likumu (1997), ir noteikta aizsargjosla – 30 metru attālumā no malējiem vadiem uz ārpusi no līnijas.

Jaunu elektroietaišu pieslēgšana un atļautās slodzes palielināšana notiek saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas apstiprinātiem „Sistēmas pieslēguma noteikumiem elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem”. Sistēmas pieslēguma ierīkošana elektroenerģijas ražotājiem veicama saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas apstiprinātiem ražotājiem veicama saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas apstiprinātiem „Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas ražotājiem”.

Elektroenerģija Jaunpils novadā tiek ražota arī ar mazo hidroelektrostaciju palīdzību, diemžēl to jauda ir pārāk maza, lai pilnībā nodrošinātu novadu ar šo elektroenerģijas veidu.

Pēc AS „Latvijas Gāze” sniegtās informācijas (24.10.2011.), Jaunpils novada teritorijā atrodas maģistrālais gāzesvads ar spiedienu virs 1.6 megapaskāliem (pārvades gāzesvads) lecava – Liepāja DN 350 mm, kā arī augstā spiediena ($P < 0,6$ MPa), vidējā spiediena ($P < 0,4$ MPa) un zemā spiediena ($P < 0,0025$ MPa) sadales gāzesvadi.

Jaunpils novads ar 2008.gada septembri novads pievienojās Piejūras sadzīves atkritumu saimniekošanas reģionam, tādējādi Jaunpils novada bijušās sadzīves atkritumu izgāztuves – „Svilji” un „Vecvagari”, ir slēgtas un rekultivētas. Izstrādātie pašvaldības saistošie noteikumi Nr.3 „Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Jaunpils novadā” (apstiprināti ar 29.02.2012.) reglamentē sadzīves atkritumu apsaimniekošanu novadā, un tajos ir atrunātas sadzīves atkritumu savākšanas un transportēšanas prasības. Sadzīves atkritumu savākšanu un izvešanu uz Talsu novada Laidzes pagastā esošo poligonu „Janvāri” nodrošina SIA „Kurzemes ainava”.

RISINĀJUMI

- Jaunpils novada teritorijas plānojuma un *Grafiskajā daļā* noteiktas aizsargjoslas novadā esošajām inženierkomunikācijām, bet *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos* noteiktas prasības jaunu inženierapgādes objektu būvniecībai un izvietojumam.

3.6. Apbūves teritorijas

Novada administratīvais centrs ir Jaunpils ciems. Tajā tiek sniegti ikdienā nepieciešamie pakalpojumi. Novadā darbojas Jaunpils vidusskola, kas ir vienīgā izglītības iestāde novadā. 2009.gada novembrī darbību uzsāka bērnu dienas centrs „Zemenīte” pirmsskolas bērniem. Jaunpils novadā ir 2 kultūras nami, sporta komplekss, t.i., Jaunpils un Viesatu kultūras nams, Jaunpils pilī atrodas Jaunpils muzejs un bibliotēka. Bibliotēkas pakalpojumus var saņemt arī Viesatos, bet Jaunpils pils parkā atrodas estrāde.

Sociālos pakalpojumus Jaunpils novada iedzīvotājiem nodrošina sociālais dienests. Jaunpilī pieejami sakaru un tirdzniecības pakalpojumi, kā arī tajā ir iespējams saņemt pašvaldības pārvaldes iestādes sniegtos pakalpojumus.

Viesatu, Levestes un Jurģu ciemā atrodas viengimenes, mazstāvu un daudzstāvu dzīvojamās mājas. Tajos tiek nodrošināta arī daļēja pakalpojumu saņemšana. Visi minētie ciemi ir attīstījušies uz muižu bāzes un savā apbūves struktūrā izceļas ar tā katra vēsturisko fonu.

Mūsdienās Jaunpils ciemā vērojama mazstāvu un daudzstāvu dzīvojamā apbūve. Daļu privāto dzīvojamo apbūvi veido kolhoza laikā visā Latvijā izplatītās tipveida „Līvānu” dzīvojamās ēkas. Lielākā mazstāvu dzīvojamo ēku apbūve koncentrēta Jaunpils dzirnavezera krastā – ciema ziemeļu daļā, Jaunpils rietumu daļā (aiz skolas teritorijas), kā arī dienvidaustrumu daļā.

Daudzstāvu dzīvojamā apbūve novadā sākusi veidoties 20.gs., kad tā laika pagastos tika veidoti kolhozi, kas radīja nepieciešamību pēc dzīvojamās platības kolhozu darbiniekiem. Mūsdienās liela daļa dzīvojamo ēku ir stipri novecojušas, daļa dzīvokļu netiek izmantoti.

28.attēls. Daudzstāvu dzīvojamā apbūve Viesatu ciemā

29.attēls. Mazstāvu dzīvojamā apbūve Jaunpils ciemā

Pārējās, mazākās apdzīvotajās vietās, galvenokārt atrodas mazstāvu dzīvojamās mājas. Kā pakalpojumu saņēmšanas centriem tiem ir neliela nozīme vai nav konstatējama vispār.

Lai veicinātu Jaunpils novada teritorijai raksturīgās zemes īpašumu struktūras un apbūves īpatnību saglabāšanos, un būtu iespējams objektīvāk noteikt Jaunpils novada *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos* nosakāmās minimālās jaunveidojamo zemes vienību platības, tika analizētas pašreizējās zemes gabalu platības novada teritorijā. Pamatojoties uz analīzes materiāliem, kā arī ņemot vērā augstāk stāvošo plānošanas dokumentu vadlīnijas, normatīvo aktu projektus, teritorijas plānojuma *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos* noteikts, ka no jauna veidojamās zemes vienības minimālais lielums mazstāvu dzīvojamā apbūves teritorijā ciema teritorijā ir 2500 m². No jauna veidojamās zemes vienības minimālais lielums ārpus ciemu teritorijām, t.i., lauku zemēs (izņemot vietējās nozīmes augstvērtīgās lauksaimniecības teritorijas) no jauna veidojamās zemes gabala platība noteikta 2 ha.

RISINĀJUMI

- Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādes gaitā tika rasti priekšlikumi ciemu teritorijas plānotajai (atļautajai) izmantošanai, atbalstot un vienojoties par principu plānot kompakto Jaunpils novada dzīvojamā teritoriju attīstību, paredzot jaunas blīvas apbūves teritorijas primāri vietās, kas atrodas esošās apbūves tuvumā, un kur jau ir izbūvētas ielas, un kurās tiek radīti priekšnoteikumi komunikāciju izbūvei.
- Pamatojoties uz analīzes materiāliem, kā arī ņemot vērā augstāk stāvošo plānošanas dokumentu vadlīnijas, normatīvo aktu projektus, Jaunpils novada teritorijas plānojuma *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos* noteikts, ka no jauna veidojamās zemes vienības minimālā platība mazstāvu dzīvojamā apbūves teritorijās Jaunpils, Viesatu, Jurģu un Levestes ciema teritorijā ir 2400 m².

3.6. Vides stāvoklis

Vides kvalitāte ir būtisks priekšnoteikums novada attīstībā – ne tikai kvalitatīvai dzīves videi, bet arī uzņēmējdarbības attīstībai. Īpašu nozīmi tas iegūst kopā ar novada kultūrvēsturisko vidi tūrisma attīstībai. Vides kvalitāti novadā ietekmē daudzveidīgi apstākļi. Būtiskākie ir transporta kustība, apkures radītais piesārņojums un notekūdeņi.

Piesārņotas un potenciāli piesārņotas vietas

Kā piesārņotas un potenciāli piesārņotas tiek uzskaitītas vietas (ražošanas uzņēmumi, naftas bāzes, sadzīves atkritumu izgāztuve, autotransporta uzņēmumi, fermas, degvielas uzpildes stacijas utt.), kurās ir notikusi vai notiek saimnieciskā darbība, kas atstāj, vai arī varētu atstāt, piesārņojošu ietekmi uz vidi. 2003.–2005.gadā visā Latvijas teritorijā tika veikta piesārņoto vietu apzināšana un uzskaitē. Šajā reģistrā iekļaujami ne tikai objekti, kas jau piesārņo vidi, vai arī ir aizdomas par potenciālu piesārņojumu, bet arī tie

uzņēmumi, kas pašreiz piesārņojumu nerada, bet to darbība saistās ar augstu piesārņojuma bīstamības potenciālu.

Saskaņā ar VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” izveidoto reģistru, Jaunpils novadā atrodas 1 piesārņota vieta 9 potenciāli piesārņotas vietas un 4 objekti klasificēti kā vietas, kas nav potenciāli piesārņotas (skatīt 4.tabulu).

4.tabula. Piesārņotas un potenciāli piesārņotas vietas Jaunpils novadā⁷

Nr.	Reģistrācijas numurs	Vietas nosaukums, atrašanās vieta	Piezīmes
Piesārņotas vietas			
1.	90568/3229	Z/S „Joži” teritorija, bijusī meliorācijas pārvaldes DUS, Jaunpils pagasts	Agrāk teritorijā bija meliorācijas pārvaldes degvielas uzpildes stacija. Veicot celtniecības darbus konstatēts piesārņojums ar naftas produktiem. Šobrīd atrodas z/s „Joži” administrācijas ēka.
Potenciāli piesārņotas vietas			
2.	90908/3295	Bijusī DUS mehānisko darbnīcu teritorijā, Viesatu pagasts	Bijusī degvielas uzpildes stacija mehānisko darbnīcu teritorijā. Bijusi ilgstoša naftas produktu glabāšana un uzpilde. Nelieto.
3.	0908/3294	Bijusī kodinātava un pesticīdu noliktava, Viesatu pagasts	Nelieto.
4.	90568/3227	Jurģu DUS „Rogās”, Jaunpils pagasts	Bijusī degvielas uzpildes stacija DUS. Iespējams naftas produktu piesārņojums. Slēgta.
5.	90568/3226	DUS „Saulē”, Jaunpils pagasts	Degvielas uzpildes stacija. Slēgta.
6.	90568/3225	Degvielas izsniegšanas stacija, Jaunpils pagasts	Degvielas izsniegšanas stacija, iespējama degvielas noplūde. Atrodas mehāniskās darbnīcas. Ir informācija, ka DUS teritorijā notikusi degvielas noplūde.
7.	90568/3224	Darbnīcu teritorija Levestē, Jaunpils pagasts	Darbnīcu teritorijā iespējama eļļas noplūde. Atrodas mehāniskās darbnīcas.
8.	90568/3223	DUS „Leveste”, Jaunpils pagasts	Degvielas uzpildes stacija. Slēgta. Ir informācija par degvielas noplūdi DUS darbības laikā.
9.	90568/3326	Sadzīves atkritumu izgāztuve „Vecvagues”, Jaunpils pagasts	Slēgta un reaktivēta.
10.	90568/3325	Sadzīves atkritumu izgāztuve „Svīļi”, Jaunpils pagasts	Slēgta un reaktivēta.
Vieta nav potenciāli piesārņota			
11.	90568/4931	AS „Jaunpils pienotava”, Jaunpils pagasts	Piena savākšana, pirmapstrāde un pārstrāde, kur uzņemtais piena daudzums ir no 10 līdz 200 tonnām dienā (gada vidējais rādītājs), ja iekārta vidē emitē notekūdeņus. B kategorijas uzņēmums.
12.	0568/3230	Minerālmēslu glabātuve pie „Zutēniem”, Jaunpils pagasts	Bijusī minerālmēslu uzglabāšanas vieta. Nelieto.
13.	90568/3228	Šķūnis „Baltais Centrā”, Jaunpils pagasts	Bijusī minerālmēslu glabātuve. Nelieto.
14.	90908/3293	Viesatu Sadzīves atkritumu izgāztuve „Brieži”, Viesatu pagasts	Slēgta un reaktivēta.

⁷ Avots: VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” reģistrs, 2011

Rūpnieciskā riska teritorijas

Saskaņā ar 09.08.2011. Ministru kabineta rīkojumu Nr.369 „Par Valsts civilās aizsardzības plānu”, Jaunpils novadā identificēti divi riskus radoši objekti, t.i., stratēģiskās (valsts) nozīmes dzelzceļa līnija Jelgava – Liepāja un B drošuma klases hidroelektrostaciju hidrotehniskās būve – Viesatu HES.

Tā kā novada teritorijai cauri stiepjas maģistrālais gāzes, tas uzskatāms par paaugstinātas bīstamības objektu, kas var izraisīt ugunsgrēkus, sprādzienus, ēku sagraušānu, kā rezultātā var iet bojā arī cilvēki.

Katrai hidroelektrostacijai ir lielāka vai mazāka ietekme uz apkārtējo vidi un ekoloģiju. Latvijā līdz šim ir veikti tikai atsevišķi pētījumi par upju regulēšanas un ar to saistītā hidroloģiskā režīma izmaiņu ietekmi uz upi un tās apkārtni.

Novada teritorijā nav lielu vides piesārņojuma avotu. Tomēr šeit ir izvietoti vairāki vietējas nozīmes punktveida pazemes ūdeņu piesārņojuma objekti (lopu fermas, mehāniskās darbnīcas u.c. ražošanas objekti), kas potenciāli var atstāt ietekmi uz vidi.

Ekoloģiskā riska teritorijas

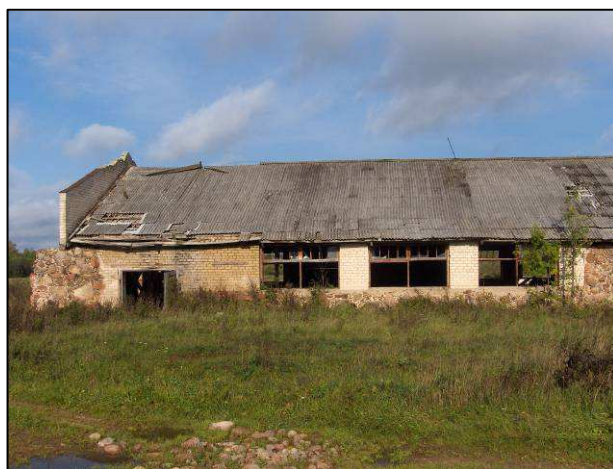
Jaunpils novadā atrodas vairākas paaugstināta ekoloģiskā riska teritorijas, tās ir plūdu bīstamības (Abava) un paaugstinātas ugunsbīstamības riska teritorijas – meži.

Plūdi Jaunpils novadam nav izteikts apdraudējums. Saskaņā ar VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” (LVĢMC) sniegto informāciju 2008.gada oktobrī (sniegta Jaunpils pagasta teritorijas plānojuma 2009.–2021.gadam izstrādes ietvaros), Abavas upē ūdens līmeņa novērojumi netiek veikti. Tuvākā šim posmam ir LVĢMC novērojumu stacija ir Abava – Kandava, kurā ūdens līmeņa novērojumi tika veikti laika periodā no 1921. līdz 1963.gadam.

Maksimālā ūdens līmeņa ar 10% varbūtību atzīmes Jaunpils pagasta robežās iegūtas, veicot statistiskos aprēķinus, kas balstīti uz iepriekš minētās novērojumu stacijas datiem. Pēc LVĢMC sniegtās informācijas, Abavas upes maksimālais ūdens līmenis ar 10% varbūtību mainās no 55,54 m Baltijas jūras sistēmā (m BS) pie robežas ar Irlavas un Lestenes pagasta teritoriju līdz 57,04 m BS upes augštecē. Saskaņā ar pašvaldības sniegto informāciju, pārējās Jaunpils novada teritorijās applūstošās teritorijas netiek konstatētas.

Applūstošās teritorijas ietilpst virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās, un to izmantošanā jāievēro likuma „Aizsargjoslu likums” 37.pantā noteiktās prasības, kas papildinot šā likuma 35.pantā noteiktos vispārējos aizsargjoslu aprobežojumus, nosaka, ka applūstošajās teritorijās aizliegts veikt teritorijas uzbēršanu, būvēt ēkas un būves, arī aizsargdambjus (izņemot likumā noteiktos izņēmumus).

Īpaša vieta novada struktūrā, īpaši Latvijas apstākļos, ir teritorijām, kurās atrodas objekti, kas šobrīd netiek izmantoti. *Pamesto objektu teritorijas* ir tādas teritorijas (skatīt II sējumu *Grafiskā daļas* novada teritorijas pašreizējās izmantošanas kartēs), kurās agrāk veikta saimnieciskā darbība, bet kas šobrīd pārtraukta. Pārsvarā tās ir pamestas lauksaimnieciskās ražošanas teritorijas. Šādas teritorijas vienā vārdā varētu nosaukt par *haosu*. Tās var būt bīstamas cilvēkiem, jo tajās esošās būves un ēkas netiek apsaimniekotas un uzturētas kārtībā, bet tajās esošajām celtnēm var piemist arī telpiska un kultūrvēsturiska vērtība. Šo teritoriju kā funkcionējošu elementu iesaistīšana novada struktūrā, to „atgriešana dzīvē” ir būtiska novada attīstībai, tāpēc Jaunpils novada teritorijas plānojuma *Grafiskās daļas* teritorijas pašreizējās izmantošanas kartēs tās attēlotas kā tematiskā informācija.

30.attēls. Pamesta lopkopības fermas ēka Viesatu pagastā

Papildus kā risks novada teritorijā atzīmējama ugunsbīstamība meža un purvu teritorijās, kūdras ieguves vietās un lauksaimniecības zemēs, kam raksturīga paaugstināta ugunsgrēka izcelšanās varbūtība, kā rezultātā tiek nodarīti lieli materiālie zaudējumi un kaitējums videi.

Viena no problēmām, kas skar ne tikai Latviju kopumā, bet arī Jaunpils novadu ir Sosnovska latvāņu (*Heracleum sosnovskyi* Manden.) invadētās teritorijas. Saskaņā ar likuma „Augu aizsardzības likums” (1998), Sosnovska latvānis ir Latvijas dabai neraksturīga suga, kur apdraud vietējās sugas un to dzīvotnes vai rada ekonomiskus zaudējumus, kaitējumu cilvēka veselībai vai videi. Tas Latvijā tika ieviests 20.gs. 50-60 gados kā lopbarības augs, taču 80-to gadu beigās izplatība kļuva nekontrolējama, radot nozīmīgu bioloģisku piesārņojumu dabisko ekosistēmu un sugu aizsardzībā, kā arī tradicionālās ainavas vizuālās vērtības saglabāšanā. Invazīvais augs izplatījies lielākoties tā kādreizējo audzēšanas vietu apkārtnē, kā arī gar ceļiem un grāvju malām un aizņem galvenokārt neapstrādātas lauksaimniecības zemes u.c. neapsaimniekotas un ietekmētas platības (pamestas mājvietas, ceļmalas, grāvjus u.tml.)

Saskaņā ar Valsts augu aizsardzības dienesta mājas lapā sniegto informāciju un datiem, līdz 11.07.2012. Jaunpils novadā ar latvāni invadētās teritorijas kopumā aizņem 9,1 ha lielas platības.⁸

Latvāņa izplatības ierobežošanas kārtību nosaka 09.08.2008. MK noteikumi Nr.559 „Invazīvās augu sugas – Sosnovska latvāņa – izplatības ierobežošanas noteikumi”. LR Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas ziņojumā par latvāņu izplatības ierobežošanu norādīts, ka laikā no 2013. līdz 2015.gadam valstī tiks veikta virkne pasākumu invāzijas samazināšanai.

Jaunpils novadā pašlaik neatrodas neviens Valsts ugunsdzēsības dienesta postenis (taču tuvākais atrodas Kandavā), taču tiek plānota ugunsdzēsības depo būvniecība Jaunpils novadu pārrauga minētā dienesta Zemgales reģiona brigādes Tukuma daļa.

2011.gadā ir apstiprināts „Tukuma, Kandavas, Engures, Jaunpils novadu apvienotās pašvaldības civilās aizsardzības komisijas nolikums”, kurā ir apzināti ārējie un iekšējie riski un paredzēti civilās aizsardzības pasākumi, lai novērstu vai mazinātu pastāvošos draudus riska zonā esošajiem iedzīvotājiem, objektiem, mājdzīvniekiem, iespējamo kaitējumu materiālajām vērtībām un videi.

Saskaņā ar 14.10.1998. likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, plānošanas dokumentiem, kuru īstenošana var būtiski ietekmēt cilvēku veselību un vidi, tai skaitā teritorijas plānojumiem, veic stratēģisko novērtējumu. Likumdošanas prasības paredz stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procesa ietvaros sagatavot Vides pārskatu, kurā raksturotas plānošanas dokumenta būtiskās ietekmes uz vidi, īpaši tas attiecināms uz tām plānošanas teritorijām, kurās atrodas Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (NATURA 2000). Vides pārraudzības valsts birojs 14.09.2011. pieņēma lēmumu Nr.59 „Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras nepiemērošanu” Jaunpils novada teritorijas plānojumam.

RISINĀJUMI

- Jaunpils novada teritorijas plānojuma *Grafiskās daļas* kartēs attēlotas Jaunpils novada pašvaldībā esošās piesārņotās un potenciālie piesārņotās vietas, citas nozīmīgas vides risku teritorijas (maģistrālais gāzes vads, dzelzceļš u.c.), kā arī applūstošās teritorijas.
- Jaunpils novada teritorijas plānojuma *Grafiskās daļas* kartēs un *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos* noteiktas drošības aizsargjoslas atbilstoši likumam „Aizsargjoslu likums” (1997) prasībām.

⁸ www.vaad.gov.lv

IV DAĻA
KONCEPTUĀLIE TERITORIJAS PLĀNOJUMA RISINĀJUMI

4.1. Teritorijas plānojuma sasaiste ar Jaunpils novada ilgspējīgas attīstības stratēģiju

Jaunpils novada ilgspējīgas attīstības stratēģijas 2013.-2037.gadam izstrāde uzsākta līdz ar Jaunpils novada domes 2012.gada 30.maija lēmumu „Par Jaunpils novada ilgspējīgas attīstības stratēģijas izstrādi” (sēdes protokola Nr.5) un atbilstoši 2011.gada 13.oktobra likumam „Teritorijas attīstības plānošanas likums” (stājās spēkā 2011.gada 1.decembrī). Tas ir ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteikts Jaunpils novada pašvaldības ilgtermiņa attīstības redzējums, ilgtermiņa mērķi, prioritātes un telpiskās attīstības perspektīva.

Izstrādātā Jaunpils novada ilgspējīgas attīstības stratēģija 2013.–2037.gadam, tai skaitā Jaunpils novada telpiskās attīstības perspektīva, ir par pamatu Jaunpils novada teritorijas plānojuma 2013.–2024.gadam risinājumiem – plānotās (atļautās) izmantošanas noteikšanai visā novada teritorijā un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu izstrādei.

Jaunpils novada teritorijas plānojuma izstrādē ņemtas vērā Jaunpils novada ilgspējīgas attīstības stratēģijā noteiktās vadlīnijas novada turpmākajai plānošanai.

4.2. Jaunpils novada teritorijas funkcionālais zonējums

Termins „funkcionālais zonējums” ir definēts 13.10.2011. likumā „Teritorijas attīstības plānošanas likums” (spēkā ar 01.12.2011.), skaidrojot, ka funkcionālais zonējums ir „*teritorijas iedalījums zonās, kurām ir atšķirīgas prasības atļautajai teritorijas izmantošanai un apbūvei*”. Lai nerastos pārpratumi, atzīmējams, ka idejiski funkcionālais zonējums ir „plānotā (atļautā) izmantošana”, kas tiek lietota pašreizējā praksē un nostiprināta ar 06.10.2009. Ministru kabineta noteikumiem Nr.1148 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”.

Atzīmējams, ka spēkā esošo Jaunpils un Viesatu pagastu teritorijas plānojumos teritoriju izmantošanas veidi atsevišķos gadījumos definēti atšķirīgi, piemēram, ja Jaunpils pagasta teritorijas plānojumā lauku teritorijas definētas kā „lauku zemes”, tad Viesatu pagasta teritorijas plānojumā tās izdalītas „lauku zemēs ar apbūvi” un „lauku zemēs bez apbūves”. Pārejas tabulu, kurā atspoguļots salīdzinājums teritorijas izmantošanas veidu iedalījuma kontekstā starp jauno Jaunpils novada teritorijas plānojumu un iepriekš izstrādātajiem teritorijas plānojumam skatīt 5.tabulā.

Pieņemtais funkcionālā zonējuma iedalījums jaunajā Jaunpils novada teritorijas plānojumā detalizētāk attēlots 6.tabulā. Klasifikācija izveidota ar mērķi identificēt galvenās izmantošanas grupas, nosakot pēc iespējas mazāku to skaitu.

Ar zonējuma palīdzību tiek parādītas un reizē nodalītas konkrētās teritorijas dažādu vietu atšķirīgās funkcijas, strukturālās un arī vizuālās pazīmes jeb dažādās izmantošanas. Faktiski tas ir viens no teritorijas plānošanas galvenajiem mērķiem. Tādējādi teritorijas izmantošanas veidu iedalījums tiek veidots, balstoties uz atšķirīgu izmantošanas veidu galveno grupu noteikšanu. Tajā pašā laikā katra izmantošanas veida ainavisko (telpiskās struktūras) elementu vienojošās pazīmes ir to *funkcija, telpiskais risinājums un novietojums, pieejamība*, kam ir īpaša nozīme cilvēku uztverē un vietas telpiskajā uzbūvē. Piedāvātā klasifikācijas variantā šīs vienojošās pazīmes tiek nosauktas ar vārdiem, kas raksturo attiecīgo izmantošanas veidu jeb grupu.

Pastāv diskusijas, kā grupēt teritorijas, kurās noteiktas dažādas jauktas izmantošanas (funkcijas). Faktiski šobrīd plānošanā ir izplatīta prakse gandrīz jebkurā teritorijā atļaut dažādas funkcijas, kas redzams, analizējot teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu saturu. Tas nozīmē, ka jebkura teritorija ir uzskatāma par jauktas izmantošanas, lai gan attiecīgā izmantošanas veida nosaukums liecina tikai par vienu izmantošanu. Ņemot vērā, ka reālā situācijā nekad viena izolēta funkcija neeksistē, tad plānošanas uzdevums būtu spēt noteikt attiecīgās teritorijas labāko galveno izmantošanu (funkciju), tai, protams, pakārtojot nekonfliktējošas, citas atļautās funkcijas, kas šobrīd faktiski jebkurā zonā tiek darīts. Bieži rodas iespaids, ka, ja īsti nezina, ko konkrētajā vietā paredzēt, tā tiek apzīmēta kā jauktas izmantošanas zona.

Izvērtējot iepriekšējos teritorijas plānojumus izstrādātos risinājumus un ņemot vērā pēctecības principu plānošanā, novada teritorijas perspektīvā izmantošana ir noteikta Jaunpils novada teritorijas plānojuma

Grafiskajā daļā, kā arī Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos, iedalot pašreizējās un plānotās teritorijas izmantošanas divās galvenajās grupās: 1) teritorijas, kur apbūve nav galvenais to izmantošanas veids un 2) apbūves teritorijas.

Katra konkrētā vieta/teritorija ir atšķirīga, tādēļ lai šāda klasifikācija neradītu ierobežojumus, tad plānošanas radošais process varētu izpausties, lietojot klasifikācijas priekšlikumā piedāvāto variantu, nosakot katrā konkrētā zonā vietas ar īpašiem noteikumiem (pašreizējā plānošanas praksē tās sauc arī par „izņēmumiem”) un apzīmējot tās ar indeksu.

Teritorijas, uz kuras apbūve nav primārā zemes izmantošana, pēc strukturālām un vizuālām pazīmēm iedalāmas ūdeņu teritorijās, mežu teritorijās, zaļumvietās un lauku zemēs.

Runājot par apdzīvotas vietas teritorijas struktūrvienībām, vispārīgā veidā parasti tiek lietots vārds „zaļumi”, ar to saprotot visas platības, kuras dabā ir zaļas un kartēs krāsotas zaļā krāsā. Otrs plaši lietots jēdziens ir „apstādījumi”, kas saturiski ir šaurāks par iepriekšējo, jo parasti tiek definētas kā ar augiem apaudzētām un koptas teritorijas. Plānošanas līdzšinējā praksē, saistībā ar tā laika zemes lietošanas mērķu klasifikāciju, tiek lietots jēdziens „dabas pamatne”, kas tiek attiecināts uz parkiem, skvēriem vai citām zaļumu vienībām, kur nav plānota apbūve. Tomēr šis jēdziens pieļauj lielu nenoteiktību, it sevišķi attiecībā uz jebkuras apdzīvotas vietas zaļumu struktūras mērķtiecīgu veidošanu, jo netiek skaidrots saturiski un funkcionāli. Tādēļ mēs piedāvājam lietot jēdzienu „zaļumvietas”. Tādējādi ir iespējams runāt par katru konkrētu vietu, kur zaļumu saglabāšana/veidošana ir galvenais mērķis, pilnīgi konkrēti, saistībā ar situāciju konkrētas vietas funkcijām, līdz ar to – par apsaimniekošanas intensitātes līmeni un citiem jautājumiem.

Zaļumvietu telpiskā struktūra Jaunpils novadā ir mantojums, kas saņemts no iepriekšējām paaudzēm un ir saistīta ar apbūves teritoriju struktūru, kā arī iepriekšējo gadsimtu gaitā izveidojušos muižu parkiem, vēsturiskajām kapsētām, alejām, ceļiem un ciemu ielu stādījumu tīklu.

Savukārt apbūvētās teritorijas pēc strukturālām un vizuālām pazīmēm iedalāmas atšķirīgās *apbūves vienībās*. Tās veidojušās dažādos laikos, bet tieši apbūves raksturs nosaka to, kā tiek organizēta apkārtējā telpa, kāda nozīme ir zaļumiem, kāds ir to izskats un apsaimniekošana.

Attēlojot funkcionālā zonējuma veidus grafiski, ar atšķirīgu toņu intensitāti tiek parādīts konkrēto teritoriju izmantošanas grupu atsevišķo izmantošanas veidu savstarpējais vertikālais salīdzinājums – ar gaišāku toni attēlotas teritorijas, kas pēc augstuma atzīmēm ir tuvākas zemes līmenim (piemēram, mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas), bet ar tumšāku toni attēlotas teritoriju izmantošanas, kas dabā ir ar augstākiem objektiem (piemēram, vairākstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas). Katrai funkcionālai zonai ir noteikta krāsa, kuras kods norādīts atbilstoši izvēlētajam krāsu modelim RGB (Red, Green, Blue).

**SPĒKĀ ESOŠAJOS JAUNPILS UN VIESATU PAGASTU TERITORIJAS PLĀNOJUMOS UN JAUNAJĀ (KOPĪGAJĀ) NOVADA TERITORIJAS PLĀNOJUMĀ
IEKĻAUTĀ FUNKCIONĀLĀ ZONĒJUMA KLASIFIKĀCIJA**

Viesatu pagasta teritorijas plānojums 2007.-2019.gadam	Jaunpils pagasta teritorijas plānojums 2009.-2021.gadam	Jaunpils novada teritorijas plānojums 2013.-2024.gadam
Teritorijas, kur apbūve nav galvenais tās izmantošanas veids	Teritorijas, kur apbūve nav galvenais tās izmantošanas veids	Teritorijas, kur apbūve nav galvenais tās izmantošanas veids
	ŪDEŅI /Ū/ UN ZAĻUMVIETAS /Z/	
ŪDEŅI /Ū/ MEŽI /ZM/	ŪDEŅI /Ū/ MEŽI /ZM/ Valsts meži /ZMv/ Privātie meži /ZMp/	ŪDEŅU TERITORIJA /Ū/ MEŽU TERITORIJA /M/
ĪPAŠAS NOZĪMES ZAĻUMI UN KULTŪRVĒSTURISKAS TERITORIJAS atsevišķi tiek izdalīts ZAĻUMI UPES IELEJĀ /ZU/	PARKI UN CITI ĪPAŠAS NOZĪMES ZAĻUMI LAUKU APVIDŪ /ZĪ/	ZAĻUMVIETAS /Z/
	CIEMA PUBLISKĀS/ KOPTĀS ZAĻUMVIETAS/ ZAĻUMU TERITORIJAS /ZP/	
	CITAS CIEMA ZAĻUMVIETAS/ ZAĻUMU TERITORIJAS /ZC/	
LAUKU ZEMES AR APBŪVI LAUKU ZEMES BEZ APBŪVES	LAUKU ZEMES /LZ/ MELIORĒTĀS LAUKSAIMNIECĪBAS ZEMES /LZm/ /TIKAI PAŠREIZĒJĀ IZMANTOŠANĀ/ VĒSTURISKĀS LAUKU SĒTAS VIETA CIEMĀ /LS/	LAUKU ZEMES /L/
Apbūves teritorijas	Apbūves teritorijas	Apbūves teritorijas
PILSĒTAS TIPA DZĪVOJAMĀ APBŪVE	PILSĒTAS TIPA DZĪVOJAMĀ APBŪVE /Dz/	
Savrupmāju apbūve /DzS/	Mazstāvu dzīvojamā apbūve /DzM/	MAZSTĀVU DZĪVOJAMĀS APBŪVES TERITORIJA /DzM/
Mazstāvu dzīvojamā apbūve /DzM/ kā vairākstāvu dzīvojamās mājas Viesatu pagastā izdalītas esošās 3-stāvu mājas Viesatu ciemā	Vairākstāvu dzīvojamā apbūve /DzV/ 3 līdz 4 stāvu daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas	DAUDZSTĀVU DZĪVOJAMĀS APBŪVES TERITORIJA /DzD/
PUBLISKĀS APBŪVES TERITORIJA /P/	PUBLISKĀS APBŪVES TERITORIJA /P/	PUBLISKĀS APBŪVES TERITORIJA /P/
Sabiedrisko un komerciestāžu apbūve /PS/	Sabiedrisko un komerciestāžu apbūve /PSK/	

Jaunpils novada teritorijas plānojums 2013.-2024.gadam

	Atpūtas vieta dabas un kultūrvēsturiskajā vidē /PA/	
RAŽOŠANAS APBŪVES TERITORIJAS	RAŽOŠANAS APBŪVES TERITORIJAS /R/	RŪPNIECĪBAS APBŪVES TERITORIJA /R/
Ražošanas objekti un noliktavas /RR/	Ražošanas objekti un noliktavas /RR/	
Derīgo izrakteņu ieguves teritorija /RD/	Derīgo izrakteņu ieguves teritorija /RD/	
TEHNISKĀS APBŪVES TERITORIJA /T/	TEHNISKĀS APBŪVES TERITORIJA /T/	TEHNISKĀS APBŪVES TERITORIJA /T/
Satiksmes infrastruktūra /TS/	Satiksmes infrastruktūra /TS/	
Inženiertehniskās apgādes objekti /TI/	Inženiertehniskās apgādes objekti /TI/	
PAMESTO OBJEKTU TERITORIJAS/ TIKAI PAŠREIZĒJĀ IZMANTOŠANA/	PAMESTĀS UN CITAS VIZUĀLI PIESĀRŅOTĀS VIETAS /H/ /TIKAI PAŠREIZĒJĀ IZMANTOŠANA/	
Pamesto objektu teritorijas		

JAUNPILS NOVADA TERITORIJAS PLĀNOJUMA 2013.–2024.GADAM GRAFISKĀS DAĻAS FUNKCIONĀLĀ ZONĒJUMA KLASIFIKĀCIJA

FUNKCIONĀLĀ ZONA	VIETAS AR ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM ⁹	PASKAIDROJUMS	APZĪMĒJUMS	VIZUĀLS PIEMĒRS DABĀ	PAMATOJUMS
APBŪVES TERITORIJAS					
MAZSTĀVU DZĪVOJAMĀS APBŪVES TERITORIJA /DzM/	DzM-1, DzM-2 ...utt.	Savrupmājas (vienģimeņu un divģimeņu dzīvojamās mājas), dvīņu mājas un vasarnīcas.	 RGB 255 245 145		Funkcionāli un arī telpiski ieskaitāmas savrupmājas (vienģimeņu un divģimeņu dzīvojamās mājas), dvīņu mājas, vasarnīcas, dārza mājas, kā arī 1-2 stāvu daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas.
DAUDZSTĀVU DZĪVOJAMĀS APBŪVES TERITORIJA /DzD/	DzD-1, DzD-2 ...utt.	3 un vairāk stāvu daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas.	 RGB 255 215 125		Funkcionāli un arī telpiski pieder 3 un vairāk stāvu daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas.

¹ Vizuāli indeksēta teritorija ar individuāliem noteikumiem. Piemēram, no apakšgrupas zonas atšķirīga zemes dalīšana, apbūves rādītāji, papildus funkcija vai citi ierobežojumi un papildinājumi

Jaunpils novada teritorijas plānojums 2013.-2024.gadam

<p>PUBLISKĀS APBŪVES TERITORIJA /P/</p>	<p>P-1, P-2 ...utt.</p>	<p>Sabiedriskas nozīmes un komercapbūves teritorijas. Ietver valsts un pašvaldības pārvaldes iestādes, izglītības, veselības aizsardzības, kultūras iestādes, pastu, birojus, tirdzniecības iestādes, kafejnīcas, sporta būves u.tml.</p>	 <p>RGB 255 115 130</p>		<p>Publiskās apbūves teritorijas raksturo teritoriju un ēku pieejamību sabiedrībai, un tām ir atvērtas, publiskas telpas statuss telpiskajā struktūrā (ainavā). Teritoriju un apbūves pieejamības raksturs (iedzīvotāju un citu tās apmeklētāju interese par tām) un to telpiskā loma ainavā (telpiskajā struktūrā) ir publiskās apbūves teritorijas klasifikācijas galvenie kritēriji. Šajā zonējumā tiek ietverta sabiedrisko un komerciestāžu apbūve, kas neatšķiras pēc to lomas telpiskajā struktūrā (neatšķiras ar būvju apjomiem, teritorijas iekārtojumu u.tml.), taču tām ir dažādas funkcijas, kas atšķiras pēc tā, kas ir tajās veikto darbību galvenais mērķis – noteiktu pakalpojumu sniegšana ar vai bez peļņas gūšanas, bet tajā pašā laikā šīs funkcijas iespējams ātri mainīt vietām. Tādejādi šajā grupā netiek izdalītas apakšgrupas, lai dotu iespēju plānošanas radošajām izpausmēm un teritorijas plānojuma elastīgai īstenošanai. Ja pašvaldība vēlas akcentēt sabiedriskas nozīmes objektus, tiek piedāvāts indeksēt konkrētās teritorijas vai arī grafiskajā daļā lietot piktogrammas, norādot, kur atrodas skola, dome un tml.</p> <p>Šī zonējuma apzīmēšanai tiek piedāvāts lietot vārdu kopu <i>publiskā apbūve</i>, kas atbilst šobrīd spēkā esošo būvniecību regulējošo normatīvo aktu terminoloģijai (<i>Latvijas būvnormatīvam LBN 208-08 „Publiskas ēkas un būves” /apstiprināts ar Ministru kabineta 2008.gada 21.jūlija noteikumiem Nr.567/, kurā norādītas publisko ēku un būvju funkcionālās grupas: izglītības un zinātnes ēkas, ārstniecības, veselības aprūpes, sociālās aprūpes un rehabilitācijas iestādes u.tml.</i>), pretstatā <i>darījumu iestādes</i>, kas līdzšinējā plānošanas praksē tika lietota saistībā ar pastāvošo nekustamā īpašuma lietošanas mērķu klasifikāciju un,</p>
---	-------------------------	---	---	---	--

Jaunpils novada teritorijas plānojums 2013.-2024.gadam

					iespējams, arī saistībā ar Civillikuma juridiskajiem formulējumiem.
RŪPNIECĪBAS APBŪVES TERITORIJA /R/	R-1, R-2 ...utt.	Rūpnieciskās un lauksaimnieciskās ražošanas objekti un teritorijas, kā arī noliktavas	 RGB 195 155 215		Ņemot vērā ražošanas objektu attīstības tiešu atkarību no ekonomiskās attīstības valstī, preču pieprasījuma/piedāvājuma attiecības un citiem ekonomiska rakstura faktoriem, funkcionālā zonējuma ietvaros netiek piedāvāts ražošanas teritoriju sīkāks iedalījums, saglabājot pēc iespējas elastīgu pieeju ražošanas teritoriju plānošanai un attīstībai.
TEHNISKĀS APBŪVES TERITORIJA /T/	T-1, T-2 ...utt.	Satiksmes infrastruktūras (autoceļi, pašvaldības ceļi, komersantu un māju ceļi, ciemu ielas, garāžu teritorijas pie daudzdzīvokļu mājām u.tml.), kā arī inženierkomunikāciju un ar tām saistīto būvju teritorijas (siltumapgādes objekti, notekūdeņu attīrīšanas vietas, ūdens ņemšanas vietas u.tml.).	 RGB 225 225 225		Šajā grupā iedalāmas satiksmes infrastruktūras (dzelzceļi, autoceļi, pašvaldības ceļi, komersantu un māju ceļi, ielas, garāžu teritorijas pie daudzdzīvokļu mājām, atklātas autostāvvietas u.tml.), kā arī inženierkomunikāciju (ierīču un aprīkojumu kopums, kas paredzēts būves apgādei ar izejvielām, sakariem, energoresursiem un citiem resursiem) un ar tām saistīto būvju teritorijas (siltumapgādes objekti, notekūdeņu attīrīšanas vietas, ūdens ņemšanas vietas u.tml.).

TERITORIJAS, KUR APBŪVE NAV GALVENAIS TĀS IZMANTOŠANAS VEIDS					
ŪDEŅU TERITORIJA /Ū/	Ū-1, Ū-2 ...utt.	Dabīgas vai mākslīgas ūdenstilpes (ezeri, dīķi u.c.), ūdensteces (upes, strauti u.c.), kuru izmantošana saistīta ar transportu, rekreāciju, zivsaimniecību un virszemes ūdeņu noteci, kā arī būves, kas saistītas ar attiecīgā ūdens baseina izmantošanu (laivu piestātnes, peldētavas u.c.) un uzturēšanu.	 RGB 205 235 255		Par šādas funkcionālā zonējuma klases izdalīšanu līdzšinējā plānošanas praksē, līdzīgi kā par ražošanas teritorijas klases nepieciešamību, praktiski nav domstarpību, līdz ar to tā tāda arī tiek saglabāta, neparedzot tās sīkāku iedalījumu funkcionālo zonu ietvaros.
MEŽU TERITORIJA /M/	M-1, M-2 ...utt.	Mežu, jaunaudžu un izcirtumu teritorijas, zeme zem meža infrastruktūras objektiem, mežā ietilpstoši un tam pieguļošie pārplūstošie klajumi, lauces, purvi, kas pamatā tiek izmantoti no topogrāfijas kartēm.	 RGB 210 230 180		Faktiski meži pārstāv dabisko zaļumvietu grupu, bet tā kā telpiski tie ir būtiski atšķirīgi no zaļumvietām, tiek saglabāta atsevišķas šīs grupas izdalīšana, kā tas dominē arī lielākajā daļā spēkā esošajos teritorijas plānojumos.
ZAĻUMVIETAS /Z/	Z-1, Z-2 ...utt.	Grupā ieskaitāmas gan publiskas, gan privātas zaļumvietas. Tajā tiek ietvertas zaļumvietas ar īpašu kultūrvēsturisku nozīmi, lielu ekoloģisko, estētisko un rekreācijas nozīmi, kas kalpo reprezentācijai kā apdzīvotās vietas seja, kā arī vietas ar specifiskām funkcijām, kurām nepieciešama regulāra kopšana. Tās ietver parkus (arī vēsturiskos muižu parkus), alejas, kapsētas, iekārtotas	 RGB 170 255 45		Tiek piedāvāts lietot jēdzienu <i>zaļumvietas</i> (neizdalot to sīkākās grupās), kas atrodams jau pilsētu (Ainaži, Sigulda u.c.) teritoriju plānojumos un zemes ierīcības dokumentos pagājušā gadsimta 20-tos gados. Lietojot jēdzienu <i>zaļumvietas</i> , ir iespējams runāt par katru konkrētu vietu, kur zaļumu saglabāšana/veidošana ir galvenais mērķis, pilnīgi konkrēti, saistībā ar novietojumu un konkrētas vietas funkcijām, līdz ar to – par apsaimniekošanas intensitātes līmeni un citiem jautājumiem. Tā tiek uzsvērta ainavas (arī telpiskās struktūras) elementu nozīme plānošanas, funkcionālajā un apsaimniekošanas skatījumā. Citiem vārdiem sakot, tas ir lietišķais skatījums uz tiem ainavas elementiem urbanizētā vidē, kas pārstāv

Jaunpils novada teritorijas plānojums 2013.-2024.gadam

		atpūtas vietas u.c. Tāpat grupā ieskaitāmas arī zaļumvietas, kurām vairāk ir ekoloģiska (vides kvalitātes) nevis kultūrvēsturiska vai estētiska nozīme. Tās ir teritorijas, kurās atrodas sakņu dārzi, vizuāli un funkcionāli nepieciešamie aizsargstādījumi – sanitārās aizsargjoslas, vēja aizsargstādījumi, trokšņa aizsargstādījumi, maskējošie stādījumi u.tml.			cilvēka veidojumus un saistās ar augu valsti. Tāpat – to krāsa dabā, kā arī kartēs (kā tas pieņemts) ir zaļā. Tas ir vienkāršāks un vienlaikus saturiskāks skatījums, salīdzinot ar iepriekš lietoto jēdzienu <i>dabas pamatne</i> .
LAUKU ZEMES /L/	L-1, L-2 ...utt.	letver gan vietējas nozīmes augstvērtīgās, gan meliorētas, gan nemeliorētas lauksaimniecības zemes, kurā atrodas arī atsevišķas koku grupas, ūdeņi u.tml. Šeit apbūvei ir pakārtota nozīme un tā veidota pēc lauku sētas principiem - dabas elementi (alejas, koku rindas, augļu dārzi u.c.) ir mīļdarbībā ar lauku ainavai un vietas tautas celtniecības vēsturiskām iezīmēm raksturīgām ēkām.	 RGB 255 255 225		Tiek piedāvāts lietot nosaukumu „Lauku zemes”, ar kuru nereti tiek apzīmētas teritorijas ar tādu šauri specializētu vārdu kā „lauksaimniecības teritorijas”. 07.04.2004. likumā „Lauksaimniecības un lauku attīstības likums” tiek definēts, ka „lauksaimniecība ir tautsaimniecības nozare, kura nodrošina lauksaimniecības produktu ražošanu un ar to saistīto pakalpojumu sniegšanu”. Tā kā plānojot novadu pašvaldības lauku teritoriju, līdz ar teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem, tradicionāli tiek piedāvāts lauku teritorijās attīstīt ne tikai lauksaimniecību, bet arī izmantot lauku teritoriju kā vietu dzīvošanai, publiska rakstura apbūves un ražošanas apbūves attīstībai, kā arī dažāda cita rakstura apbūves un izmantošanas veida izmantošanai, tiek piedāvāts lietot plašāku funkcionālā zonējuma veidu nekā tradicionāli tas tiek praksē lietots.

4.3. Ainavu plāns un vadlīnijas turpmākajai ainavu aizsardzībai un plānošanai

Ainaviskās vērtības un riski

Jaunpils novada teritorijas plānojumā identificētas vietas Jaunpils pagastā un Jaunpils ciemā – *skatu punkti un pievilcīgi ceļu posmi*, kas paver skatu uz pievilcīgām ainavām, kas izceļas ar ainavu vizuālās struktūras īpatnējo raksturu un parasti tiek vērtētas kā *skaistās ainavas*. *Vizuāli pievilcīgie ceļu posmi – ainaviskie ceļi* šķērso ainaviski pievilcīgos apvidus un kur braucēji var iegūt vizuālo informāciju ne tikai par ainavu raksturu, bet arī par cilvēku dzīvi, par kultūrvēsturi konkrētajos apstākļos. Ja ainaviskos ceļus pārvērš par tūrisma ceļiem, t.i., virzīt pa tiem tūrisma un ceļojumu maršrutus, tad nepieciešams izstrādāt ceļa joslu ainavu plānus, kā arī konkrēto maršrutu aprakstus. Kartē attēloti arī ezeru ainavu zonas un upju ainavu koridori, aizsargājami mežu nogabali un tālākas izpētes teritorijas, lauku sētu mājvietas un saimnieciskās (ražošanas) teritorijas.

Pašreiz vērojamās ainavās redzami no padomju varas gadiem pārmantotie ainavu struktūras elementi – pamestās un pussabrukušās, vai arī pašreiz izmantotās vecās lopu fermas un ražošanas ēkas, kas disonē ar kopējo ainavu fonu. Jaunpils pagasta teritorijā riski saistās ar virszemes ūdensobjektu krastmalu pieejamības samazināšanos, virszemes ūdens piesārņošanu. Nepieciešams izstrādāt ūdensobjektu aizsargjoslu apsaimniekošanas plānus.

Ainavu plānu struktūra

2002.gadā Jaunpils pagasta teritorijas plānojuma sastāvā izstrādātajos Jaunpils pagasta un Jaunpils ciema ainavu plānos, tiek nodalītas *īpašās ainavu telpas: ezeru ainavu areāli un upju ainavu koridori, vizuāli pievilcīgie ceļu posmi – ainaviskie ceļi ar skatu vietām*, kuru vietu analīze veikta tekstuāli un grafiski, parādot konkrēto skatu uz ortofoto un kadastra kartes, tā fotofiksācija un apraksts ar ieteikumu, kā arī *turpmākās izpētes teritorijas (Struteles muižas areāls, Veclauki, Elles kalns, Jaunpils centrs un Apsauju ezera apkārtnē)*. Katrai vietai norādīti faktori, kas paaugstina vietas vizuālo vērtību un noteikti ainavu degradējošie elementi, kā arī sniegti ieteikumi par vietas funkcionālo izmantošanu – skatu vietas ar labiekārtotu apstāšanās vai atpūtas vietu ierīkošanu, tūristu piesaistīšanu.

Noteicošais kritērijs *ainavisko ceļu* ainavu telpu izdalīšanā un norobežošanā kartē ir *skats no ceļa*. Turklāt jāņem vērā braukšanas ātrums, jo tas nosaka apkārtējās ainavu telpas un tās elementu uztveri atkarībā no tā, vai ainavu telpas ir noslēgtas (piemēram, ceļš iet caur mežu) vai atklātas (tuvie un tālie skati). Īpaši aprīkojami veloceliņi (drošība, informācija u.c.), ja tie iet pa ainaviskajiem ceļiem.

Sekojo Eiropas ainavu konvencijas principiem, jāņem vērā ainavu funkcionālo dalījumu un vienkāršu, viegli saprotamu vērtējumu, – ne tikai *īpašās ainavu telpas*, bet arī *ikdienas ainavas*, kas pārstāv laukainavas un mežainavas, kas Latvijas apstākļos ir plaši izplatītas un neizceļas ar īpašām telpiskās un vizuālās struktūras īpatnībām, vai kultūrvēstures zīmēm. Ikdienas ainavas ir cilvēku dzīves un darbības telpa, un tajās jāievēro visi *labās prakses* un dabas aizsardzības nosacījumi. Tās Jaunpils pagasta teritorijā veido vispārējo ainavisko fonu.

Savukārt *īpašās ainavas* – ir ainavas, kas nozīmīgas tieši Jaunpils pagastam, ir savdabīgs tā attīstības resurss. Šajās vietās jāreķinās ar konkrētās senās kultūrainavas vērtībām, tās telpiskās struktūras īpatnībām, pašreizējo apdzīvojumu, ceļu tīklu, nozīmīgiem ainavas elementiem. Tādēļ vispirms nepieciešams izstrādāt katrai ainavu telpai, kas ainavu plānos norādītas kā *turpmākās izpētes teritorijas (Struteles muižas areāls, Veclauki, Elles kalns, Jaunpils centrs un Apsauju ezera apkārtnē)* un *vizuāli pievilcīgie ceļu posmi – ainaviskie ceļi ar skatu vietām lokālo ainavu plānu (konceptuālu lokālo ainavu plānu)*, kas būtu pamats, lai visu darbību ainavā (zemes izmantošana, jaunā apbūve, jaunu nodarbjū attīstību – piemēram, tūrisms, alternatīvie zemes izmantošanas veidi u.c.) plānotu saskaņā ar katras vietas īpatnībām un saudzējamām vērtībām (pie tām pieder arī ainavu telpiskā struktūra). Tas būtu pamats, lai motivētu kādus zemes izmantošanas nosacījumus, kā arī norādītu vizuāli jutīgās vietas. Tas būtu arī satvara dokuments detālplānojumu izstrādāšanas gadījumiem konkrētajās ainavu telpās.

Īpašajās ainavu telpās – bijušo muižu areālos vispirms jāreķinās ar konkrētās ainavu telpas kultūrvēsturiskajām vērtībām, savukārt vizuāli nozīmīgajās ainavu telpās – ainavisko ceļu posmos ar vizuāli

telpiskās struktūras īpatnībām, ainavas vizuālo resursu saglabāšanu, uzturēšanu un veidošanu saskatāmās telpas apjomā, kuru vērtību un nozīmi lielā mērā nosaka ne tikai konkrētas ainavas raksturs vai īpašas vērtības, bet lielā mērā atrašanās attiecībā pret vietām.

Lauku apdzīvojuma centri – Jaunpils, Leveste, Jurģi, Saule (bijusī Jaunā muiža), Veclauki, Jaunsēži, Brandavas, Strutele (bijusī Skujmuiža) un Struteles muiža – katrs savā veidā atspoguļo vēstures notikumus, apbūves plānošanas nosacījumus dažādos laikos, un tas redzams šo vietu ainavas vizuālajā veidolā. Jaunpils ir kultūrvēsturiski nozīmīga vieta, veidojusies kā pagasta un šobrīd arī novada centrs bijušās Jaunpils pils (muižas) vietā. Pārējie apdzīvojuma centri veidojušies kādreizējo muižu centru vietās, no kuriem lielākie ir Leveste, Jurģi un Saule (bijusī Jaunā muiža), kuru attīstība saistīta ar kolhozu veidošanu un darbību. Lielākoties pašreiz šo vietu vidē ir destruktīvas pazīmes, kā arī Levestē, Jurģos un Saulē (bijusī Jaunā muiža) to telpiskajā struktūrā nav praktiski saglabājušies vēsturisko muižu telpiskie elementi. Nosakot turpmākos ciemus un to robežas to attīstības plānos apbūves attīstība jālīdzsvaro ar vides sakopšanu/renovēšanu, ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu/veidošanu.

Ainavu aizsardzības un plānošanas mērķi

Kopējie ainavu aizsardzības mērķi, kas ir arī Jaunpils novada teritorijas plānojuma mērķi attiecībā uz Jaunpils pagastu, ir šādi:

- 1) Saglabāt un veidot ainavas kā pagasta teritorijas identitātes atspoguļotāju, balstoties uz kultūras un dabas mantojuma vērtībām.
- 2) Uzturēt un aizsargāt ainavas kā resursu jaunai attīstībai, kas balstās uz ilgtspējīgas attīstības principiem.
- 3) Saglabāt un uzturēt ainaviskās vērtības un daudzveidību, nodrošinot bioloģiskās daudzveidības, dabas un kultūras mantojuma saglabāšanu.
- 4) Nodrošināt ainavu ekoloģisko kvalitāti, tās ilgtspējību, kā arī bojāto vietu atveseļošanu.

Minēto mērķu sasniegšana iespējama tikai ilgtermiņā, tādēļ savlaicīgi jāveido sistēma, kas ļautu tos pakāpeniski īstenot.

Vadlīnijas ainavu aizsardzībai un plānošanai

Parasti uzskata, ka ainavu aizsardzības mērķu sasniegšanu, pēc analogijas ar īpašo dabas aizsardzību, var nodrošināt vienoti *noteikumi* un *regulējumi*, kas attiecas uz ainavu telpās esošo zemju izmantošanu vai citām darbībām tajās. Tomēr jāņem vērā, ka ainavas ir dažādas, tajā skaitā – arī pēc nozīmes (ikdienas un īpašās ainavas).

Par vispārējiem dabas un ainavu aizsardzības nosacījumiem runāts jau iepriekš. Šeit atzīmēsim tikai, ka tiem ir *normatīvs raksturs* un tie lielākoties regulē darbības, kas var izsaukt tādas vai citādas sekas, kuru izpausmes vērojamas dabā, vai arī vērotājam paliek apslēptas. Normatīvs raksturs ir arī tiem teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem, kas tiek aprakstīti Jaunpils novada *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos*. Līdz šim dažādos noteikumos mazāka uzmanība veltīta ainavu telpiskās struktūras veidošanas vai saglabāšanas jautājumiem. Tas tādēļ, ka to nevar unificēti normēt, jo katrai atsevišķai ainavai telpiskā struktūra veidojusies atšķirīgi, tās funkcionēšana ir atšķirīga. Kā sekas – arī ainavu telpiskās struktūras uzturēšana, regulēšana vai pārveidošana būs katrā gadījumā atšķirīgi realizējama.

Tas rāda, ka vienoti noteikumi var izrādīties pārāk vispārēji konkrētajām situācijām konkrētajās ainavās, vai arī nepietiekami tajos gadījumos, kad ainavu telpās atrodas īpašas dabas un kultūras vērtības. Sevišķi tas attiecas uz Jaunpils pagasta teritorijā nodalītajām *īpašajām ainavām*: *ezeru ainavu areāliem, upju ainavu koridoriem, turpmākās izpētes teritorijām* (Struteles muižas areāls, Veclauki, Elles kalns, Jaunpils centrs un Apsauju ezera apkārtnē) un *vizuāli pievilcīgajiem ceļu posmiem (ainaviskie ceļi) ar skatu vietām, kā arī bijušajiem muižu centriem*. Tādēļ nepieciešams papildus instruments, kas ļautu vispārējās normas saskaņot ar konkrēto ainavu raksturu, to aizsardzības mērķiem. Par tādu uzskatāmi *lokālie ainavu plāni*, kas izstrādājami īpašās nozīmes ainavām, vai gadījumos, kad pēc tādiem rodas nepieciešamība citās novada teritorijas vietās.

Noteikumu izstrādes kontekstā īpaši jāuzsver, ka vārdkopa *ainavu aizsardzība* nenozīmē orientēšanos uz aptverošu aizliegumu sistēmu, bet gan uz tādiem nosacījumiem, kas konkrētā vietā, konkrētā ainavas telpā veicinātu ilgtspējīgo attīstību, un līdz ar to – kultūrvēsturiskās ainavas aizsardzību un uzturēšanu.

Robežas

Ainavisko vienību robežas dabā nav krasas, it sevišķi tas sakāms par dabas ainavām – ezeru ainavu areāliem un upju ainavu koridoriem. Izstrādātajos Jaunpils pagasta un Jaunpils ciema ainavu plānos *īpašās ainavu telpas* ir ainavu telpas konceptuālā robeža, un robežu aprises ir nosacītas, nesaistītas ar zemes īpašumu robežām. Gadījumos, kad ainavu telpām paredzēts izstrādāt atsevišķus lokālos ainavu plānus (konceptuālos, detālos u.c.), rodas nepieciešamība precizēt ainavu telpu robežas.

Lokālie ainavu plāni

Jaunpils pagasta kopējais ainavu plāns un Jaunpils ciema ainavu plāns kartogrāfiskā veidā atspoguļo pagasta teritorijas ainavisko struktūru kopumā, no kopējā ainavu klājuma nodala īpašas nozīmes ainavu telpas, kā arī nosaka šādus ainavu turpmākās plānošanas un uzturēšanas vispārējos nosacījumus:

- neaizsegt skatu vietas un vizuālās dominantes;
- nepieļaut pļavu aizaugšanu ar krūmājiem;
- pēc kailciršu veikšanas īstenot vietu rekultivācijas projektus;
- lauku viensētu apbūvē lietot Latvijai raksturīgus materiālus – koku, metālu, stiklu utt.;
- saglabāt ganības ne tikai kā lauksaimniecības ražošanai nepieciešamas, bet arī kā vizuāli pievilcīgas un vērtīgas platības;
- labiekārtot tūrisma un rekreācijas zonas, tādā veidā ierobežojot apkārtējās vides nesakoptību;
- attīrīt pagasta dīķus un ierobežot to aizaugšanu;
- sakopt muižu parkus un alejas.

Savukārt lokālos ainavu plānus izstrādā Jaunpils pagastā nodalītajiem īpašo ainavu areāliem/teritorijām - turpmākās izpētes teritorijām un vizuāli pievilcīgiem ceļu posmiem (ainaviskiem ceļiem), lai pēc iespējas pilnīgāk pamatotu konkrēto ainavu telpu turpmāko attīstību un ainavisko vērtību (dabas, kultūrvēstures) saglabāšanu tajās, plānošanas procesa maksimāli iesaistot ainavā dzīvojošos cilvēkus, kā arī zemju īpašniekus, kas dzīvo citur.

Katrai ainavu telpai ir sava nozīme un vērtība, savs ainavas aizsardzības un attīstības mērķis, tādēļ jābūt pilnīgi individualizētai pieejai, un plānojot jebkuru darbību (1) jāvadās no *vietas īpatnībām*, (2) jābalstās uz zināšanām par vispārējām sakarībām, par dabas procesu izpausmēm, cilvēka darbības ietekmi un tās pazīmēm utt., (3) jāievēro pastāvošie tiesību akti un normatīvie dokumenti.

Konceptuālais lokālais ainavu plāns ir satvara dokuments detālplānojumu izstrādāšanas gadījumiem konkrētajās ainavu telpās. Konceptuālā lokālā ainavu plāna galvenais uzdevums ir dot kopskatu par konkrētās ainavu telpas veidošanos un attīstību līdz mūsdienām, noteikt galvenās dabas un kultūras mantojuma vērtības, to izvietojuma raksturu, kā arī tos nosacījumus, kas nepieciešami, lai konkrētajā ainavā turpmākā attīstība noritētu līdzsvaroti, saskaņoti ar galveno vērtību aizsardzības, uzturēšanas un pilnveidošanas mērķiem.

Konceptuālie lokālie ainavu plāni pēc savas nozīmes ir vadlīnijas/telpiskais satvars dažādu lēmumu pieņemšanai konkrētajās situācijās, saskaņojot (1) iecerētās/plānotās saimnieciskās darbības, zemes izmantošanu utt. ar konkrētās ainavas dabas un kultūras mantojuma vērtību aizsardzības nepieciešamību, un (2) vispārējos, tiesiski normētos dabas un ainavu aizsardzības noteikumus ar individuāliem noteikumiem, kas izriet no konkrētās ainavas telpiskās struktūras īpatnībām un aizsardzības mērķiem. Tādējādi tiek radīti priekšnoteikumi ainavas ilgtspējīgai attīstībai.

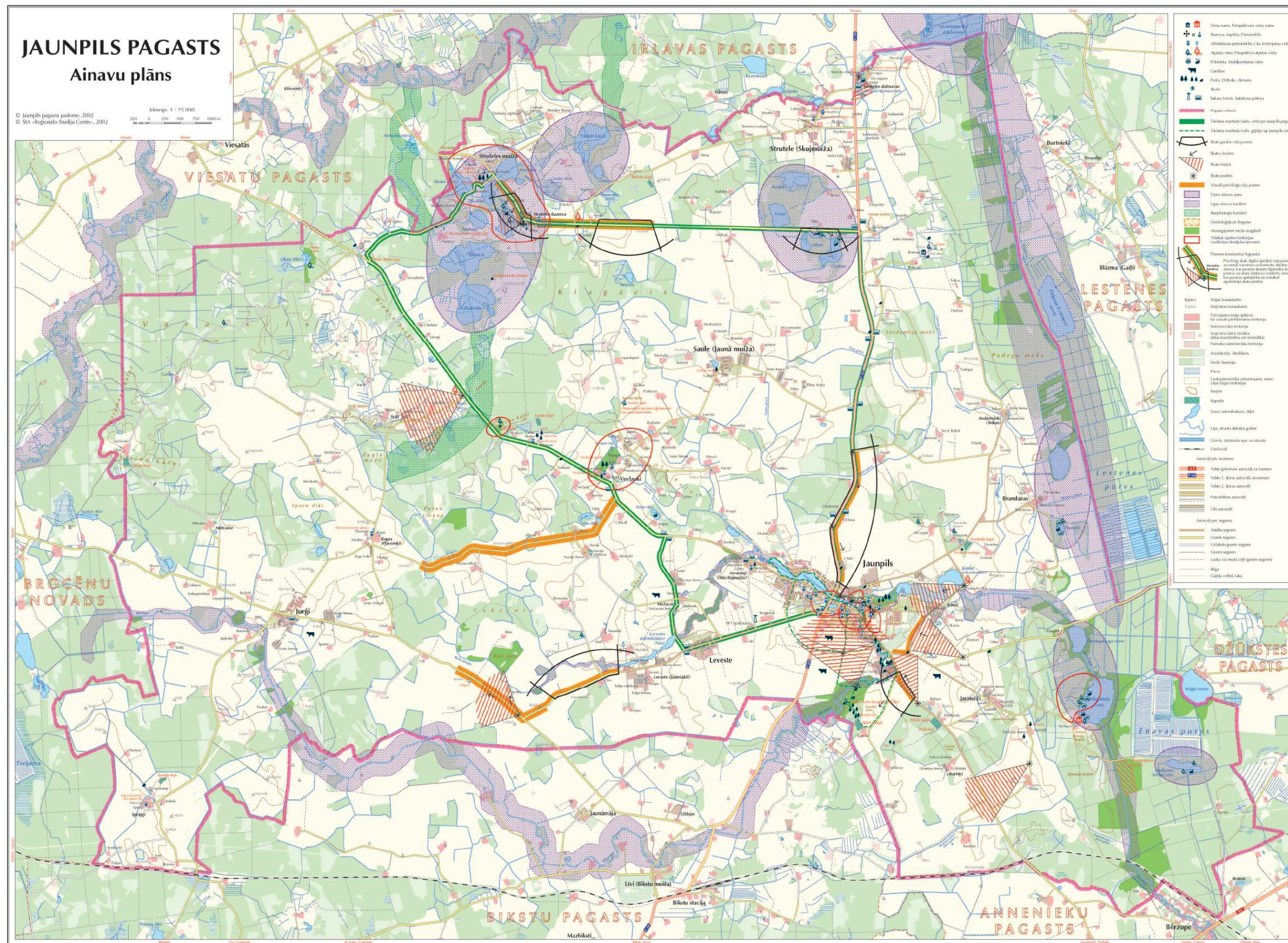
Detāliskos lokālos ainavu plānus/projektus var izstrādāt konkrētām vietām īpašo ainavu areālu robežās, perspektīvajiem demonstrāciju objektiem, tūrisma vietām u.c., ar nosacījumu – ka tie atbilst konceptuālā lokālā ainavu plāna satvaram un palīdz realizēt konkrētās ainavas pārvaldības mērķus. No otras puses - detāliskais lokālais ainavu plāns/projekts ir konkrētās vietas attīstības veicinātājs. Tos var izstrādāt pēc zemes īpašnieku vai lietotāju iniciatīvas, un tie var būt detālplānojumu sadaļa. Detāliskos lokālos ainavu plānus/projektus var izstrādāt arī vietām ārpus īpašo ainavu areālu robežām.

Izstrādājot lokālos ainavu plānus, procesā jāiesaista visi konkrētās ainavu telpas zemju īpašnieki, jo viņi ir šīs ainavas daļa, bet daudzos gadījumos – iepriekšējās paaudzes ar savu darbību veidojušas šodien redzamo ainavu, tās vērtības, kas saglabājušās līdz mūsu dienām.

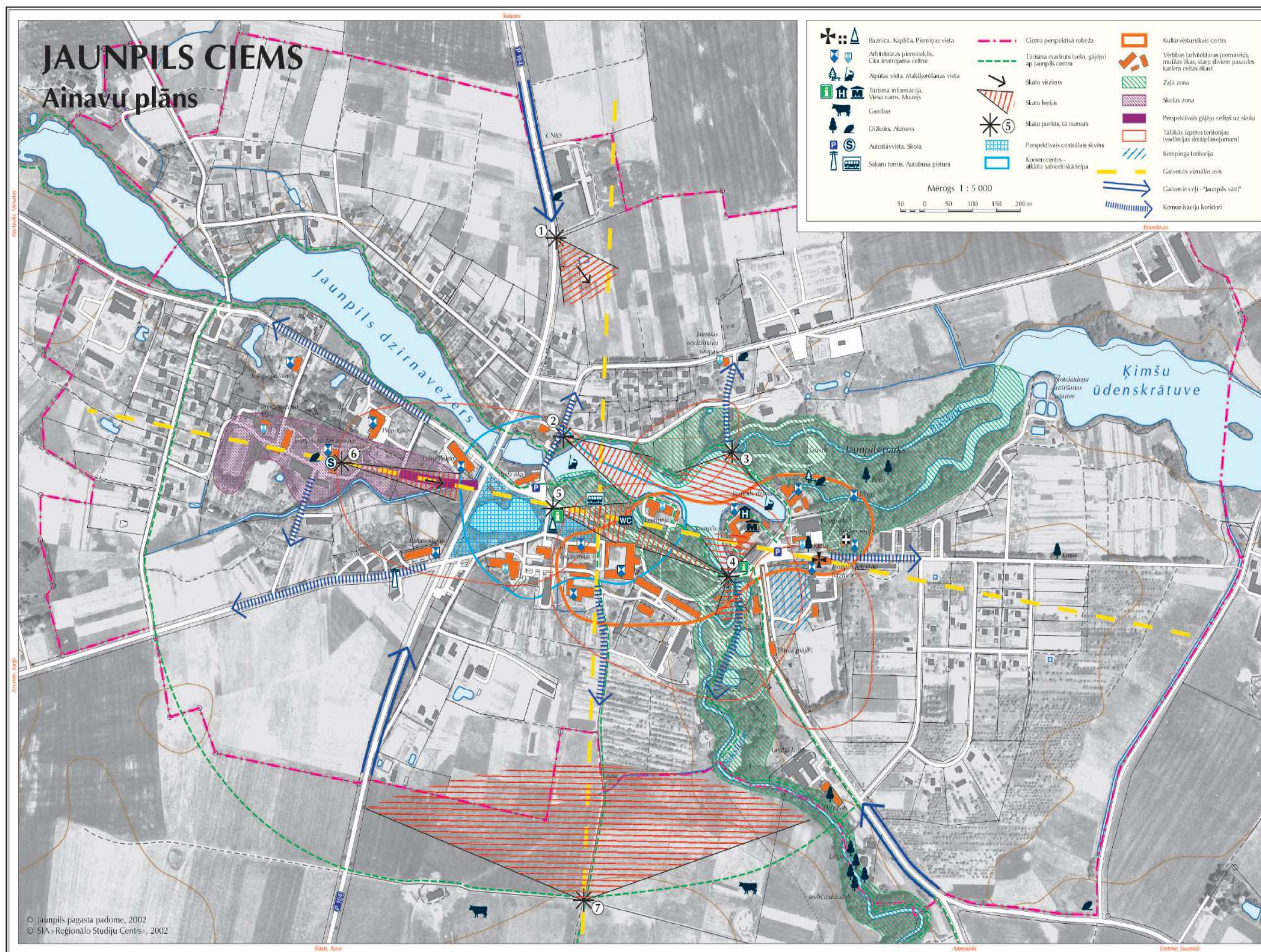
Tas dod iespēju par konkrēto ainavu runāt kā par zināmu, pazīstamu vietu, ne tikai kā par saudzējamu pagātnes mantojumu (tas rada asociācijas ar aizliegumu sistēmu), kā šodienas dzīves un darbības vietu. Tādējādi katrs cilvēks, zemes īpašnieks vai apsaimniekotājs var reāli piedalīties konkrētās ainavas telpas aizsardzībā, kopšanā un veidošanā.

Īpašajās ainavu telpās jārēķinās ar konkrētās senās kultūrainavas vērtībām – dabas un cilvēka darbība veidotajiem ainavas elementiem, zemes izmantošanas vēstures zīmēm dabā, ainavas telpiskās struktūras īpatnībām, pašreizējo apdzīvojumu, ceļu tīklu, nozīmīgiem ainavas elementiem. Īpaša uzmanība pievēršama vēsturiskajām lauku sētām kā senā apdzīvojuma vienībām, arī apdzīvojuma struktūras saiknei ar zemes īpašumu struktūru un izmantošanas veidiem. Šajās ainavu telpās jaunās apbūves ierobežojumi saistās ar nepieciešamību saglabāt kultūrainavu vērtības, telpiskās struktūras raksturu, kā arī izmantot kultūrainavas telpiskajā struktūrā un tās elementos iekodētās likumsakarības turpmākās attīstības plānošanā.

Vizuāli pievilcīgajos ceļu posmos vispirms jārēķinās ar konkrētās ainavu telpas vizuāli telpiskās struktūras īpatnībām, pārskatāmību (no ceļiem, no apdzīvotajām mājām), pašreizējo izmantošanu un tām attīstības tendencēm, kas rodas laika gaitā un ko pauž zemes īpašnieki. Ainavu telpās nedrīkst pieļaut vizuālās struktūras skatījumā nemotivētu jauno apbūvi, tādu jaunās apbūves vienību veidošanos, kas nojauc ainavas vizuālo struktūru, mazina saskatāmās ainavas skaistumu, radot tajā disonanses.

31.attēls. Jaunpils pagasta Ainavu plāns (2002)
 Avots: Jaunpils pagasta teritorijas plānojums 2002.-2014.gadam, Jaunpils pagasta padome, SIA „Reģionālo Studiju Centrs”, 2008

32.attēls. Jaunpils ciema Ainau plāns (2002)

Avots: Jaunpils pagasta teritorijas plānojums 2002.-2014.gadam, Jaunpils pagasta padome, SIA „Reģionālo Studiju Centrs”, 2008

4.4. Aizsargjoslas un tauvas joslas

Teritorijas plānojuma sadaļa „Aizsargjoslas un tauvas joslas”, *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi* un *Grafiskā daļa* (kartes) izstrādāta atbilstoši 06.10.2009. MK noteikumu Nr.1148 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”, Aizsargjoslu likuma un ar Ministru kabineta noteikumiem apstiprināto aizsargjoslu noteikšanas metodiku prasībām.

Saskaņā ar Aizsargjoslu likumu (1997) aizsargjoslas ir noteiktas platības, kuru uzdevums ir aizsargāt dažāda veida (gan dabiskus, gan mākslīgus) objektus no nevēlamas ārējās iedarbības, nodrošināt to ekspluatāciju un drošību vai pasargāt vidi un cilvēku no kāda objekta kaitīgās ietekmes.

Jaunpils novada teritorijas plānojumā ir noteiktas 4 veidu aizsargjoslas, pamatojoties uz Aizsargjoslu likuma (1997) un 06.10.2009. MK noteikumu Nr.1148 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” (spēkā līdz 19.10.2012.) prasībām:

- 1) Vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas. Saskaņā ar Aizsargjoslu likumu šo aizsargjoslu galvenais uzdevums ir samazināt vai novērst antropogēnās negatīvās iedarbības ietekmi uz objektiem, kuriem noteiktas aizsargjoslas. Piemēram, Jaunpils novada gadījumā par tādām var uzskatīt gan var uzskatīt upju, dīķu, ezeru, purvu aizsargjoslas, kā arī valsts aizsardzībā esošo Jaunpils novada kultūras pieminekļu aizsargjoslas un aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām.
- 2) Ekspluatācijas aizsargjoslas. Saskaņā ar Aizsargjoslu likumu šo aizsargjoslu galvenais uzdevums ir nodrošināt dažāda veida komunikāciju un objektu efektīvu un drošu ekspluatāciju un attīstības iespējas. Pie šādām aizsargjoslām pieskaitāmas ne tikai aizsargjoslas gar elektriskajiem tīkliem, siltumtīkliem, kanalizācijas tīkliem u.tml., bet arī ielu sarkano līniju koridori.
- 3) Sanitārās aizsargjoslas. Saskaņā ar Aizsargjoslu likumu šo aizsargjoslu galvenais uzdevums ir paaugstinātu sanitāro prasību nodrošināšana. Jaunpils novadā šāda veida aizsargjoslas ir noteiktas ap kapsētām, ap novadā esošajām bioloģiskajām notekūdeņu attīrīšanas iekārtām Jaunpilī, Levestē, Jurģos, Saulē un Viesatos.
- 4) Drošības aizsargjoslas. Saskaņā ar Aizsargjoslu likumu šo aizsargjoslu galvenais uzdevums ir nodrošināt vides un cilvēku drošību likumā noteikto objektu ekspluatācijas laikā un iespējamo avāriju gadījumā, kā arī pašu objektu un to tuvumā esošo objektu drošību. Jaunpils novadā tādējādi drošības aizsargjoslas ir aktuālas ap gāzes uzpildes staciju, maģistrālo gāzesvadu un dzelzceļu.

Šo aizsargjoslu parametri aprakstīti Jaunpils novada teritorijas plānojuma *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos*. Gadījumos, ja attiecīgā aizsargjosla precīzi atbilst Aizsargjoslu likuma un ar to saistītās metodikas kā Ministru kabineta noteikumu prasībām, tad *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos* ir ierakstīta attiecīga norāde, nepārrakstot likuma prasības. Konkrētāki parametri norādīti tikai tajos gadījumos, ja aizsargjosla skar konkrētu Jaunpils novada objektu vai teritoriju, vai arī tādos gadījumos, ja atbilstoši Jaunpils novada specifiskajai situācijai, aizsargjoslas ir noteiktas precīzāk (t.sk. ar stingrākām prasībām) nekā tiek definētas vispārējos gadījumos Aizsargjoslu likumā.

Atbilstoši mēroga noteiktībai Jaunpils novada teritorijas plānojuma *Grafiskās daļas* kartēs, kurās tiek attēlota novada teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana, attēlotas tikai tās aizsargjoslas, kuru platums dabā ir vienāds ar 10 metriem vai pārsniedz 10 metrus, bet virszemes ūdensobjektiem tikai tās aizsargjoslas, kuras kaut vienā vietā pārsniedz 10 metru platumu. Tas darīts ar nolūku, lai atvieglotu kartes lasāmību, tādējādi grafiski neattēlojot 10 metru platās aizsargjoslas ap citiem mazākiem virszemes ūdensobjektiem. Pēc būtības Jaunpils novada teritorijas plānojums tomēr saglabā šīs aizsargjoslas arī ap mazajiem virszemes ūdensobjektiem atbilstoši Aizsargjoslu likuma prasībām. Bet aizsargjosla nav nosakāma mākslīgam ūdensobjektam, ja tas atrodas fiziskās personas īpašuma robežās vai kalpo ūdens novadīšanai no piegulošās teritorijas.

Izstrādājot detālplānojumus, aizsargjoslas ir jāprecizē, tai skaitā grafiski attēlojot arī tās aizsargjoslas, kuru platums ir mazāks par 10 m, ja to pieļauj kartes mēroga noteiktība.

Tauvas joslas Jaunpils novadā tiek noteiktas saskaņā ar Zvejniecības likumu (1995, ar grozījumiem), kas

gar privāto ūdeņu krastiem ir 4 m, bet gar pārējo ūdeņu krastiem – 10 m platumā, izņemot gadījumus, ja privātie ūdeņi visā to platībā un tiem piegulošās sauszemes daļa pieder vienam un tam pašam īpašniekam un zvejas tiesības šajos ūdeņos nepieder valstij. Tauvas joslas platums tiek skaitīts: gar upju lēzeņiem krastiem – no normālās ūdenslīnijas, bet gar upju kraujiem krastiem – no krasta nogāžu augšmalas, turklāt tauvas joslas platumā ietilpst arī zeme no ūdenslīmeņa līdz krasta nogāzei un pati nogāze. Ūdensobjektu piekrastes zemes īpašniekiem ir tiesības lietot tauvas joslu, ciktāl šīs tiesības neierobežo šis likums un citi normatīvie akti. Tauvas joslas bezmaksas lietošana bez iepriekšējas saskaņošanas ar zemes īpašnieku paredzēta kājāmgājējiem, zivju resursu un ūdeņu uzraudzībai un izpētei, robežapsardzībai, vides aizsardzības, ugunsdrošības un glābšanas pasākumu veikšanai. Mēroga noteiktības dēļ tauvas joslas nav grafiski attēlotas Jaunpils novada teritorijas plānojuma *Grafiskajā daļā*, bet tās obligāti nosakāmas detālplānojumu izstrādes gadījumos.

4.5. Norādes turpmākajai novada attīstības plānošanai

Jaunpils novada teritorijas plānojums piedāvā iespējas vēlamajai telpiskajai attīstībai nākotnē. Tādējādi, tas nodrošina bāzi tādu lēmumu sagatavošanai kam ir telpiska nozīme, to novērtēšanai un īstenošanai.

Lēmumi ir jāpieņem paturot prātā to, kur notiks jauna attīstība un kā tā tiks īstenota. Ņemot vērā potenciālo konfliktējošo interešu apjomu, nav iespējams bez saprātīgas kompromisa pieejas apmierināt visu iedzīvotāju vajadzības, kā arī sasniegt kaut vai nelielu daļu no vēlamās telpiskās struktūras. Tā būtu kļūda koncentrēties tikai uz noteikta skaita projektiem, nemeklējot saiknes ar citām darbības jomām un neesot pārliecinātiem par ekonomiskās, sociālās attīstības un vides ilgtspēju.

Teritorijas plānojums ir dokuments, kas piedāvā noteiktu telpisku vīziju konkrētam laika posmam, piedāvājot koncepcijas vēlamai novada telpiskajai struktūrai, vadlīnijas īstenošanas rīcībām un prasības ikdienas darbībām, kā arī garantē telpiskās attīstības kontrolēšanu. Plānošanas procesā ir jāieestrādā plāna monitorings un izvērtēšana, kas ir ciešā saskaņā ar pašu plānošanas procesu.

Plānošanas pabeigtība vienmēr būs relatīva, – tas ir nepārtraukts darba process. Nepārtrauktības un pēctecības principi garantē, ka plānošanas dokumentiem jāreaģē uz mainīgo situāciju, bet tajā pašā laikā, mainoties spēkā esošajam plānojuma pamatojumam, plānojuma dokuments tiek grozīts, saglabājot tās daļas, kuru pamatojums nav mainījies.

4.6. Teritorijas plānojuma grozīšana un īstenošana

Jaunpils novada teritorijas plānojums ir tiesisks pamats novada teritorijas izmantošanai turpmākajiem 12 gadiem un nosaka teritorijas atļauto (plānoto) izmantošanu un izmantošanas nosacījumus. Teritorijas plānojums pašvaldībai ir tiesisks pamats pieņemot turpmākos lēmumus par teritorijas izmantošanu un arī pamatojums projektu realizācijai, investīciju piesaistīšanai. Teritorijas plānojums iedzīvotājiem, zemes īpašniekiem un uzņēmējiem ir garantija un iespējas savu projektu realizācijai. Teritorijas plānojums visiem interesentiem kalpo kā informācija par Jaunpils novada teritoriju un tās turpmāko attīstību.

Teritorijas plānojums likumdošanā noteiktajā kārtībā ir jāpārskata, ja:

- ir stājies spēkā augstākstāvošs plānošanas dokuments, kas tieši ietekmē Jaunpils novada telpisko attīstību,
- beidzies šī teritorijas plānojuma darbības laiks (2025.gada 1.janvāris),
- tiek ievēlēta jauna pašvaldības dome.

Jaunpils novada teritorijas plānojuma izmaiņas veicamas saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. Tie saistošo noteikumu punkti, kuros ir atsauces uz iespēju noteikt, detalizēt vai precizēt, veicot papildus darbības, piemēram, izstrādājot detālplānojumu, uzskatāmi par nosacījumiem un nav klasificējami kā teritorijas plānojuma un arī *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu* grozījumi.

Plānojuma īstenošanas galvenie instrumenti ir teritorijas izmantošanas zonējums, tās izmantošanas un apbūves noteikumi. Katrai vietai – gan zaļumu, gan apbūves teritorijām – atbilstoši teritorijas plānojuma zonējumam ir noteiktas telpiskās iespējas. Novada attīstība telpiskajā aspektā notiek, realizējot šīs

iespējas, kas reizē veido novada struktūras pamatu un palīdz saglabāt gan dabas, gan kultūrvēsturiskās vērtības. *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos* tiek konkretizētas gan atsevišķu vietu, gan teritoriju tipu izmantošanas iespējas atbilstoši teritorijas plānojuma redzējumam.

Teritorijas plānojuma grozījumu procedūru uzsāk pēc atbilstoša Jaunpils novada domes lēmuma pieņemšanas. Priekšlikumus teritorijas plānojuma grozījumiem var ierosināt jebkura fiziska vai juridiska persona, bet pašvaldībai nav pienākums lemt par teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes uzsākšanu pēc katra saņemtā priekšlikuma. Šādu grozījumu uzsākšanas nepieciešamība jāvērtē kontekstā ar Jaunpils novada teritorijas plānojumā noteikto, izmaiņām augstāk stāvošos plānošanas dokumentos (reģiona, nacionāla līmeņa plānošanas dokumentos), kā arī normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos.